

Uçuncü Onyıla Gिरerken

Sevgili Dostlar,

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi 1979 yılına girerken önemli bir kilometre taşını, yayıma başlamasının 20. yıldönümünü geride bırakıyor. Dergi, bu yıldönümü dolayısıyla kardeş partilerin önderlerinden ve Merkez Komitelerinden, bunların Marksizm merkez ve kuruluşları ile yayın organlarından, devrimci-demokratik parti, ulusal kurtuluş hareketleri ve ulusal demokratik örgütlerin yöneticilerinden yüzü aşkın kutlama mesajı aldı. Bu mesajların yayımlanması bu sayıda sona eriyor. Yazı Kurulu, Yazı Konseyi ve uluslararası topluluğumuz mesajlarda derginin çalışmalarına yüksek değer biçilmesi ve getirilen yeni başarı dilekleri karşısında şükran duygularını belirtmek ister.

Şükran duygularımızı en başta kardeş komünist partilere yöneliyoruz, çünkü BSS'nin kurulması onların isteğiydi ve derginin, kardeş partilerin eşit ve gönüllü üyesi oldukları kolektif bir komünist kürsü olarak çalışmasında onların gösterdiği ilginin büyük yardımı olmaktadır. Dergi, çeşitli ülkelerdeki komünistlerin girişimiyle, parti deneyimlerinin değiş tokuşu, karmaşık ve güncel sorunlar, Marksist-Leninist teori, sosyalizm ve komünizm kuruculuğu, geniş bir çeşitlilik gösteren farklı ülke ve bölge koşullarında sınıf savaşımının strateji ve taktikleri hakkındaki tartışmalara giderek daha büyük bir yer ayırıyor. Böylece, derginin etki alanının genişlemesi uluslararası komünist hareketinin ve dünya devrimci sürecinin ilerleyişinin bir göstergesi olmaktadır.

Şükran duygularımızı dünyanın dört bir yanındaki sayısız dostumuza, bize yazı gönderenlere, yayın ve dağıtım sorumlularına, abone ve okurlarımıza da iletiyoruz. İlginize, öneri ve uyarılarınıza ve de yardımlarınıza teşekkürler. Bugün komünistlerin dikkatini nelerin çektiğini ve onların emekçilerin ön saflarında ne uğruna savaştıklarını dile getiren daha fazla mektup, yazı ve malzeme almamız bizi fazlasıyla sevindirecektir.

Derginin tasarılarına gelince, bunlar kardeş partilerin tanımladığı görevlerden, Dergi'nin çalışmalarını ele alan 1977 Konferansı'nda ve yıldönümü kutlamalarında yapılan uyarı ve önerilerden kaynaklanmaktadır. Dergiyi yetkinleştirme çabalarımızda, Marks, Engels ve Lenin'in fikirleri, tarihin devrimci deneyimi, partilerin bugünkü savaşımının dersleri ve teori ve pratikteki yeni vargılar bize yol gösterecek. Her zaman olduğu gibi dergi, barış, demokrasi, ulusal kurtuluş ve sosyalizm için, komünistler ve tüm ilerici güçler arasında daha sıkı bir uluslararası dayanışma için verdikleri savaşımında kardeş partilerin güvenilir bir yardımcısı olacaktır.

Parti önderlerinin, önde gelen araştırmacıların, ünlü kişilerin ve önde gelen kültür adamlarının yazılarını yayımlama politikamızı sürdüreceğiz. Okurların ilgi gösterdikleri konulardaki diziler devam edecek ve güncel sorunlara ilişkin yeni diziler gündeme gelecek. Günümüzün başlıca sorunları, dergimizce düzenlenecek uluslararası tartışma, konferans, sempozyum ve yuvarlak masa toplantılarının konusu olacak.

Çalışmalarımızın üçüncü on yılına girerken Yazı Kurulu, Yazı Konseyi ve uluslararası topluluk sizlere içtenlikle mutluluk, sağlık, savaşım ve çalışmalarınızda başarılar ve iyi bir Yeni Yıl dilerler!

Marksiizm-Leninizm ve Küba Devrimi

Fidel Castro Ruz

*Küba Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri,
Küba Cumhuriyeti Devlet Konseyi ve Bakanlar Konseyi Başkanı*

Ocak ayı, küçük bir yarısömürge ülkeyi yeni, sosyalist toplumu başarıyla kurmakta olan Amerika'nın ilk özgür ülkesine dönüştüren Küba Devrimi'nin yirminci yıldönümüne rastlıyor. Bolivya Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi ve BSS yazarlarından Luis Padilla bu şanlı yıldönümünün öncesinde Havana'da Fidel Castro ile görüştü.

Castro derginin çalışmalarına, yapısına ve dünya çapındaki, özellikle Batı yarıküresindeki tirajına ilgi gösterdi. Derginin kuruluşundan bu yana geçen yirmi yılda kaydettiği büyük ilerlemeyi belirterek, Küba Komünist Partisi'nin derginin dağıtımına ve etki alanının genişletilmesine yardımcı olmaya devam edeceğini bildirdi.

Aşağıda Fidel Castro'yla yapılan görüşmenin kısaltılmış bir metnini sunuyoruz.

Soru. Fidel Castro Yoldaş, şu ya da bu ülkede varolan özgül gelişme koşulları ile tarihsel sürecin yasallıkları arasındaki Marksizm-Leninizm'in ışığındaki karşılıklı ilişki sorunu dergimizde pek sık ele alınan bir konudur. Küba'nın bu konudaki deneyleri nelerdir?

Yanıt. Diyebilirim ki (ve bu benim kesin görüşümdür), savaşımızda Marksist-Leninist görüşlere dayanmasaydık devrimi gerçekleştiremezdik. Her devrimci grubun, her gerçek devrimci gücün görevi, bu görüşleri söz konusu ülkenin kendine özgü koşullarına göre doğru yorumlayıp uygulamaktır. Elbette ki, bu görüşleri reddetmek diye bir şey köz konusu olmaz. Biz Marksizm-Leninizm'in önemini hiç bir zaman yadsımadık.

Herkesce bilindiği gibi, bir devrimcinin belli niteliklere, en başta varolan adaletsiz düzene karşı uzlaşmaz bir hoşgörüsüzlük, bir başkaldırma ve adalet ruhuna sahip olması gerekir. Bizim için, somut olarak benim için durum böyledir. Beni devrimci yapan şeyler, devrimci teori ile belli bir karakter tipi ve niteliklerin birleşmesiydi. Bunun için her zaman Marksizm-Leninizm'e şükran borçlu olacağım.

Ben, bu yirmi yıl boyunca Marksist-Leninist fikirlerin tüm kıtalarda gelişmesine yayıldığına tanık oldum. Ve bugün yalnızca gelişmiş kapitalist ülkelerde değil, Üçüncü Dünya denilen bölgelerde de Marksizm-Leninizm'in belli başlı ilkelerini görmezden gelen tek bir ilerici hareket, tek bir ilerici kişi yoktur. Güvenle diyebilirim ki, Marksizm-Leninizm geze-

genimizdeki en yaygın öğretilerdir. Artık pek çok kişinin, hatta burjuvaların bile onun bilimsel değerini kabul ettikleri bir gerçektir. Ne var ki, bazı ilerici politik önderler bu konuda diğerlerinden daha tutarlıdır. Marksizm-Leninizm düşüncelerinin dünyada geniş ölçüde yayılması günümüzün bir gerçeğidir.

Küba'da çözümlenemeyen Marksizm-Leninizm ilkelerine dayandırmıyaydık, devrimi asla gerçekleştiremeyeceğimizi söylemeye gerek bile yok. Altını çizmek istediğim birinci nokta budur. Derinlemesine bir teorik eğitim olmasaydı, doğru ve utkan bir strateji çizemeyeceğimize kesinlikle inanıyorum. Sağlam bir teorik temelimiz olmasaydı, devrimci değil, ancak demokratik, ilerici fikirlere ulaşabilirdik: Devrimci bir stratejiye sahip olmadan da ülkemizde derin toplumsal reformları gerçekleştiremez ve emperyalist egemenliği silkip atamazdık.

Soru. Marksist-Leninist öğretinin yaygınlaşması ve yorumlanması sorununa değinmişsiniz . . .

Yanıt. Kanımca Marksizm-Leninizm'in yorumlanmasından değil, uygulanmasından söz etmek gerekir. Pek çok insan Marksizm-Leninizm'in, toplum bilimindeki bu büyük atılımın ürünlerinden pay alıyor; kimi zaman düşmanlar bile onun değerlerine başvuruyor ve bunları devrime karşı kullanmaya çabalıyorlar.

Bence Marksizm-Leninizm bir eylem kılavuzu olarak yorumlanıp uygulanabilir ve öyle olmalıdır. Ancak özü yadsınmamalıdır. Onun özünü yadsıyan kişi Marksist-Leninist ve devrimci olmaktan çıkar. Tüm olarak alırsak, Üçüncü Dünya'nın bugünkü ilerici hareketlerinin Marksizm-Leninizm'e doğru yönelmekte olduğu söylenebilir.

Bizce Kübalıların yaşamı, bu öğretinin özgül koşullara göre yorumlanıp uygulanması gerektiğini, ama hiç bir genel ilkesinin gözardı edilmemesinin ya da yadsınmamasının zorunlu olduğunu kanıtlamıştır. Bu noktada doğru, tutarlı olmasaydık, bu ilkelerin özünü yadsısaydık, bu ilkelere bir tekine bile sırt çevirseydik devrimi gerçekleştiremez, bu yirmi yıl boyunca ayakta kalamaz ve ablukaya, emperyalist saldırganlığa karşı duramazdık.

Devrimci erki ele geçirmemizi sağlayan, bu ilkeleri uygulamış olmanızdır. Daha sosyalist ülküler üzerinde odaklaşmadığımız, daha Marksizm-Leninizm'den söz etmediğimiz günlerde bile bu açık-seçik ortadaydı. Zorbalığa karşı, devrimci erki kurmak için savaştığımız dönemde önümüze sosyalist hedefler koymamıştık, ama bugün ulusal kurtuluş, demokratik ve halk devrimi programı diye nitelendirilebilecek bir ileri platform olan Moncada Programı'nı savunuyorduk. Görüşümüze göre, o zamanlar Küba'da varolan koşullarda yakın hedef olarak sosyalizmden söz etmek olanaksızdı. O sıralar varolan Marksist kuruluşların ve Marksist bir örgüt

olan Sosyalist Halk Partisi'nin yaptığı gibi, bu hedef teorik olarak sap-
tanabilirdi. Ne var ki, soğuk savaş ve ülkemizdeki emperyalist egemenlik
koşullarında çalışan bu örgüt halkın çoğunluğunu kazanmak ve sosyalist
devrim yolundaki muazzam güçlükleri aşmak için pek az şansa sahipti.

Başka bir deyişle, yığınların politik bilinç kazanmasından ve politikayı
belli bir ölçüde kavramasından çok önce onların varolan düzene karşı,
yokluk ve yoksulluğa karşı duydukları derin huzursuzluk ve hoşnutsuzluğu
gerekli yöne çevirebilen 26 Temmuz Hareketi oldu. Bu arada Küba'nın,
tüm kitle haberleşme araçlarını denetiminde bulunduran emperyalizmin
ve gericiğin Marksist-Leninist partiyi bir ölçüde yalıtılmayı başardığı bir
Yankee yarı sömürgesi olduğu unutulmamalıdır.

Ülkede çok büyük bir sayıda insan hoşnutsuzdu, acımasızca sömürülü-
yordu, süregiden durumdan nefret ediyordu ve şaşkınlığına, ve politik
bilgisizliğine karşın savaşıma hazırdı. Kanımca, 26 Temmuz Hareketi'nin
hüneri, politik bilinç düzeylerinin yetersizliğine karşın potansiyel bir
devrimci güç olan bu insanların umudu olabilmesi; bu yığıcı somut
amaçlar için; zorbalığı alaşağı etmek, bir halk düzeni kurmak, yozlaşma
ve adaletsizliği ortadan kaldırmak, köylülerin, işçilerin ve tüm öteki emek-
çilerin istemlerini yerine getirmek için; başka bir deyişle henüz bir sos-
yalist program biçimini almamış olan amaçlar için savaşıma kaldırmabil-
mesiydi. Kanımca, aslında daha o zamanlar çoktan Marksist-Leninist
olmamıza rağmen, bu somut amaçları ortaya koymamızın ve doğal ola-
rak buna uygun davranmamızın bizim açımızdan büyük bir kazanım ol-
duğuna inanıyorum. Yaptıklarımızın özü, ülkemizdeki potansiyel devrimci
durumu doğru ve zamanında değerlendirmemiz ve Marksist-Leninist ilke-
ler temelinde geniş halk yığınlarının özlemlerini yansıtan bir program
çizmemiz ve onları devrimci yola, en başta erki ele geçirmeye yönelt-
memizdi.

Soru. Devrim yolunu seçerken çıkış noktalarınız nelerdi ya da çözüm-
lemenizin temelini hangi çıkış noktaları oluşturmaktaydı?

Yanıt. Moncada Programı bunu açık seçik gösteriyor. Örneğin, ülke-
mizde işsizlik alabildiğine yüksekti: nüfusu yalnızca beşbuçuk milyon olan
bir ülkede yarım milyondan çok işsiz vardı.

Kırda durum işler acısıydı: Köylülerin çoğunun ne toprağı ne de işi
vardı, ya da toprağına yüksek bir kira ödemek zorundaydı. İşçilerin (ulusun
tüm ekonomisi şeker sanayiine bağlı olduğundan, en başta tarım işçi-
lerinin) sömürü oranı son derece yüksekti. Halkın kültür düzeyi düşük,
cehalet alabildiğine yaygın, okullar son derece yetersizdi. Sağlık koşul-
ları öylesine acınacak bir haldeydi ki, ortalığı sık sık salgınlar ve her
türü hastalık sarmaktaydı: Birçok ailede iki ya da üç çocuğun ölüp git-
mesi olağandı. Konut durumu felaketti ve yozlaşma, yetkilerin kötüye kul-
lanılması, soygunculuk, fuhuş ve kumar alabildiğine yaygındı.

Halkın büyük çoğunluğu işsizlik, yoksulluk, okul ve hastane yetersizliğinden dolayı düzeni değil de, yozlaşmayı suçluyordu.

Bize bu durumu değiştirmemiz, toplumsal güçleri harekete geçirmemiz ve sömürücülere karşı sömürülen yığınların savaşını başlatmamız gerektiğini öğreten Marksizm-Leninizm oldu. Bu bizim için son derece açıktı. Bu koşullarda erki ele geçirmek için tüm stratejik tasarımı, işçilerle köylüleri önce hükümete, sonra da düzene karşı harekete geçirmektir. Bu görüşü işlemek için teoriye dayanmamız gerekiyordu. Bizim için bu teori Marksizm-Leninizm'di.

Devrimci erki elde ettik ve Leninist ilkeleri pratiğe uyguluyoruz. Burjuva devletini parçaladık ve işçilerle köylülerin desteğiyle yeni bir devlet yarat-tık. Bu, sosyalist devrimin eşığı ve vazgeçilmez koşuluuydu.

Marks ve Lenin'in fikirleri bizim için tartışmasız bir mutlak değerdir. Bir devrimci halk diktatörlüğü, bir devrimci işçi-köylü diktatörlüğü kurduk. Bu olmadan burjuva yapılarını ezip dağıtamaz ve burjuva egemenliğine, ideolojisine son veremezdik. Burjuvazinin erkini yalnızca silâhlı güçlerin yardımıyla değil, aynı zamanda üretim araçları üzerindeki tekeli ve ulusun ekonomik kaynakları üzerindeki mutlak denetimi sayesinde de sürdürdüğünü kavramak gerekir. Burjuvazi, erkini burjuva devletinin aracılığıyla ve uluslararası emperyalizmin desteğiyle, özellikle de yüzyıllar boyunca yerleştirilmiş olan burjuva ideolojisi sayesinde sürdürür. Bu yüzden biz, burjuva devletini yıkmak, burjuvazinin, toprak sahiplerinin ve başta ABD olmak üzere ülke zenginliğinin büyük bir bölümüne el koyan uluslararası emperyalist tekellerin varlığına son vermek zorundaydık. Burjuvazinin ordusunu ortadan kaldırmamız gerekiyordu, bunu bir işçi-köylü ordusu yaratarak gerçekleştirdik. Dahası, yığınsal bir ideolojik savaş başlattık. Bu savaş, nüfusunun yaklaşık %90'ı burjuva ideolojisinin, özellikle Ekim Devrimi'nin etkisinden sonra kitle haberleşme araçlarıyla geniş ölçüde yayılan burjuva propagandasının etkisi altında bulunan bir ülkede verilirdi.

İdeolojik savaşta başarıya nasıl ulaştık?

Bunu devrimin kazanımlarının yardımıyla sağladık. Devrim gerçeği halkın düşünme biçimini değiştirdi ve devrimci fikirler devrimci eylemlere dönüştürüldü. Bu da süreci hızlandırdı.

Ne var ki, bir süre, devrimin ilk evresinde, sosyalizmden, hele komünizmden hiç söz edilmedi, çünkü bu geniş halk kesimlerini yabancılaştırırdı. İlginç bir durum çıktı ortaya. Yığınlar devleti her zaman kendilerinden ayrı duran, onlara yabancı ve baskıcı bir şey olarak görüyorlardı. Devrim utkuya ulaştıktan ve işçi-köylü ordusu oluştuktan sonra, halk ilk kez silâhları kendi eline aldı, ilk kez erki ele geçirdi ve devletin ilk kez kendisine ait olduğunu ve kendi çıkarlarına hizmet ettiğini gördü. Silâh-

lar artık halka doğrultulmuş değildi, onun ellerindeydi. Bu, emekçi yığınların devrimin utkusunun ürünü olarak yararlandıkları ilk nimetti.

Soru. Burjuva partilerinin tepkisi ne oldu?

Yanıt. Doğal olarak burjuva partileri harekete geçti. İlk aylar boyunca bekle-gör politikasını benimsediler, ama süreç giderek daha radikal ve devrimci bir durum alınca, devrimden uzaklaşmaya ve ona karşı eylemlere başladılar.

Belli bir anda kitle haberleşme araçlarına el koymamız gerekti. Bu adım halk arasında sosyalist bilinç yaymak açısından son derece önemliydi.

Bundan sonra sınıf savaşımı sertleşmeye başladı. Bir yanda sömürücü sınıflar hoşnutsuzluk ve muhalefet gösterirlerken, öte yanda halk – işçiler, köylüler ve orta katmanların ilerici unsurları – devrimci yasaları destekliyordu ve bunları savunmaya hazırdı. Orta katmanların bölünmüş olduğunu söylemeliyim: Bir kesimi sağcı güçleri desteklerken, ötekiler devrimin yanında yer alıyorlardı. Örneğin, bir bölük doktor, mühendis ve mimar sağcı güçlerden yana saf tutuyordu, öteki bölük de sol bir konumda bulunuyordu. Devrim, örneğin bir kentsel reform yasası çıkararak, orta katmanlara bazı olanaklar sundu. Eskiden kiralar akıl almaz ölçüde yüksekte ve birçok insanın hiç evi yokken, yeni yasa bunları konut sahibi yaptı. Bu katmanlar kendilerine saygılı davranılınca, duyarlı bir tepki gösterirler. Bu nedenle bu kesimlerin büyük bir bölümü fuhuşa, kumara, uyuşturucu madde salgınına ve öteki kötülüklerle karşı girilen eylemleri destekledi. Bir kişinin tutumunun yalnızca ekonomik önlemlere bağlı olmadığı unutulmamalıdır. Bunların belirleyici bir öneme sahip olmalarına karşın, pek çok insanın devrimden yana kazanılmasını sağlayacak daha birçok manevi, kültürel ve ruhsal etkenler de vardır. Devrim adalet, dürüstlük, kamu ahlakı ve yönetim ahlakından yana çıkınca, bu belgeler geniş halk katlarını devrimin yanına çeker. Böylelikle, devrim yalnızca toplumsal adaleti savunmakla kalmaz; onun bayrağı üzerinde geçmişte liberal kabul edilen belgeler de yazılıdır.

Özgürlük, eşitlik ve kardeşlik belgelerinin Fransız devrimi tarafından ileri sürüldüğü anımsanacaktır, ama bunları somutlaştıran ve gerçeğe dönüştüren yalnızca sosyalist devrimdir. Halkın içinde canlı tuttuğu, bu manevi yöndür; özgürlük ruhudur. Yalnızca kişinin vergilerden kurtarıldığından, kendisine bir parça toprak ve bir ev verildiğinden ve maddi bakımdan daha iyi bir yaşam düzeyine başladığından söz etmiyorum. Devrim halkın yalnız yaşam düzeyini iyileştirmez. Daha baştan halkın erdemlerini de yüceltir. Bütün bu etkenler devrimci süreç için büyük bir önem taşır.

Size bir örnek vereyim. Tarım reformundan sonra en büyük ilerlemeyi

kaydeden bölgelerde (buralarda yollar ve okullar yapılmış, köylülere kredi, her türlü maddi yardım sağlanmıştı, vb.), köylüler arasında yapılan bir kamuoyu yoklaması onların devrimin en çok sevdikleri yanının hepsini eşit kılması olduğunu gösterdi. Tabii ki köylü maddi bakımdan daha iyi yaşamaya başlamıştır, ama herşeyden önce kendini toplum içinde yeri olan bir kişi olarak görüyor. Eskiden toplumda geri planda kalan, herkesin aldattığı, ezdiği ve hor gördüğü, kimsenin adamdan saymadığı üçüncü-dördüncü sınıf bir yurttaştı. Köylü her zaman bir sürü efendiyle karşı karşıya kalmaya alışmıştı. Ve şimdi birdenbire başkalarıyla eşit olduğunu hissediyor, başka bir deyişle kendine bir güven, onur duygusu geliyor ve toplumda bir kişilik sahibi olmaya başlıyor. İşin bu yönü çok büyük bir önem taşır.

Bütün bunlara uluslararası etkenleri de eklemeliyiz. Devrimin etkusundan sonra emperyalizm saldırganca eylemlere girişerek, elindeki bütün olanaklarla ülkeyi ezmeye kalkışarak ülkeyi abluka altına aldı. Aynı zamanda SSCB ve öteki sosyalist ülkeler devrime destek oluyor, Küba'nın ablukaya dayanmasına yardım ediyor, ona akaryakıt sağlıyor, kredi veriyor, mallarını satın alıyor ve saldırıya karşı kendini savunması için silâh veriyor. Bütün bunlar ulus bilincinde gerçekten eşi görülmedik bir gelişme meydana getirmiştir.

Tüm öteki Latin Amerika uluslarından daha sıkı bir biçimde emperyalizmin ideolojik egemenliği altında yaşamış ve ezilmiş bir halkın içinde ileri bilinçliliğin gelişmesinin devrimin en çarpıcı başarılarından biri olduğu inancındayım. Küba'da güçlü savaşkan ve yurtsever gelenekler, bağımsızlık savaşı gelenekleri vardı, ama yığınsal sosyalist bilinç yoktu.

Bu durumda politik kültürün gelişmesi ve devrimci bilincin doğması neyle açıklanabilir? Bunlar devrim ortamıyla ve aynı zamanda devrimci teorinin kavranmasıyla açıklanabilir. Temel devrim yasaları ve önlemleri uygulandıktan sonra halk, devrimci teoriye değer vermeye ve bu kazanımları korumaya başladı. Bu nedenle, devrimin sosyalist niteliğini daha Amerikan paralı askerlerinin Domuzlar Körfezi çıkartmasından önce, 16 Nisan 1961'de, hain bir bombardıman saldırısının kurbanlarını gömerken ilân ettik. İşçi ve köylü yığınları bu ilânı ellerinde silâhlarla desteklediler ve sosyalist nitelik almış olan devrimi savunmak için Domuzlar Körfezi'ndeki savaşa katılmaya koştular.

Soru. Bu süreç karşısında burjuva partilerinin ortadan kaybolması doğal sayılabilir mi?

Yanıt. Doğal ve mantıksaldı. Ortadan kaybolmak zorundaydılar.

Soru. Yani bu burjuva propagandasının ileri sürdüğü gibi keyfi bir önlem, yönetsel bir karar, politik özgürlükler üzerinde bir kısıtlama değil miydi?

Yanıt. Haklısınız, herhangi bir partiyi yasaklayan herhangi bir yasa çıkarmadık. Başka bir deyişle, burjuva partileri öylesine cılız, öylesine sallantılı, emperyalizme öylesine bağımlıydı ki, ülkemizde bunlar doğal bir ölüm tattılar. Yitip gitmeleri doğaldı, ama bu herhangi bir yasaya, herhangi bir yasal önleme ya da devrimci kararnameye bağlı olmadı. Bu, devrimci parti ve güçlerin birleşmelerine koşut olarak gerçekleşti.

Soru. Bu süreç nasıl yol aldı?

Yanıt. Kanımca bu da devrimin en büyük dersidir. Ülkemizde devrimci güçlerin birleşmesi, devrimin pekiştirilmesinde canalıcı etkenlerden biri olarak belirleyici oldu.

İlan ettiğimiz ve oluşturduğumuz hareket kuşkusuz en büyük güçtü ve yığınlar üzerinde en büyük etkiye sahipti. Aynı zamanda en geniş ve en çeşitli hareketti. Böylece, gerçek ve en geniş halk desteğine sahip olarak büyük bir birlik duygusu içindeydik. Kendini beğenmişlik, dar bencilik ve sekterlik bize yabancıydı. Biz sekterliğe her zaman karşıydık, çünkü başlangıç aşamalarında dağlarda ve ovalarda savaşanlar arasında bunun tehlikesi görülmüştü. Her zaman, dağlarda gerilla savaşı verenlerin ötekiler karşısında bir üstünlük ve kendini beğenmişlik duygusuna kapılmalarına karşı koydum, zira bu 26 Temmuz Hareketi içinde sekterliğin bir yansıması olacaktı. Elbette ki, çeşitli oluşundan dolayı hareketimizin içinde farklı eğilimler gelişmeye başladı. Bu doğaldı ve bizim daha çok eğitim çalışması yapmamız gerekiyordu. Böylece sosyalizm, Marksizm-Leninizizm Sierra Maestra dağlarındaki savaflara katılanların ve ayrıca ovada askersel operasyonlar yürüten savaşçıların tamamına yakını tarafından benimsendi. Devrimin gücünün birlikte yattığını iyi biliyorduk. Bu yüzden ki, başlangıç aşamalarında bozuncu akımlara ve anti-komünist önyargılara karşı ısrarlı bir savaşım vermemiz gerekti. Emperyalizm, devrimci süreçlere karşı giriştiği yıkıcı eylemlerde bölücü akımlardan, anti-komünizmden ya da komünizm korkusundan aktif bir biçimde yararlanır.

Ama asıl nokta, 26 Temmuz Hareketi'nin önderleri olan bizlerin Marksist oluşumuz, Sosyalist Halk Partisi'yle sıkı bağlar içinde bulunmamız ve onun üyeleriyle benzer görüşleri paylaşmamızdı. Bu, birleşmeyi kolaylaştıran ideolojik tabanı yarattı. Devrimci Direktörlüğün önderleri de çok ilerici ve sosyalizme yakın bir konumdaydılar. Dolayısıyla, bu üç örgüt belli bir politik çizgi izlediler. Ancak doğaldır ki, bazı istisnalar da olmadı değil.

Bu bizim birbirimize yakınlaşmamıza yardımcı oldu, ama bence en önemlisi, bizim hareketimizin bencil bir tutuma girmemiş olmasıdır. Güç ve konumları ne olursa olsun tüm güçlerin birliğinin, devrimin yenilmezliğinin güvencesi olduğunun kesinlikle bilincindeydik.

Bunun yanı sıra, bir başka sorunda da biz her zaman dikkatli hareket

eden taraf olduk. Birçok küçük örgüt vardı. Biz bunları Batista'ya karşı oldukları için, birleşme sürecinin dışında bırakmadık. Bunlara bize katılmaları ve ortak çabalarda yer almaları için olanak tanıdık. Devrim, Batista'nın muhalifleri arasındaki hiçbir burjuva partisini hiç bir zaman yasaklamadı, onlara hiç bir zaman kapıyı kapamadı. Ne ki, ideolojik ve toplumsal nedenlerden dolayı bunlar kendileri devrimden uzaklaştılar.

Dolayısıyla, üç örgüt – 26 Temmuz Hareketi, SHP ve Devrimci Direktörlük – birleşti. Eylemlerimizi her geçen gün daha eş güdümlü kılarak birlikte çalıştık. Birliğin gerçekleştirilmesinde gerek 26 Temmuz Hareketi önderlerinin, gerekse SHP'nin ve Devrimci Direktörlük önderlerinin büyük bir rol oynadıklarına inanıyorum.

Elbette ki, bütün bu örgütlerin çözüm bekleyen kendi sorunları vardı. İlk olarak, yığınları ikna etmek ve politik bakımdan eğitmek için büyük bir uğraşa girişme zorunluğu ortadaydı. Doğaldır ki öteki örgütler gibi, bizim hareketimiz de bazı gerilemelere uğradı. SHP içinde işler biraz farklıydı, bu parti başka sorunlarla karşı karşıyaydı. Belli bir noktada, bu parti içinde sekterlik belirtileri görülmeye başladı ve bu, birlik sağlama çabalarına zarar verdi. Devrim belirli bir politikanın ve belli çabaların sonucunda ideolojik planda giderek sosyalizm ve Marksizm-Leninizm'le özdeşleşti, sekterlik karşılıklı bir güven havası yaratılmasına giderek daha çok engel olmaya başladı. Bu akımlara karşı koymak zorunluymuştu ve sekterlik doğal olarak aldedildi.

Soru. Castro yoldaş, halkınızın muazzam çabası ve devrimin kazanımları ışığında, Küba'da sosyalist kuruluşun şimdiki aşamasını nasıl tanımlarsınız?

Yanıt. Henüz Küba'da gelişmiş sosyalizmden söz edemeyeceğimizi söylemeye gerek yok. Geçmiş yıllarda halkımız yüksek bir politik kültür düzeyine ulaştı ve halkın büyük bir çoğunluğu sosyalizmi bilinçlice, kararlılık ve coşkuyla destekliyor.

Küba devrimi bir ölüm-kalım savaşına zorlanmıştı. İlk on yılda baş görevin devrimci kazanımları korumak olduğu söylenebilir. Elbette ki, o günlerde bile başta kültür, ideoloji, eğitim ve halk sağlığı alanlarında bazı dönüşümler gerçekleştirildi ve belirli başarılar kaydedildi. Ekonomiye gelince, belirtmek gerekir ki, bu, hızlı adımlarla ilerleme gösteremediğimiz bir alandı. Bu durum devrimcilerimizin deneyimsizliği ve devrimimizin az gelişmiş bir ülkede gerçekleştirilmiş bir sosyalist devrim olması nedenine de bağlıydı.

Devrimin perçinlendiği ikinci onyılda, deneyim yoksunluğuna ve devrimci süreçte ikide bir boy gösteren yanlışlara karşın, her alanda, gerek ekonomi gerekse toplumsal alanda büyük başarılar elde edildi. Biz de benzer bir aşamadan geçtik ve herşeyi ötekilerden daha iyi ve değişik

bir biçimde yapabileceğimize inanıyorduk. Bunu açıkça söylememin nedeni, bizim deneyimiz başka devrimcilere ders olsun dıyedir. Devrimci süreçte yaratıcılığın zorunlu ve önemli bir etmen olmasına karşın, öteki ülkelerin deneyiminin asla küçümsememesi gerektiğini anlaşılar dıyedir. Tüm bunlarla birlikte alçak gönüllülük gerekir. Devrimci alçak gönüllülük olmadan yeterli yaratıcılık olamayacağı, eleştirel yaklaşım yetersiz kalacağı için, bu, devrimciler açısından son derece önemlidir. Bir devrimci öteki ülkelerin deneyimini özümseyemezse kendini beğenmişliğe kapılır.

Bugün Küba'nın özellikle gelişme halindeki ülkeler için önemli bir devrimci deneyim kaynağı olduğu inancındayım. Şuna eminim ki, devrimci yolda ilerleyen öteki ülkelerle olan bağlarımız aracılığıyla kendi deneyimizi onlara aktarmak ve özellikle ilk yıllardaki başarısızlık ve hatalarımızı açıklamak için olanak bulacağız. Biz onlardan hiç bir şeyimizi gizlemedik.

Son on yılda ülkemizde hızlı ve yoğun bir ekonomik, toplumsal ve politik gelişme, gerçekten övgüye değer bir gelişme olmuştur. Maddi üretimde, toplumsal, ideolojik ve politik alanlarda sağlam bir temel oluşturduk ve yalnızca gelecek 5-10 yıl için değil, gelecek 20 yıl için de daha ileri ve hızlı gelişmenin koşullarını yarattık.

İlk yıllarda pratik hedefler için bile yıllık planlar hazırlayamamıştık. Şimdi ise 1981-1985 beş yıllık planı üzerinde çalışıyor ve ayrıca 1981-2000 yılları dönemi için uzun erimli bir plan hazırlıyoruz. Bugün kendimizi daha bir güven içinde hissediyoruz. Görevlerini sorumluluk duygusuyla yerine getiren, deney ve bilgi sahibi kadrolarımızın sayısı artmıştır.

Açıktır ki, ekonomik gelişmeyi planlama ve bütün kaynakların akılcı kullanımını sağlama olanaklarıyla, ekonomik ve toplumsal alanlarda hızlı gelişmeyi yalnızca sosyalizm gerçekleştirebilir.

Sosyalizmi kurmaya koyulan ekonomik bakımdan geri ülkelerdeki başlıca güçlük nedir? Bu güçlük, şiddetli bir kaynak yetersizliği ve ekonomik ve toplumsal gelişme gibi iki dev sorunu çözmeye zorunluğuyula, aşırı bir yoksunluk ortamında karşılaşmak zorunda olmalarıdır. Bu ülkeler, Marks ve Engels'in İngiliz işçi sınıfının tarihini incelerken sözünü ettikleri ve emperyalist devletlerin başvurdukları yöntemleri kullanamazlar. Bu ülkeler kapitalizme nasıl ulaştılar, nasıl sermaye biriktirdiler? Bunu, sömürge halklarını yağmalayıp sömürerek ve metropol ülkelerdeki işçileri amansızca sömürerek sağladılar. Bir sosyalist ülke hiç bir koşulda böylesi yöntemler kullanamaz: İşçileri günde 15 saat çalıştıramaz, çocukları sömüremez. Tersine, çocuklar için okullar açmak, onlara ilgi göstermek ve eğitmek zorundadır. Kadınları sömüremez, köle sahibi olamaz, sömürge sahibi ve talancı olamaz. Yoksul olduğu zaman bile, toplumsal gelişme sorun-

larını, işsizlik, fuhuş ve cehaleti ortadan kaldıracak bir biçimde, emekli maaşından ya da bir başka çeşit yardımdan yararlanmayan bakımsız tek bir yaşlı ve hasta kalmayacak biçimde çözmesi gerekir. Kısacası, kaynak biriktirir ve ekonomik gelişmeye ağırlıklı yatırımlar yaparken, toplumsal sorunları insanca çözmesi gerekir. Bütün bunlar kuşkusuz çok önemlidir.

Sosyalist yola koyulan gelişmekte olan ülkelerin sorunlarını çözüme nasıl kavuşturabilecekleri sorununun daha derin incelemelere gerek duyduğunu söylemek isterim. Bu bakımdan Küba, Batı yarımküresinde başta gelen bir bilgilenme kaynağıdır, çünkü biz kendi deneyimizin ışığında çalışmak zorundayız ve ortaya çıkan güçlüklerin farkındayız, bütün bu sorunları pratikte çözmekteyiz; bu da büyük çabaları, tüm halkın çalışmasını, öğrenim ile çalışmanın birleştirilmesini ve doğaldır ki uluslararası desteği gerekli kılıyor. Küba her zaman Sovyetler Birliği başta olmak üzere, özellikle sosyalist topluluk ülkelerinden bu uluslararası desteği gördü.

Devrimimizin bugün hızlı bir ekonomik gelişme ve yeterli bir toplumsal gelişme aşamasında olduğu söylenebilir. Üretim alanından şöyle bir örnek vereyim. Şeker kamışı hasadını makineleştirmek zor ve karmaşık bir sorundur. Öylesine karmaşıktır ki, örneğin 1970'de 350.000 kamış kesicinin emeğinden yararlanmak gerekiyordu. Bugün 13.000 kişi çalışıyor, yani 220.000 kişiyi serbest bıraktık. Biçme çalışmalarının % 50'sini ve tüm kamış yüklemeciliğini mekanize ettik. Bence bu en önemli başarıdır, çünkü devrim utkuya ulaştığı zaman hiç biçme makinemiz yoktu; tek bir makine bile satın alamayacak durumda olduğumuz için bunların üretimi için planlar yapılmaya başlandı ve Sovyetler Birliği'nin yardımıyla bunları kendimiz geliştirdik. Bugün bir hasat makineleri fabrikamız var ve ülkenin ekonomik gelişmesinde belirleyici olmaya devam eden sorunlardan birini çözmüş bulunuyoruz.

Şimdi Birleşik Amerika ile bir karşılaştırma yapmak istiyorum. Elbette ki bu ülke daha yüksek bir teknik düzeye sahiptir, ama bizim de cehalet diye bir sorunumuz yoktur; bizde okumayızma bilmeyen kalmamıştır, ama Birleşik Amerika'da vardır; bizde yarı cahil kalmamıştır, ama Amerika'da vardır. Bu demektir ki, bazı eğitim göstergelerinde Birleşik Amerika'yı geçmiş durumdayız ve hiç bir Latin Amerika ülkesi Küba'yla kıyaslanamaz. Amerika kıtasında en yüksek düzeyde olan Küba'daki halk sağlığına ilişkin göstergelerde de aynı durum söz konusudur. Birleşik Amerika'da sağlık bakımı çok pahalıdır, milyonlarca insan bundan yararlanamamaktadır. Ülkemizde nüfusun tümü sağlık hizmetlerinden yararlanır. Küba öteki Latin Amerika ülkeleriyle karşılaştırıldığında, çocuk ölüm oranı bizde çok düşüktür: Her 1.000 çocuğumuzun 25'inden azı yaşamının ilk yılında ölüyor. Sıtma, tifüs, tifo ve çocuk felci gibi hastalıkları yok ettik. Tetanoz ve öteki hastalıkların önünü almak için geniş kapsamlı bir prog-

ramımız yürürlüktedir. Devrimden hemen sonra ülkede 6.000 doktor vardı ve bunların yarıya yakını, kentlerdeydi. Bugün, 3.000 tanesi ABD'ye kaçtığı halde, 14.000 doktorumuz vardır. Bu durumda şimdi her 800 kişiye bir doktor düşmektedir ve bunlar çok daha yüksek bir meslek eğitimi düzeyine sahiptir. 1.000'i aşkın doktorumuz yurtdışında çalışıyor. Üniversitelerimizin tıp bölümleri 12.000 öğrenciyi eğitiyor. Her ilde bir tıp yüksek okulu kurmaya çalışıyoruz ve varolanlarda her yıl 3.500-4.000 kişi öğrenim görüyor.

Çok büyük bir gelişme göstermiş olan kültür alanına gelince, ilerleme hızının bugün kayda değer ölçüde yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Şimdi her ilde profesyonel ve amatör sanat okulları açmayı hedef alan bir programımız var. Sinemacılık alanında hatırı sayılır başarılar elde ettik. Küba balesi tüm dünyaca bilinmekte ve en iyiler arasında sayılmaktadır. Geçenlerde 30. yılını kutlamıştır.

Spora gelince, Küba Birleşik Amerika'yla boy ölçüşen, hatta kimi yerlerde onu geride bırakan bir sportif güç olmuştur. Kübalı atletler Pan Amerikan ve Olimpiyat Yarışları'nda derecelerini sürekli yükseltiyorlar. Küba'da spor ilerliyor, düzinelerle spor okulumuz var ve hemen her il beden eğitimi öğretmeni yetiştiren okullara sahiptir.

Soru. Marksizm-Leninizm'in yaygınlaştırılmasından söz ettiniz. Bunun proletarya enternasyonalizmi ve onun günümüzdeki devrimci süreç açısından taşıdığı önem sorunuyla bağlantılı olduğunu sanıyoruz. Sizin görüşünüz nedir?

Yanıt. Bu temel bir sorundur. Biz proletarya enternasyonalizmine büyük bir önem veriyoruz. O Marksizm-Leninizm'in bir köşetaşdır. Proletarya enternasyonalizmi ilkelerinden vazgeçilmesini herhangi birşeyin haklı çıkarabileceğine inanmıyorum. Bence proletarya enternasyonalizmi Marksizm-Leninizm'in, sosyalizmin en önemli özelliğidir ve bunun devrimcilerin en soylu niteliği olduğu söylenebilir.

Marks ve Engels keskin bir uzak görüşlülükle, devrimin utkusu için güvencenin tüm ülkelerin proleterlerinin birliğinde yattığını görmüş ve bu nedenle Komünist Manifesto'larını şu sözle bitirmişlerdi: «Bütün ülkelerin işçileri, birleşin!» Ve bu gerçeğin haklılığını kimse bizden daha iyi bilemez.

Devrimimizi gerçekleştirirken bize karşı çıkan kimdi? Emperyalizm, en başta da ABD emperyalizmi. ABD emperyalizminin Küba'yı abluka altına almasına kim yardımcı oldu? Tüm dünyadaki oligarşi, tüm dünyadaki burjuvazi, tüm dünyadaki gericiler. Başka bir deyişle, ABD, abluhasını, birçok burjuva hükümetini Küba'ya karşı ekonomik boykota çekebildiği ölçüde yoğunlaştırıldı.

Peki, bizi kim destekledi? Sovyetler Birliği ile öteki sosyalist ülkeler, sosyalist topluluk, dünyadaki işçi-köylü devletleri.

Bu olmadan Küba Devrimi'nin ABD ablukasına ve düşmanlığına karşı varlığını sürdürmesi mümkün olabilir miydi? Savunmamız için gerekli silâhları nereden alabilirdik. Dünyada hiçbir kapitalist ülke Küba'ya silâh satmazdı. Bu silâhları ve kredileri bize yalnızca sosyalist ülkeler sağladılar ve belli zamanlarda Sovyetler Birliği bunları bize karşılıksız verdi.

Ya da Amerika Birleşik Devletleri'nin Küba'ya petrol vermeyi durdurmasını ele alalım. Hangi kapitalist, emperyalist ülke ABD'nin baskısına dayanabilir ve diyelim ki ABD politikasına aykırı hareket edebilirdi? Akaryakıt yalnızca bir tek ülkeden, Sovyetler Birliği'nden gelebilirdi ve geldi. Ve şekerimizi hangi devlet satın alırdı? ABD'nin bizden çektiği pazarı yalnızca sosyalist ülkeler sağlayabilirdi. Ancak şurası unutulmamalıdır ki, sosyalist ülkeler kendi gereksinimlerini karşılamaya yetecek şekeri kendileri üretiyorlardı. Bununla birlikte şeker sanayilerini geliştirme planlarını bile değiştirdiler ve bize ekonomilerinde bir yer verdiler. Bize hangi ülkeler yiyecek maddeleri ve donatım sattı? Yalnızca başta Sovyetler Birliği olmak üzere, sosyalist ülkeler.

Kendi deneyimize dayanarak size şunu söyleyebilirim ki, Küba devrimi uluslararası devrimci dayanışma olmasaydı varlığını sürdüremezdi. Bunu devrimimizin yirmi yıllık deneyimiyle kazanmış bulunduğum tam bir sorumluluk duygusuyla ve bütün gerçekleri bildiğim için söylüyorum. Ben bunu öylesine yakından yaşadım ki, proletarya enternasyonalizmi olmasaydı, devrimimizin varlığını sürdüremeyeceği gerçeğini farketmemek benim için olanaksızdır. Bu savı kimsenin çürütebileceğini sanmıyorum. Ama ben size bir örnek daha vereyim: Angola. Uluslararası dayanışma olmasaydı, Angola devrimi Güney Afrikalı ırkçılar ve emperyalizm tarafından bastırılacaktı. Başka bir örnek daha verebilirim: Etyopya. Proletarya enternasyonalizmi olmasaydı, emperyalizm Etyopya devrimini kana boğar, yıkarı. Proleter enternasyonalizmi olmasaydı Vietnamlılar ABD emperyalizmini bozguna uğratamazlardı.

Görürsünüz ya, daha böyle pek çok örnek var.

Dolayısıyla, devrimini uluslararası dayanışma olmadan ileri götürebilen kesinlikle hiç bir ülke yoktur, çünkü hepsi herhangi bir noktada ona gereksinim duymuşlardır. Çin de ona büyük bir gereksinim duymuştu. Çin Sovyetler Birliği'nden muazzam yardım görmüştür: Kurtuluş savaşında silâh yardımı, devrimin ilk yıllarında sanayi temelini geliştirilmesinde ve ayrıca emperyalist saldırının önlenmesinde yardım aldı. Eminim ki, Sovyetler Birliği olmasaydı, emperyalistler devrimin ilk yıllarında Çin'e karşı bir saldırıya girişirdi.

Enternasyonalizm çeşitli biçimlerde yansiyabilir. Bir komünist partisi koğuşurma ve baskılara uğradığı, üyeleri hapse tıkıldığı, kaçırılıp öldürül-

düğü zaman, uluslararası dayanışmaya gerek vardır. Dünya kamuoyunu bu gibi keyfi hareketlere son verilmesinin, tutukluların salıverilmesinin sağlanması için harekete geçirmek gerekir, bunları kendi ülkelerinde yasal ve demokratik bir düzen kurma savaşımında esinlendirmek gereğı doğar. Küba, Angola, Etyopya ve Vietnam'da olduğu gibi, emperyalist saldırıya hedef olan bir ülke söz konusu olunca daha değişik türde yardım sağlama gerekli olur. Bu durumda ülkenin saldırganla savaşta kendini koruyabilmesine olanak verecek askersel ve öteki destek biçimleri seçilir. Teknik bakımdan çok geri bir ülke içinse, gerek teknik gerekse ekonomik alanlarda yardımda bulunma gereğı doğar. Örneğın bizim yaptığımız gibi. Ülkemizin geniş uluslararası yardım almakta olmasına karşın, biz de kendi payımıza maddi ve toplumsal koşulları pek iyi olmayan başka ülkelerin ekonomik gelişmelerini ilerletmek için çalışınız.

Halkımızın enternasyonalist bilincinin geliştirilmesinde enternasyonalizm pratiğinin önemli etkenlerden biri olduğuna inanıyorum. Örneğın Küba bir sosyalist ülke olarak ulusal bencilliğın her biçimiyle savaşıyor. Çünkü biz sosyalizmde bile ulusal bencillik tehlikesinin ortadan kalkmadığına inanıyoruz. Nedenini açıklayayım. Çünkü sosyalizm bir ülkenin kendi halkının yararına çalışması için ilk gerçek olanaktır, ulusal kaynaklarından yararlanması için ilk olanağıdır; gereksinimlerimiz muazzam, ekonomik ve toplumsal istemlerimiz büyük ve kaynaklarımız sınırlıdır.

Ülkemiz için sosyalizm tarım ve sanayiye geliştirmeye, okullar, hastaneler, hemşirelik okulları, spor tesisleri ve yollar yapmaya koyulmak için ilk olanak demektir; biz elimizdeki tüm kaynakları bunlara yatırabiliriz. Yineliyorum, sosyalizm ülkeyi geliştirmek yönünde akılcılık ve coşkuyla çalışmak için ilk olanak olduğu halde, çıkabilecek kimi ulusal bencillik eğilimleri tehlikesine karşı güvenceler getirmemektedir.

Bunun bilincindeyiz. Bu yüzdendir ki, elde bu olanaklar varken ve tehlikeler ortadayken, pratikte tutarlı enternasyonalistler olmamız gerektiğine inanıyoruz. Küba'da okul açılması gereken daha birçok yer varken, biz yine de Jamaika ve Tanzanya'da okul yapıyoruz. Halk sağlığı alanındaki başarılarla karşın hâlâ bir hastane yetersizliği varken, biz yine de Vietnam'da hastane kuruyoruz. Küba'da yollarımız henüz yetersiz, hiç yolu olmayan yerler bile var, ana biz yine de Gine ve Vietnam'da yollar, caddeler inşa ediyoruz.

Dünyada hâlâ bir hayli ulusal bencillik belirtileri görülüyor. Dahası, ulusal bencillik dünyada henüz pek güçlüdür ve kanımca biz devrimcilerin enternasyonalizm ruhuna daha çok sarılması gerekiyor.

Soru. Castro yoldaş, Çin ulusal bencilliğe bir örnek olarak gösterilebilir mi, yoksa bu daha da öte birşey midir?

Yanıt. Kuşkusuz, ana nokta Çin'de her konuda oportünist, gerici bir

politikanın izlenmesi ve devrimci ilkelere rezilce bir ihanetin ve emperyalizm ile, dünya gericiliği ile açıktan açığa ve giderek gelişen bir işbirliğinin varlığıdır.

Bu politikayı pek çok etmen belirliyor: Teoriye dar, küçük burjuva bir yaklaşım, ama kuşkusuz aynı zamanda şovenizm ruhu ve ulusal bencillik. Çin halkının ulusal bencilliğinden söz etmiyorum, çünkü Çinliler yüce devrimci niteliklere sahip bir ulus, çalışkan ve özverili bir halktır. Utanmazca savunduğu şovenist ve açıktan açığa büyük güc kavramlarına sarılan Çin yönetiminden söz ediyorum. Şimdi ağır basan sağ oportünist eğilimlerdir. Belli bir döneme dek sol oportünizm güçlüydü, ama şimdi egemenlik sağ oportünizmedir. Bütün bunların bizzat Çin halkının arasında, bizzat Çin devrimcilerinin arasında belirli bir tepki doğurması zorunludur. Çin, devrimci kampta dosttan yoksun, yalıtılmışlık içindedir. NATO'yla, tüm dünyadaki tutucu ve gerici partilerle, Güney Afrika ırkçılarıyla, Şili'li faşistlerle, Üçüncü Dünya'nın yenisömürgeci hükümetleriyle ve sağ vd. oportünistlerle dostluk kurmuştur.

Çin tamamen emperyalist kampa geçmiştir. Çin halkı ergeç bunu farkedecektir. Bu yolun nereye gittiğini görmelidir, çünkü tarihi geri döndürmek pek öyle kolay değildir ve anormal, saçma bir durumu sonsuza dek sürdürmek, halkın çıkarlarıyla tümüyle çelişen bir politikada sonsuza dek devam etmek olanaksızdır.

Tarih böyle bir politikanın bir süre yürütülebileceğini, ama geleceği olmadığını gösteriyor.

Soru. Devrimin 20. yıldönümünün arifesinde Küba halkının başlıca özlemleri nelerdir?

Yanıt. Şu anda, halka erkinin utkusu ve pekiştirilmesinden sonra belki de daha karmaşık bir görevle karşı karşıyayız. Bunun öncekilerden daha karmaşık olduğunu söylemeliyim. Ekonomik alanda ülkemiz, gelişmiş kapitalist ülkelerin iki-üç yüzyılını alan gelişmeleri birkaç onyılda gerçekleştirmek zorundadır.

Yeni Bir Öncü Parti

Abdel Fattah İsmail

Yemen Sosyalist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri

Yemen Sosyalist Partisi (YSP) 11–13 Ekim 1978 tarihinde Birinci Kongresi'ni topladı. Ulusal Cephe Birleşik Politik Örgütü (UCBPO) temelinde bilimsel sosyalizm teorisini yolgösterici alan bir Parti kuruldu. Bu, demokratik Yemen emekçilerinin ulusal kurtuluş, sosyal-ekonomik ve politik ilerleme için kararlı savaşım yıllarından sonra Yemen devriminin tarihinde büyük bir olaydı.

Bundan 15 yıl önce, işgal altındaki Güney Yemen'i Kurtarmak İçin Ulusal Cephe (!) kurulduğunda ülkemiz İngiliz sömürgecileri ve onların uşakları sultanlar tarafından yönetilmekteydi. Emekçi halk politik ezgi, ekonomik sömürü ve toplumsal geriliğin ağır yükünü taşıyordu. Ama halk, sömürgecilere ve uşaklarına karşı silâhlı halk ayaklanmasına dönüşen ulusal kurtuluş savaşımının hızlı gelişmesi sonucunda, 30 Kasım 1967'de ulusal bağımsızlığa kavuştu. Ulusal Cephe yönetimi ele alınca emperyalizmin Orta Doğu'daki en büyük üssü olan Aden'deki İngiliz askersel üssü kapatıldı.

Bu, emekçilerin yaşamından yeni bir evreyi, toplumun devrimci, yurtsever ilkeler üzerinde yeniden kuruluş ve örgütlenmesi evresini açtı. Sömürgecilik döneminden arta kalan ekonomik, kültürel ve toplumsal gerilik, üretim araçlarını henüz elinde bulunduran ve halkın yaşamındaki her türlü iyileşmeye engel olan sınıf güçlerine karşı ısrarlı ve amansız bir savaş yürütmeyi zorunlu kılıyordu. Toplumun yeniden kuruluşu bilimsel sosyalizm teorisine dayanan açık bir ideolojik yaklaşım, açık bir sınıfsal konum ve devrimci gelişme için geniş bir toplumsal taban olarak devrimci aydınlar da dahil olmak üzere emekçilere dayanmayı gerektiriyordu.

Ne var ki, ulusal bağımsızlığın kazanılmasından hemen sonra devrimci güçlerin radikal kanadı, ilerici kuruluş sürecini yavaşlatmaya çabalayan sağcı oportünistlerle çatışmaya düştü. Bunlar iç ve dış politikada benzersiz bir pragmatizme saplandılar; gerek politikada gerekse hükümet aygıtında ileri gelen yönetim yerlerini ellerinde bulundurdukları için bunu pek kolay gerçekleştirdiler. Ulusal Cephe'nin 1968 Martında toplanan Dördüncü Kongresi'nin kararları ilerici dönüşümler yolunu gösterdi. Radikal

(!) Ekim 1963'de kurulan Ulusal Cephe, Güney Yemen'in en etkili ilerici politik örgütüydü. 1975 Ekiminde Demokratik Halk Birliği ve Öncü Halk Partisi ile birleşerek Ulusal Cephe Birleşik Politik Örgütü'nü oluşturdu – *Editör*.

akımın ağır basmaya başladığını ve emekçi halkın çıkarları yönünde ve devrimci teoriye dayalı bir toplumsal gelişme çizgisinin benimsenmek üzere olduğunu hisseden sağcılar, Kongre'den birkaç gün sonra gerici bir darbe sahnelemeye kalkıştılar ve böylece halka devrimci yasallığı tanımadıklarını ve yenisömürgeciliğin yedeği olarak hareket ettiklerini gösterdiler. Darbe sol kanat güçlerinin ve bunların Ulusal Cephe içinde ve yığınlar arasında sahip oldukları etkinin, silâhlı kuvvetlerdeki küçük rütbeli subay ve erlerin birlikte hareket etmeleriyle bozguna uğratıldı.

Bu iki karşıt akım arasındaki savaşım 1968 Martı ile 1969 Haziranı arasında şiddetlendi. Sağcı oportünistlere karşı yürütülen savaşımın ilk birkaç ayının deneyi, devrimci eylem taktiklerinin, gerçekte varolan durumu gözönüne alması ve aynı zamanda devrimin yozlaşmasına ve yenisömürgeci güçlerle uzlaşmaya izin vermeden gelecekteki ilerlemesini sağlama bağlaması gerektiğine tanıklık etti. Sol kanadımız bu dönemde politik güçler dengesinin henüz ülkenin ilerici gelişme yolunda yürütmesine olanak verecek durumda olmadığını sezdi. Bu nedenle Ulusal Cephe'nin yandaşlarının saflarını yeniden örgütlemek ve üyelerini bilimsel sosyalizme, toplumsal gelişmede temel konumlara ve emekçi halkın günlük gereksinimlerine bağlılık ruhuyla eğitmek zorunlu oldu.

Sağcı oportünist güçleri tasfiye etmek için taktik eylem programımızda devrimci yasallığa ağırlık verdik ve Ulusal Cephe'yi güçlendirme çabalarımızda ideolojik ve politik farklılıkları büyütmeye yönündeki tüm maceracı girişimlere karşı koyarken, devrimin önder ve yolgösterici gücü olarak Ulusal Cephe'nin ve liderliğinin rolünü artırdık. İlerici kanadın ulusal kurtuluşu tamamlama programına dayanarak uyguladığı taktikler, onun dirençli ve örgütlü savaşı, devrimi ileri götürmek için elverişli koşullar yarattı. Emekçi halkın çıkarları doğrultusunda sosyal-ekonomik dönüşümleri gerçekleştirmeyi başaramayan sağcı oportünist güçlerin politikasının açığa çıkması, ilerici güçlerin 22 Temmuz 1969'da (2) girişilen «Düzeltici Eylem»i hızlandırmalarına yardımcı oldu. Bu hareket geniş işçi, köylü ve devrimci aydın yığınlarından destek gördü, çünkü o, halkın ve devrimin önüne gelişme, ilerleme ve emperyalizme, gericiliğe karşı radikal bir savaşım politikası için yeni ve daha geniş açılımlar getirmişti. Bu, sağcı oportünist güçlerin tasfiye edilmesini, devrime daha büyük bir derinlik kazandırılmasını ve yığınların politik düzeyinin yükseltilmesini sağladı.

Devrimimiz emekçilerin yararına devrimci dönüşümlerin doğru yolunu, Lenin'in Doğu halklarının ulusal kurtuluş savaşının, emperyalizm ve sömürgecilığe karşı dünya çapındaki devrimci savaşımıyla, kapitalist gelişme aşamasını atlayarak sosyalizme geçme savaşımıyla içiçe geçtiği yolundaki fikrinde buldu. Nüfusun ana kitlesini köylülerin, göçebelerin ve el

(2) Bu tarihte Ulusal Cephe'nin radikal kanadı sağ kanat unsurlarına bir darbe indirdi ve onları örgütün yönetiminden uzaklaştırdı – Editör.

zanaatçılarınin oluşturduğu geri kalmış ÷lkemizde bilimsel devrimci teo-
rinin başarıyla ve yaratıcılıkla uygulanması Demokratik Yemen'in çok
yönlü deneyiminin niteliksel bir özelliğidir. Halkımızın büyük başarısı,
savaşını kesmeden, kurtuluş devriminden ulusal demokratik devrimin gö-
revlerini ardıcıl bir biçimde ele almaya geçmiş olmasıdır. Ne var ki,
deneyimizin birincil yanı, sağcı ve solcu küçük burjuva fikirlerinden olu-
şan bir ideolojik platforma sahip bulunan kurtuluş hareketinin devrimci
örgütünün gelişerek Yemen işçi sınıfı ve tüm emekçilerinin bilimsel sos-
yalist teoriye dayanan öncü partisine dönüşmesidir.

22 Temmuz 1969 hareketinden bu yana yeni ilkeler temelinde toplumun
yeniden kurulması ve örgütlenmesi yaklaşımımızı iki etmen belirlemiştir.
Bunlardan birincisi, Ulusal Cephe üyeleri arasında bilimsel sosyalizm
fikirlerinin yayılması ve böylece bu politik örgütü daha yüksek, yeni tipte
bir öncü parti düzeyine çıkarmasıdır. İkincisi, üretim araçlarını tüm halkın
malı haline getirerek sömürü ilişkilerini ortadan kaldırmayı amaçlayan
sosyal-ekonomik dönüşümlerin uygulanmasıdır. Bütün bunlar, aynı za-
manda emperyalizm ve gericiliğin halk erkine karşı komplolarıyla sava-
şırken ve elimizdeki potansiyel ve deneyim pek sınırlıyken gerçekleş-
tiriliyordu.

Yeni tipte öncü parti kurma çabası, devrimin savunulması ve ilerletil-
mesinde canalıcı bir unsurdur. Bu, Ulusal Cephe'nin 1972 Martındaki Be-
şinci Kongresi'nin önemli bir tartışma ve eylem sorunu oldu. Kimileri bu
soruna yaklaşırken saklayamadıkları bir telaş ve solcu tavırlar gösterdiler
ve bir an önce bir partinin oluşturulması, bir proletarya diktatörlüğü ku-
rulması görüşünde ısrar ettiler. Ancak, sosyal-politik tabanının zayıf ol-
ması ve gerekli nesnel ve öznal koşullar dizisinin varolmaması nedeniyle
bir öncü işçi sınıfı partisini kurmak o zaman için henüz olanaksızdı. Bu
bakımdan, Kongre parti sorununu incelemeyi sürdürmek üzere bir özel
komisyon atadı.

Ulusal Cephe'nin işçi sınıfının öncü partisine dönüştürülmesi için gerekli
koşulların hazırlanması beş ana çizgi boyunca yürütüldü.

*Bilimsel sosyalizm metodolojisinin (yöntembiliminin) özgün kaynaklar-
dan derinliğine incelenmesi.* Bu, parlak aşırı devrimci lafazanlıktan sa-
kınılmasını, devrim savaşçılarının eğitilmesini ve ideolojik bakımdan do-
natılmasını sağladı.

*Yeniden ve eskiden yana güçler arasındaki sınıf savaşının gelişmesi ve
ilerici dönüşümlerin uygulanması.* Halkın devrimci deneyimi bu süreç
içinde zenginleşti. Toplumda ve politik örgütler içinde, parti üyesi olmayı
kişilikleriyle hakedenler, devrimci unsurlara, oportünistlere ve davranış-
larıyla kendilerini halkın gözünden düşüren kişilere karşı aldıkları sınıfsal
ve ideolojik tavırlarının ışığında seçildi.

Bununla ilişkili olarak, ülkemizde ilk birkaç toplumsal değişiklik önleminin birleşik politik örgütümüzün üye ve aday üyeleri arasında bilimsel sosyalizme duyulan yürekten sempatiyle alınmış olduğunu belirtelim. Elbette ki bunlar teorik bilgi ile pratik faaliyet arasında doğru ve bilinçli bir bağ kurmak için ideolojik bakımdan henüz tam anlamıyla hazırlanmış değillerdi, ama tüm olarak devrimci demokratik örgütlerimiz giderek bilimsel sosyalizm ideolojisini benimsemeye doğru yol alıyorlardı. Bunun gereğinin tam anlamıyla kavranmış olması, örgüt üyelerinin işçi sınıfının bilimsel teorisinin ilke ve fikirleriyle yeniden eğitilmelerini olanaklı kıldı. UCBPO Merkez Komitesi'nin Yüksek Parti Okulu, bunun yerleşim bölgelerindeki şubeleri, ideolojik eğitim ağı ve Parti üyelerinin öğrenim için sosyalist ülkelere gönderilmesi, bunların yaşamın her yönünü kucaklayan devrimci bilim olarak bilimsel sosyalizm teorisi hakkındaki bilgilerinin derinleştirilmesi açısından son derece önemliydi.

Parti çalışmasının bölge esası yerine, üretim esasına göre örgütlenmesi. Politik örgütün önderlik rolünün artırılması ve emekçilerle doğaysız bağlarının güçlendirilmesi yoluyla bunların sorun ve ilgi noktalarını, üretim ve ekonomik gelişme programlarının sorunlarını daha iyi kavraması açısından bu değişimin önemi büyüktü. Ayrıca bu, devrim davasına ve ilerici fikirlere yürekten bağlı olan militanların daha iyi tanınmasına, devrimci lafazanlıkla yetinen ve üretimde emekçilere örnek olmaksızın, yalnızca belgi atmakla kalan kişilerin açığa çıkmasına yardımcı oldu.

Ulusal demokratik hareketin çeşitli müfrezelerinin ⁽³⁾ tek bir politik örgüt içinde birleşmesi. Bu birleşmenin amacı ülkemizde devrimci süreci pekiştirmek ve öncü parti için sağlam bir taban yaratmaktı. Özdeş ideolojik-sınıfsal platformda yeralan hareketin öteki müfrezelerini de katmadan böyle bir parti kurmak olanaksızdı. Ulusal harekete katılanlar arasında sürekli bölünmeye yolaçacak ayrılıklar yoktu. Ekim 1975'de yapılan birlik kongresi ve Ulusal Cephe Birleşik Politik Örgütü'nün kurulması bizim bu konudaki temel konumuzun doğruluğunu ortaya koydu. Birleşmeden sonra yalnızca cephe formülünün sınırlarını aşmakla kalmadık, aynı zamanda öncü parti formülüne doğru yol aldık.

Başta Sovyetler Birliği olmak üzere, sosyalist topluluk ülkeleriyle ve dünya devrimci hareketinin öteki müfrezeleriyle proletarya dayanışması ilkesi uyarınca dostluk ve işbirliği ilişkilerinin gelişip derinleşmesi. 1972'nin başlarında bir öncü parti oluşturma sorunu gündeme geldiği zaman, sosyalist ülkelerle sıkı partisel, kültürel ya da ekonomik bağlarımız yoktu. Bunun nedeni bu konuda açık bir ideolojik tutumdan yoksun oluşumuzdu. Gericî darbe girişiminin başarısızlığa uğratıldığı 26 Haziran 1978 tarihine dek bazı solcu oportünist unsurlar sosyalist ülkelerle, özellikle de

⁽³⁾ Ulusal Cephe, Demokratik Halk Birliği ve Öncü Halk Partisi – Editör.

Sovyetler Birliği'yle ilişkilerimizin geliştirilmesi konusunda çekingenlik göstermemizi ısrarla istiyorlardı. Biz, dünyanın geri kalan bölümünden yalıtılmışlık içinde bilimsel sosyalizm teorisini yolgösterici alan bir öncü parti kurmanın, ya da sosyalist toplulukla geniş ve derinlere giden bağları geliştirmeden ülkemizdeki devrimci süreci başarıyla yönlendirmenin olanaksız olduğunu daha en başından söylemiştik. Sorunu her zaman sosyalist ve emperyalist kamplar arasındaki stratejik savaş açısından ele almıştık. Partisel, ekonomik ve kültürel alanlarda sosyalist ülkelerle dostluk ve işbirliği ilişkilerimizi bu temel üzerinde geliştirdik. Bu da devrimci sürecimizi derinleştirmek için elverişli dış koşulları sağladı.

İşçi sınıfının öncü partisini oluşturmanın zorunlu koşullarını hazırlarken izlediğimiz bütün bu çizgiler emekçilerin çıkarları doğrultusundaki sosyal-ekonomik dönüşümlerin ne denli tutarlı ve derin olduğunu doğrudan doğruya gözler önüne seriyor. Biz ulusal demokratik devrimi kendiliğinden değil, dengeli ve baştan başa örgütlü bir süreç olarak görüyoruz. Dünya ulusal kurtuluş hareketinin deneyimi, kapitalist-olmayan yolu tutan kimi bağımsız devletlerin bilimsel sosyalizmi politikalarına ideolojik taban yapmadıkları, toplumu yenileme savaşında işçi sınıfının tarihsel bakımdan öncü rolünü görmedikleri ve sosyalist toplulukla, dünya devrimci hareketinin öteki güçleriyle ilişkileri geliştirme konusunda ilkeli bir yaklaşım getirmedikleri için yenilgiye uğradıkları ve haliyle emperyalizmin ve yeni-sömürgeciлиğin etkisine girdiklerini gösteriyor.

şimdi, Yemen Sosyalist Partisi'nin kurulmasının ardından, ülkemizdeki onyıllık bir dönem süresindeki devrimci dönüşümler daha aydınlık bir geleceğe doğru ilerlememiz için elverişli bir temel oluşturmaktadır. Bu dönüşümler ilerleme diyalektiğinin, teori ile pratik arasındaki diyalektiğin kavranmasının, ayrıca emekçi önderlerinin politik savaşi yürütme ve ilerici güçleri örgütleme sanatını öğrenmelerinin bir ürününden başka bir şey değildir.

Ekonomik alanda yabancı tekellere, komprador burjuvaziye ve feodal-lere vuran ve devlet, kooperatif ve karma sektörler biçiminde yeni ekonomi sektörlerinin kurulmasına yolaçan bir dizi önlem aldık. Sekiz yılda iki kalkınma programı yürürlüğe kondu. 1979'un başında üçüncü programımıza başladık. Ülkemiz ekonomisi başını Sovyetler Birliği'nin çektiği sosyalist topluluk ülkelerinin yapıcı işbirliği ve çıkargözetmez yardımlarıyla gelişip serpiliyor. Yeni sanayi ve tarım işletmelerinin kurulması, çeşitli ulusal ürünlerin üretimi yavaş yavaş toplumumuzun devrim öncesi dönemden devraldığımız gerilikten kurtulmasını ve üretici güçlerin ve maddi ürün üretiminin artmasını sağlıyor. Ulusal ekonomik gelişmemiz işçi sınıfının sayısal büyümesini de getiriyor.

Ekonomik kalkınmamıza Yemen Sosyalist Partisi Merkez Komitesi'nin yönetim ve denetimindeki dengeli politikası yön veriyor. Bu politika ağır-

lığı, devlet ve kooperatif sektörlerinin öncülüğünü artırmaya veriyor. Bu, bir yandan üretim araçlarının mülkiyetinin tüm halka ve kooperatiflere geçmesi için, öte yandan ulusal demokratik devrim bir sonraki, sosyalist aşamaya doğru ilerledikçe kapitalist unsurların gelişmesinin sınırlanması ve durdurulması için zorunlu bir koşuldur.

Devrimci geçiş döneminin maddi ve teknik tabanını oluşturma çabalarımızın, uluslararası kapitalizmin ulusal pazarımız üzerindeki denetiminden tamamiyle kurtulma savaşımızla ve dünya sosyalist sistemiyle ekonomik işbirliğimizi daha da geliştirme uğraşımızla elele gitmiş olması da sınıfsal ve ideolojik bakımdan son derece önemli bir olgudur. Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'ne üye sosyalist ülkeler ve kapitalist olmayan gelişme yoluna fiilen girmiş bulunan ülkeler arasında bütünleşme ve kardeşçe işbirliği çerçevesinde kurulan ekonomik, teknik ve ticari bağların bu ülkelerde hızlı bir ekonomik ve toplumsal ilerleme sağladığı ve sosyalist kuruluşa geçişi başarıyla tamamlamalarına yardımcı olduğuna eminiz. Bunun en çarpıcı örnekleri Orta Asya Sovyet Cumhuriyetleri, Moğolistan ve Vietnam'dır.

Erk sorununda, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin önderi Lenin'in fikirlerine dayandık. Sömürgeci ve feodallerin kurdukları eski erk kurumlarını tasfiye etmek ve kabile şeflerinin etkilerini kırmak, böylelikle eski sistemin yıkıntıları üzerinde merkezsel bir ulusal demokratik rejim ve bir devlet aygıtı kurmak için bir dizi ardıcıl ve kararlı girişimde bulunuldu. İlkeleri ve faaliyetlerinin kapsamı emekçilerin çıkarları doğrultusunda olduğundan, devrimci yasallığa sahip olan bu devlet aygıtı yeni bir sınıfsal niteliğe sahiptir. Halkımızın yaşamındaki yeni kural ve alışkanlıkların bir ifadesi olarak yasaların kabulü devrimci sürecin ayrılmaz bir unsur olmuştur.

Sömürgeciler ve sultanlar zamanında Güney Yemen 24 politik yönetsel birime ayrılmıştı: Aden sömürgesi ve Britanya'ya bağlı 23 feodal devlet-sultanlık, emirlik ve şeyhlikler. Bunların herbirinin kendi yasaları, silâhli kuvvetleri, mali ve gümrük sistemleri vardı. Devlet erki emekçilerin çıkarları doğrultusunda yenibaştan yapılandırılınca, yerel halk konseyleri kuruldu. 1978'in sonunda serbest ve doğrudan oyla Yüksek Halk Konseyi seçildi. Aynı zamanda silâhli kuvvetler içinde bir temizlik ve devrimci kadrolar arasında bir kayıt yenileme işlemi gerçekleştirildi. Milis ve devlet güvenlik organları gibi yeni ulusal savunma araçları oluşturuldu. Diyebiliriz ki, ulusumuz emekçi halka dayanan sağlam bir savunma cephesine sahiptir.

Partimiz, Demokratik Yemen devlet aygıtının işçi ve köylülerin sınıfsal çıkarlarına uygun işlev görmesini sağlamak üzere yönetici personeli bilimsel sosyalizm ruhunda eğitmeye çalışıyor. Hükümet dairelerinin, kamu örgütlerinin ve bölgesel yönetim birimlerinin başında bulunanların

çoğu işçi-köylü kökenlidir ve devrimin savaş okulundan geçmiştir. Devlet aygıtının toplumsal işlevi özünde, Yemen emekçi halkının çıkarlarının savunulmasıdır. Kollektif liderlik, demokratik merkeziyetçilik ve emekçilere inanç Demokratik Yemen'de erk için sağlam bir temel oluşturur. Bu ilkeler devrimin kurduğu politik rejimin temel kuralları olarak yerleşmiş olup, anayasa ve yasalarla güvence altına alınmıştır.

Emekçilerin yaratıcı faaliyetinin en çarpıcı belirtileri arasında, toplumun yapısının yenilenmesine ve demokratik özgürlüklerin genişletilmesine katılmalarını sayabiliriz. 1969 Haziran hareketinden bu yana ülkemizde demokrasinin görünüşü ve uygulanması, tüm sömürü ilişkilerini ortadan kaldırma ve demokrasiyi tam bir halkçı niteliğe kavuşturma göreviyle sıkı sıkıya bağlı olmuştur. Halk için demokrasi, özel olarak işçi, köylü, gençlik, kadın, öğrenci, Genç Piyoner, yazar, meslek vb. örgütleri ve birliklerinde somutlaşmıştır. Emekçiler kendi çıkarlarına ilgi gösteren, politik, ekonomik ve kültürel haklarını savunan ve görüşlerini özgürce dile getiren bu birliklere girme hakkına sahiptirler. Genç devletimizdeki geniş demokratik özgürlükler arasında her yurttaşın çeşitli yaşam alanlarında aktif bir yer alma hakkı vardır.

Yemen Sosyalist Partisi'nin varlığının, ülkemizdeki devrimci sürecin ardındaki canalcı etmen olduğunu bir kez daha vurgulamak isterim. Bir dizi nesnel ve öznel etmeden dolayı Parti'nin doğuşu doğal ve kaçınılmazdı; bu ayrıca son on yılda ideolojisinin nitel değişikliklerin ve militan Parti geleneklerinin gelişmesinin mantıksal bir sonucuydu. Bilimsel sosyalizmin fikirleri UCBPO üyeleri arasında geniş ölçüde benimsendi ve örgütün emekçiler arasındaki önderlik rolü büyüdü. Şimdi Yemen Sosyalist Partisi'ne dönüşmüş bulunan Ulusal Cephe Birleşik Politik Örgütü içinde devrimci güçlerin birliğini sağlamadaki başarımız ülkemizin devrim tarihinde temel bir önem taşımaktadır. YSP halkın zekasını, onurunu ve bilincini temsil ettiği için devrimin güvencesidir. Onun, yeni tipte bir partinin başlıca özelliklerine sahip olduğuna inanıyoruz. YSP devrimci dönüşümler sürecini bilimsel sosyalizm ışığında yönlendirir ve yönetir, emekçilere toplumsal ilerleme yolunu gösterir. Parti yeni bir toplum kurma savaşında işçi sınıfı ve onun bağlaşıklarının – köylülük ve öteki emekçiler – yeni yaşamı kurmanın sınıfsal tabanı olarak gördüğü bu güçlerin sıkı ve organik birliğine dayanır. En bilinçli ve çelikleşmiş savaşçılar bunlar arasından gelir.

YSP teori ile pratiğin birliğini doğru kurar. Demokratik merkeziyetçilik, kollektif yönetim, eleştiri-özeleştiri ve sıkı Parti disiplini ilkelerine dayalı örgütsel birlik ve devrimci yasallıkta ısrar eder. Partimize yol gösteren bellibaşlı ilkeler arasında proleter dayanışması yer alır. Parti üyeleri yurtseverlik ile enternasyonalizmi doğrulukla birleştirme gereğini kavrayacak bir biçimde eğitiliyorlar.

YSP devrimci görevini, son on yılda Parti ve toplum kuruculuğunda kazanılan zengin deneyimden en iyi bir biçimde yararlanarak yerine getiriyor. Parti böylece yığınlara önderlik etmedeki ustalığını ilerletiyor. Partimiz özgürlük, ulusal egemenlik ve toplumsal ilerleme savaşlarında çelikleşti. Şimdiyse halkla olan güçlü bağlarına ve başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist ülkelerin, dünyadaki tüm kurtuluş ve ilerleme güçlerinin yardım ve desteklerine dayanarak devrimci dönüşümleri sürdürüyor. Bugün, gericilik ve emperyalizm güçleri ne kadar saldırgan komplolar düzenlerlerse düzenlesinler Demokratik Yemen'de devrimin yıkılmasının olanaksız olduğunu her zamankinden daha büyük bir güvenle söyleyebiliriz.

Demokratik Yemen tüm devrimci dönüşümler dönemi boyunca bu gibi komplolara hedef olmuştur. Emekçilerin çıkarları doğrultusunda yeni adımlar attığımız ve dünya devrimci hareketinin güçleriyle militan dayanışmamızı güçlendirdiğimiz her dönemde böylesi saldırı tehlikeleri artmıştır. Bunun nedeni büyük ölçüde, ülkemizin emperyalist tekellerin egemen olduğu zengin petrol yataklarıyla yanyana bulunmasıdır. (4) 25–26 Haziran 1978 olayları emperyalizm ve gericiliğin devrimimize, onun getirdiği politik rejimimize olan nefretlerini ortaya koydu. Bu girişimde, Demokratik Yemen'i karanlık ve korkunç bir döneme sokacağı umulan bir «sol» oportünist kliğe bel bağlamışlardı. Binlerce Parti ve hükümet kadrosunu, ilerici emekçiyi asarak, zindanlara tıkarak Arap dünyasında bir Şili yaratmak istiyorlardı. Amaçları devrimi yıkmaktı.

Komplocu «sol» oportünist kliğin karşı-devrimci rolü darbe girişiminden çok önce, çeşitli «solcu» ve anarşist girişimler, devrimci yasaların çiğnenmesi, kollektif yönetim ve demokratik merkezîyetçilik ilkelerinin hasıraltı edilmesi, UCBPO'nün öncü rolünü zayıflatma ve devlet erkinin saygınlığını sarsma gayretleri biçiminde açığa çıkmıştı. Salem Rubayi Ali'nin başını çektiği bu oportünist klik ekonomik alanda küçük burjuva anarşizminin damgasını taşıyan bir dizi önlem aldı. Bu da köylülere, küçük tüccar ve zanaatçılara büyük zararlar verdi. «Solcu» oportünistlerin gerici özü, sözde devrimci enternasyonalizm ilkesine ve emperyalizm ile gericiliğe karşı savaşıma hizmet ederken, aslında Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist topluluk ülkeleriyle dostluğu geliştirme çizgisini yadsımalarda da açığa çıkmıştı.

«Solcu» oportünist klik Yemen işçi sınıfının henüz çok küçük ve bilinç düzeyinin çok düşük olduğunu ileri sürerek, YSP'nin kurulmasına karşı çıktı. Biz, kendi payımıza, Yemen işçi sınıfının boyutlarının küçük olma-

(4) Yemen, en başta Suudi Arabistan ile Birleşik Arap Emirlikleri'ne yakındır. Arap yarımadasının güneyinde yeralan Demokratik Yemen'in maden kaynakları henüz tam olarak ortaya çıkarılmış değildir – Editör.

sına (1,75 milyon nüfusumuzun ancak 80.000'i sanayi ve büro işçisidir) karşın, önderlik rolünün açık bir ideolojik platforma sahip bir devrimci öncü tarafından sağlanabileceğine inanıyorduk. Bazı devrimci partilerin toplumsal yapısı hayvan yetiştiricileri ve çiftçilerden oluşan toplumlarda kapitalist gelişme aşamasını atlayarak, halklarını sosyalizme ulaştırmış olduğunu biliyoruz.

Hiç kuşkusuz, ülkemizde işçi sınıfı daha oluşma aşamasında bulunmaktadır ve Parti üyelerimiz arasında bunların oranı henüz küçüktür. Ama sosyalizmin, evrenin geniş bir bölümünde utkuya ulaşmış olduğu koşullarda, işçi sınıfı partisi, işçi sınıfı sayı ve nitelik bakımından olgunlaşmadan önce de kurulabilir (ve kurulmalıdır da). Karşıt yaklaşımın yanlış ve bilimsel sosyalizmi çarpıtıcı olduğuna inanıyoruz.

Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nden sonra Lenin feodal ve yarı-feodal ilişkilerin egemen olduğu bütün ülkeler için kapitalist gelişme aşamasının hiç de kaçınılmaz olmadığını defalarca belirtmişti. İşçi sınıfının erke geldiği devletlerin kardeşçe yardımı bu ülkelerin sosyalizme daha hızlı ilerlemelerini sağlayacaktı. Şimdi, Ekim Devrimi'nden 60 yıl kadar sonra Sovyet devleti etkin ve sürekli gelişen bir güç iken, dünya sosyalist sistemi kurulmuşken kapitalist gelişme aşamasını atlayarak sosyalizme geçiş hiç kuşkusuz daha kolaylaşmış ve önünde daha geniş açılımlar oluşmuştur.

Demokratik Yemen'deki devrimci sürece yaklaşımımızda günümüzde tümüyle geçerli olan Lenin'in bu çözümlemesine dayandık. Şundan eminiz ki, bilimsel sosyalizmi benimsemiş ve proleteryanın ve tüm öteki emekçilerin çıkarları doğrultusunda savaşan bir Parti'nin varlığı, Yemen'de işçi sınıfının sayıca zayıflığından kaynaklanan olumsuz yanların giderilmesini sağlar. Bu olumsuz yönleri dünya sosyalist sisteminin gücü de giderir: Sosyalist sistemin enternasyonalist yardımı kapitalist olmayan yoldan ilerleme ve işçi sınıfının sayısal ve niteliksel bakımdan büyüyüp gelişmesi için koşulları yaratır.

Salem Rubayi Ali «solcu» oportünist grubuyla aramızdaki başlıca anlaşmazlık noktaları ulusal ile uluslararası arasındaki diyalektik ilişki konusunda. «Solcu» oportünist unsurlar sözde uluslararası işçi sınıfının varlığını benimserken, Partimizin Yemen emekçi halkı ile öteki Arap ülkeleri halkları arasında eylem birliği için çalışmayı reddetmesini istiyorlardı. Biz, bunun tersine, her yurtseverin, ulusun her gerçek evladının aynı zamanda bir enternasyonalist olduğu düşüncesini ileri sürdük. «Solcu» oportünistlerin tavrı özünde gerici ve emperyalizm yanlısı güçlerin çıkarlarına tamamiyle uygundu. Gerçekten de, «solcu» oportünistlerin yenilgisine ilk gözyaşı döken de emperyalistler ve gericiler oldu; bugün bunlar, «solcu» unsurlara ılımlı derken, şimdiki Parti yönetimimizin aşırı solcu olduğunu iddia ediyorlar. Bu rahatlıkla anlaşılabilir bir şeydir,

çünkü «solcu» oportünistler her zaman eninde sonunda aşırı sağ kanada giderler.

Açık bir ideolojik konumdan yoksun olmaları «solcu» oportünist unsurları iç ve dış politikada giderek daha çok pragmatizme sürükledi. Bunun tersine, ülkemizde gerçek devrimcilerin ideolojik konumu her zaman açık olmuştur. UCBPO'nün (şimdi YSP) bütün belgeleri, kongrelerinin karar ve talimatları ve Parti literatürü devrimci bilimsel sosyalizm teorisine dayanmaktadır.

Uluslararası işçi sınıfı ve devrimci hareketin deneyimi aşırı solcuların ve aşırı sağcıların en sonunda, Sovyetler Birliği başta olmak üzere sosyalist topluluğa karşı nefrette birleştiklerini göstermiştir. Elimizdeki belgeler emperyalist ve gerici çevrelerin Salem Rubayi Ali kliğinden UCBPO'nün devrimci yönetimi tasfiye etmesini ve sosyalist ülkelerle dostluk ilişkilerini koparmasını isteyerek, karşılığında Demokratik Yemen'i kendileri için bir üs haline getirmek amacıyla maddi yardım sağlamaya söz vermiş olduklarına tanıklık ediyor.

Bir darbe yönündeki komplo planları suya düştü. Devrimcilerin iradesi, devrimin güvencesi olan öncü Parti'nin iradesi galip çıktı. Feodal ve yarı-feodal ailelerden gelen, halka ve devrime düşman bir çizgi izleyen «solcu» oportünist ve yozlaşmış unsurlar saflarımızdan arındırıldı.

Yemen Sosyalist Partisi Birinci Kongresi'nin ülkemizin devrimci gelişmesinde tarihsel bir kilometre taşı olduğuna inanıyoruz. Kongre bir yandan, devrimi yolundan saptırmaya yeltenen güçleri (önce sağcı, sonra da «solcu» oportünist güçleri) iki kez bozguna uğrattığımız onyıllık sürecin sonunu damgalamıştır. Öte yandan yaratıcı devrimci faaliyette yeni bir aşama başlatmıştır. Bu aşamada eminiz ki, Parti, gücü ve birliği ve şaşmaz utkan ideolojik konumlarının saflığı sayesinde ve başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist topluluk ülkelerinin, bütün öteki kurtuluş, barış, ilerleme, demokrasi ve sosyalizm güçlerinin deneyim ve ekonomik yardımlarından yararlanması sayesinde, ülkemiz emekçilerinin yarar ve esenliği doğrultusunda yeni yeni başarılarla ulaşacak ve ülkenin önünde aydınlık bir gelecek açacaktır.

Parti ve Aydınlar

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» Yuvarlak Masa Toplantısı

Parti ve Aydınlar konusunda düzenlenen BSS Yuvarlak Masa Toplantısı'na Bulgaristan, Macaristan ve Polonyadan aşağıdaki parti görevlileri katıldı: Bulgaristan Komünist Partisi Kültür ve Sanat Bölümü Başkanı Lubomir Pavlov; Bulgaristan Komünist Partisi Bilim ve Eğitim Bölümü Başkanı Nikola Stefanov; Macaristan Sosyalist İşçi Partisi Kültür ve Bilim Bölümü Başkanı Mihaly Kornidesz; Polonya Birleşik İşçi Partisi Kültür Bölümü Başkanı Bogdan Gawronski; Polonya Birleşik İşçi Partisi Bilim ve Eğitim Bölümü Daire Başkanı Halina Kryszanka.

Toplantıda şu sorunların tartışılması kararlaştırıldı:

- gelişmiş sosyalizm kuruculuğunun bu döneminde aydınlar arasındaki Parti çalışması;
- bu çalışmanın içeriği, ilkeleri ve biçimleri;
- Parti'nin önderliği ve bilimsel-sanatsal yaratıcılıkta özgürlük sorunu.

1

Gawronski. Aydınlar arasında çalışma sosyalist toplumun bütün gelişme aşamalarında önemli bir yer tutar ve her aşamada bu çalışmanın karakterini belirleyen merkezsel bir sorun vardır.

Yeni toplumsal ve ekonomik yapının, yeni erk kurumlarının henüz oluşturulmakta olduğu Polonya Halk Cumhuriyeti'nin ilk döneminde önemli olan, yaşlı aydınlardan meydana gelen küçük katmanı, savaş ve işgalin tüm sıkıntılarına göğüs germiş olan bu erkek ve kadınları tarafımıza kazanmaktı. Bu grup politik ya da ideolojik bakımdan türdeş değildi: Gelenek ve duygu bakımından varlıklı sınıflarla ve burjuva politik gruplarıyla sıkıca bağlıydı. Bu yüzden, çeşitli aydın gruplarının politik konumlarını ayrıntılı bir çözümlemeden geçirmek, bunların toplumsal tavırlarını ve öznel görüşlerini sınıfsal, Marksist bakış açısından saptamak gerekiyordu. Ancak böyle yapmakla bunların toplumsal olgu ve olaylar karşısındaki tavırlarının açık bir portresini çıkarabilir, eski alışkanlık ve önyargıları altetme olanağını sağlayabilir ve aydınları yeni toplum kuruculuğuna ve sosyalizmin ideoloji, sanat ve kültür alanındaki programının

yürütülmesine çekebilirdik. Buna koşut olarak, Parti, gerek köken ve deneyleri, gerekse değerler sistemi, dünya görüşü ve ideolojileri açısından devrimci hareketle sıkı sıkıya bağlı yeni bir aydın zümresi oluşturmaya ağırlık verdi.

Parti tüm bu çabalarında, burjuva toplumunda aydınların rolüne ilişkin Marksist-Leninist anlayışı ve Polonya'nın özgül koşullarını gözönünde bulundurmayı hiçbir zaman unutmadan aydınların Sovyetler Birliği'nde sosyalist kuruluşta oynadıkları rolü yolgösterici aldı. Ne var ki, bugün bu artık tarihe malolmuştur. O günden bu yana Polonya'yı bir tarım-sanayi ülkesine dönüştürerek, ulusal yaşamın her yönünde aydınların yer ve rollerini değiştirerek ülkeye yeni bir görünüm veren derin yapısal değişiklikler olmuştur.

Polonyalı toplumbilimciler aydınlar arasında yer alan tüm derin yapısal ve düşünsel değişimleri çözümlemişlerdir ve aydınların bugünkü sosyalist toplum içinde bir katman olarak daha kesin ve tam bir tanımını yapmanın zorunlu olduğu görüşündedirler. Çözümleme, aydınların ulusun entellektüel kültürünün oluşumunu etkilerken, bizzat kendilerinin sosyalist değişimin ürünü olduğunu gösteriyor. Bu katman, giderek daha büyük ölçüde kültürel yaratıcılık, çalışma sürecinin örgütlenmesi vb. alanlarla ilgili değişik mesleki kategori ve gruplardan meydana gelen bir bölük halini alıyor. Kısaca, terimin hukuksal anlamıyla teorik bilgi, zihinsel emek gerektiren çalışma. Ama, başka ölçütlerle kıyaslandığında bu, el emeğinden pek de uzak değildir (tek bir örnek olarak, Profesör Jan Szczepanski sorunu böyle koyuyor). Aynı zamanda, halkın kültür düzeyinin yükselmesi ve çağdaş toplumun yaşamında bilimin rolünün büyümesi aydınların rolünü artırma eğilimini taşır. Bu yüzden Parti'nin aydınlar arasındaki çalışması giderek artan bir önem kazanmaktadır ve bu çalışmanın niteliği geçmiştekenden farklıdır. Hangi açıdan farklıdır?

Ülkenin entellektüel potansiyelinin etkin kullanımı ve aydınların toplumun bellibaşlı sınıflarıyla tam bütünleşmesi gelişmiş sosyalist toplum kuruculuğu döneminde baş görev haline gelir. Bu, PBIP'nin Altıncı ve Yedinci Kongre belgelerinde vurgulanıyor. PBIP'nin Programı ve politikasıyla birleşen aydınların yaratıcı düşünce ve emekleri, gelişmiş sosyalist toplumun kurulmasında vazgeçilmez bir zorunluktur.

Kornidesz. Bugün bilimsel, teknik devrim çağında ve toplumsal yaşamın, toplumsal süreçlerin daha örgütlü ve karmaşık bir niteliğe sahip olduğu ve eğitim ve sağlık hizmetlerinin hızla geliştiği bu ortamda bütün aydın gruplarının sayısal gücü, etkisi, ve saygınlığının başdöndürücü bir hızla arttığını kabul ediyoruz. Gerçekte en entellektüel uğraşlar, deyimi kullanırsak, «yiğinsal meslekler» haline geliyor.

Ülkemizde son 30 yılda aydın toplulukları son derece büyüdü. Bugün

6 kat daha fazla sayıda aydın vardır ve bunların mesleki yapıları da köklü bir değişime uğramıştır. Hukuk mesleği artık ağırlığını korumuyor, teknik ve tarım uzmanlarının, iktisatçı ve öğretmenlerin gerek sayıları, gerekse rolleri hatırı sayılır ölçüde artmıştır. Demokratik halk devrimi ve sosyalist dönüşümler aydınların yalıtılmışlığına, kast ruhuna son vermiştir. Şimdi aydın meslekleri herkese açıktır. Gerçekte, aydınlarımızın üçte ikisi işçi sınıfı ve köylü kökenlidir; el emeğiyle çalışmayan her iki uzmandan biri işçi ya da köylülerden oluşan bir ailenin üyesidir.

Biz aydınların, sosyalist toplumun temel sınıflarıyla birlikte, ekonomik, toplumsal ve kültürel ereklerimizde, sosyalist kuruluş ve bireyin gelişmesinde daimi çıkarıya sahip olmaları olgusuna özel bir önem veriyoruz. Ve bu çıkar birliği Parti'nin aydınlar karşısındaki politikasını, aynı zamanda da onların toplum sorunlarına ilişkin sorumluluk duygularını belirliyor. Aydınlarımız, halkın organik bir parçası olarak, kendilerini amaç ve tasarımları açısından işçi sınıfıyla daha yakından özdeşleştiriyorlar. Bu olumlu bir eğilimdir, ama bu eğilimin gelişmesi bizlerin büyük çaba göstermesini gerektiriyor.

Aydınların toplumsal konumu ve toplum yapısındaki değişiklikler onun dünya görüşünü de değiştirmiştir. Bu süreç kolay olmadı. Aydınların büyük çoğunluğunun toplumsal sistemimiz, demokratik devletimiz ve Parti'mizden yana kazanılması için Marksizm-Leninizm ilkelerinin MSİP'nin günlük pratiğine uygulanmasını, MSİP'nin sorunlarımıza ve derterimize açık ve ciddi bir yaklaşımını ve bağlaşıklarına karşı tutarlı ve sürekli gelişen bir politika izlemesini gerektiriyordu.

Bugün amacımız aydınların kendi toplumsal rollerini ve sosyalist toplumun çıkarları doğrultusundaki toplumsal faaliyetlerinin potansiyelini daha geniş ve daha etkin bir biçimde kavramalarını sağlamaktır.

Stefanov. Bugün 60.000'in üzerinde erkek ve kadın çeşitli bilimsel araştırma alanlarında çalışıyor ve bunların 19.000'i eğitim görmüş bilim adamıdır. Bu rakam az mıdır, çok mudur? Geçmişte Avrupa'nın en geri ülkelerinden biri olan Bulgaristan için bu muazzam bir başarıdır. Son 15 yılda bilim kadrolarının sayısı iki katına çıktı. Kısa bir zaman içinde elektronik, makine yapımı, kimya, enerji vb. gibi modern sanayiler kurdu. Ve şimdi de, bilimsel-teknik devrimin kazanımlarından yararlanarak, bu taban üzerinde kuruculuğu sürdürüyoruz. Bu nedenle, bilim adamları ve teknisyenlerin yetiştirilmesi canalıcı önemde bir sorun haline gelmiştir, biz de bunu başarıyla çözüyoruz. Deneyimimiz aynı zamanda sosyalist toplum olgunlaştıkça, sosyalizmin temellerinin pekiştirilmesinde toplumsal bilimlerin önemi daha da elle tutulur bir nitelik kazandığını göstermektedir. Bu bakımdan Parti toplumsal bilimlere büyük bir özen gösteriyor; bu alanda 4.000 dolayında uzman görevlendirmiştir.

Bu yüzden, kanımca, Parti'nin çalışmasında şu yönleri ayırdedebiliriz: Birincisi, bilimsel-teknik kadrolarımızın sürekli geliştirilmesi. İkincisi, şu ya da bu bölüğünü küçümsemeden, tüm aydınlarda dengeli ve uyumlu bir yapı oluşturmak. Bizce bu ödevler sosyalist bütünleşme gözönünde tutularak, yani tüm sosyalist topluluğun çerçevesi içinde ele alınmalıdır. Üçüncüsü, yakın ve uzun erimli çıkarlar hesaba katılarak, bilim ve teknik aydın kadrosunun eğitimine planlı yaklaşım ilkelerinin yetkinleştirilmesi.

Son olarak, gelişmiş sosyalist toplum kuruculuğunun bu aşamasında işçi sınıfı ile aydınlara yakınlaşmalarına tanık olduğumuzu belirtmek isterim. Bu, fiziksel ve zihinsel emek arasındaki önemli ayrımların giderek silinmekte oluşunun ifadesidir. Ve bu da birkaç hat boyunca (ekonomik, genel ve toplumsal koşullar, kültürel-ideolojik ve sosyal-psikolojik) yol alan bir süreçtir. Parti'nin her yönden desteklediği bu süreç sosyalist toplumun yolgösterici sınıfı olarak işçi sınıfının tarihsel amaçlarına dayanmaktadır.

Pavlov. Yaratıcı aydınlara bazı sorunlarını incelemenin önemli olduğu inancındayım. Bence, gelişmiş bir sosyalist toplumda entellektüel kültürün gelişip serpilmesi nesnel bir zorunluluk, toplumsal gelişimin bir gereği haline geliyor ve aynı zamanda entellektüel alan giderek daha belirgin bir biçimde bu gelişimin aktif bir etmeni oluyor. Partimiz edebiyat ve sanatın ideolojik ve eğitsel rolüne, bunların sosyalist kişiliğinin oluşumuna yaptığı ölçüsüz katkıya yüksek değer biçiyor. Bu da sosyalizmin kuruluşunda sanatçı aydınlara rol ve sorumluluğunu belirler. Herhalde sizin de kabul edeceğiniz gibi, toplum bu yolda ilerledikçe, sanat dünyasına daha fazla sayıda insan çekildikçe ve her bireyde daha çok yaratıcılık ögesi geliştikçe, kültürün tüm alanlarında istem ve ölçütler daha titiz bir hal alır. Deneyimiz bize şunu öğretmiştir: Emekçilerin sürekli yükselen çıkarları ve kültürel gereksinimlerinin karşılanması onların estetik zevklerini biçimlendirir ve bu faaliyet alanında yalnızca nicel değil nitel değişiklikler isteminde de bulunan bir izleyici kitlesi yaratır. Sosyalizmde tüm halkın estetik eğitimi bir ütopya değil, ama dolaysız bir tarihsel görev, Parti'nin topyekün ideolojik ve eğitsel çalışmasının ayrılmaz bir unsurudur. Bu zor bir görev olmakla birlikte, durum yüreklen-dirici ve ümit vericidir.

Yetenekli bir yazarın, yetenekli bir yapıtın bireyin gelişmesi ve kişiliğinin oluşması üzerinde muazzam bir sanatsal, estetik ve ideolojik etkisi olduğunu kendi deneyimizden biliyoruz. Ne var ki, kültürel alandaki değişmelerin, sözelimi, ekonomi alanındaki gelişmelerden çok daha yavaş ve zahmetli olduğunu pratik göstermiştir. Geleneksel bilinç ve toplumsal davranış biçimleri çok daha uzun süre yaşar ve sık sık şu ya da bu biçimde kendisini gösterir. Üstelik, ideolojik karşıtlarımızın sosyalist ülkelerdeki aydınlara etkileme, bunlara çıkar ve amaçlarının toplumunkine

ters düştüğü fikrini aşılama ve böylelikle aydınları, bir karşıt güç haline dönüştürme çabalarını da biliyoruz. Aydınlar da yaratıcılık bilincini aşılamanın önemi buradan geliyor. Ayrıca, bilincin oluşma koşullarına ve ideolojik eğitim sorunlarına özel ilgi gösterme gereği de buradan geliyor. Son olarak, aydınlarla tüm çalışmalarımızda yüksek bir etkinlik düzeyinin zorunluluğu buradan geliyor; bu etkinlik en başta aydınların yaratıcı potansiyellerinin tam olarak ortaya konmasında kendini belli eder.

Bulgar yoldaşlara soru. Teknik ve öteki alanlardaki aydınların toplumsal rollerinin büyüdüğünü gözönüne alarak, sosyalist toplumda «teknokratizm» ya da «teknokratizm tehlikesi» sorununu nasıl değerlendirirsiniz?

Stefanov. Bulgaristan'daki deneyimimizi belirterek yanıt vereyim.

İlk önce, işçi sınıfı değil de, teknik aydınların toplumun önder gücü haline gelmesinin kaçınılmaz olduğu yönündeki görüşün tümüyle yanlış olduğunu söylememe izin verin. Doğal olarak, tüm üretim ve toplumsal süreçlerin (fabrikadan en üst hükümetsele, ekonomik, kültürel ve öteki düzeylere değin) yönetiminde aydınlar önemli bir yer tutuyor. Ama bu teknokrat bir katman, halktan kopuk bir tür elit değildir. İşçi sınıfının üzerinde yer almamaktadır, işçi sınıfının temel tarihsel amaçlarına, yani yeni toplumu – sosyalizm ve komünizmi – kurma hedefine ulaşmasına yardımcı olarak, işçi sınıfına ve halka hizmet eder.

Bir teknokratizm tehlikesi var mıdır? Sosyalizm doğası gereği teknokratizmin anti-tezidir. Ancak, tek tük belirtiler olasıdır. Örneğin, bir yetkili makamın kararı teknik ilerlemenin gerekleriyle çeliştiği zaman, teknik aydınların tepkisi teknokratizm biçimini alabilir. Bir karar toplumsal, ideolojik ve öteki yönlerin zararına olarak, yalnızca teknik ilerlemenin gereklerini gözönüne alırsa, yine aynı durum ortaya çıkabilir. Son olarak, aydınlara hatalı bir politik yaklaşımda bulunulduğu, Marksist-Leninist ideolojik eğitimin olmadığı ve Parti organlarının önderlik rolü felce uğratıldığı zamanlarda da teknokratizm belirtileri olasıdır. Partimiz böyle bir durumdan sakınmak için elinden ne gelirse yapıyor.

Kornidesz. Teknokratizm sorunu üzerine birkaç söz de ben söylemek istiyorum. Tavrımız tümüyle açıktır: Toplumun benimsemiş önderi teknokrat değildir. Kapitalist toplumda teknokratik ideolojik onun temel çelişkisini, yani ücretli işçi ve kapitalist arasındaki uzlaşmazlığı gözlerden gizleyemiyor. Toplumu, burjuvazi tarafından değil, ince bir uzmanlar katmanı tarafından yönetildiğine de inandıramıyor. Sosyalist toplumumuzda her geçen gün daha çok teknik aydın yönetici konumlara geliyor, ama bu onların işçi sınıfının zararına olarak toplumun önder gücü haline gel-

mekte oldukları anlamını taşımaz (Stefanov yoldaş buna değinmişti). Ben sorunun bir başka yönüne dikkat çekmek istiyorum: Macaristan'da yürütme görevlileri arasında orta öğrenim görmüş olanların sayısı hâlâ küçüktür (% 50'den az) ve her üç teknik uzmandan yalnızca birinin üniversite diploması vardır. Yönetim düzeyini yükseltmeye çalışıyoruz, ama bu daha yetkin uzmanların yönetime getirilmesini gerektiriyor.

«Teknokrat» sözcüğünü kimi zaman dar görüşlü uzmanları, kendi dar mesleki çıkarlarından ötesini görmeyen kişileri tanımlamak için kullanırız. İstedığımız, bu gibi kimselerin sayısını azaltmak ve kültürün değerlerini idrak eden, bunların yaygınlaştırılmasına aktif katılan uzmanların sayısını çoğaltmaktır.

2

Halina Kryszanka. Aydınlarla Parti'nin politik önderliğinin özü, bence, bir yanda yaratıcılık için somut alanlar açmaktan, kişinin yaratıcı potansiyelini en iyi biçimde gerçekleştirmesi için toplumsal koşulları sağlamaktan ve öte yanda halka, emekçilere karşı bir sorumluluk duygusunun, halka hizmet duygusunun gelişmesini desteklemekten ve böylelikle entelektüel faaliyeti sosyalist kuruluşun bir parçası haline getirmekten oluşur.

Kanımcı, bu Leninist konumun, bu sosyalist tutumun, aydınlarla çalışmamıza yaratıcı ve esnek bir yaklaşım ve onların sorunlarına etkili çözümler getirmemizi sağlayacağını belirtmek uygun ve yerinde olacaktır. Bugün Polonya'da kendileriyle gurur duyduğumuz bir bilim aydınları zümresi varsa, bunu Parti'nin bilim adamlarına uygun çalışma koşulları sağlamak, bunların girişkenliklerini geliştirip kamçulamak, kişiliklerine saygı göstermek ve sosyalizm ilkelerinden hiç bir yönde sapmadan ardıcıl bir Marksist-Leninist politika izlemek gibi yaratıcı bir yaklaşımda bulunmasına borçluyuz.

Partimiz bilim adamlarını, yaratıcı ve teknik aydınları sosyalist kuruluşa çekmek için iki yöntem kullandı: 1) Yeniden oluşturma programının, toplumsal ve kültürel devrimin, sosyalist sanayileşmenin yürütülmesinde, teknik devrimin sosyalizmle birleştirilmesinin içerdiği sorunların çözümünde onlara bir yer vermek; 2) Yüksek öğrenim ve bilimsel çalışma olanaklarını, genç işçi ve köylülere, ayrıca mektupla ders ve gece kursları sistemiyle işçi sınıfının politik bakımdan etkin üyelerine açmak.

Bugün dünya literatüründe ve bilimsel konferanslarda bilim adamları ile uzmanların geniş ölçüde değişik alanlardaki çalışmalarını yönlendirme olanağı (ve zorunluluğu) tartışılıyor. Ve bu sorun, benim görüşüme göre, pratik çözüme hazır bir olgunluk düzeyindedir. Şu açıdan: Bilimsel araştırmalar genel kural olarak yüklü bir maddi harcama gerektirir ve

kapalist ya da sosyalist olsun, bir toplumun yatırım politikası temel araştırma çizgilerini belirler. Bir sosyalist toplumda bütün yönleriyle bilimsel araştırmanın yönlendirilmesi, bir plan doğrultusunda ve demokratik biçimde saptanan topyekün toplumsal amaçlara yönelik olarak gerçekleştirilir.

Geçtiğimiz yıllarda, PBİP'nin 6. ve 7. Kongre kararları uyarınca araştırma potansiyelimizi genişlettik ve 1970–1975 döneminde harcamaları iki katına çıkararak ulusal gelirin % 2,5'ine ulaştırdık; bu rakam 1980 yılında % 3'e çıkacak.

Geniş kapsamlı araştırma programlarını özendirmeyi ve daireler, sanayilerarası güçlü araştırma ekipleri örgütlemeyi gerekli görüyoruz. Bilim adamları, politika işçileri, hükümet ve ekonomi yürütücüleri elbirliğiyle kömür, bakır, su, protein, konut, elektronik programları; toplumsal bilimlerde ise ulusal kültürün ilerletilip özümlemesi, kırsal toplulukların ve genel olarak tarımın yapısının toplumsal ve üretim açısından yenilenmesi, tüketim modelinin oluşumu ve demografik öngörüler için programlar hazırladılar. İkinci Ulusal Bilimsel Kongre bu programları onayladı ve daha başka iki program üzerinde de çalışmalar sürüyor. Dahası, bilim adamlarımız yalnızca teknik ilerlemenin ana sorunlarına değil, ama uzun erimli veriler sağlayacak temel araştırmaya ilişkin 67 büyük ve 500 dolayında küçük konu (sanayi dalı düzeyinde) üzerinde çalışıyorlar. Seçilen sorunlar titiz bir çözümlemenin ve bilim kolektiflerinin öğütlerinin ürünüdür.

Parti ve hükümet, özel amaçlı programlara ek olarak, ayrı ayrı görevlendirmeler yoluyla da araştırma kolektiflerinin çalışmalarını özendiriyor. Örneğin, 1971 Ocağında bir eğitim komitesi atanmıştı, onun verdiği rapor bugün yürütülmekte olan reform programına temel alınmıştır.

1973'de Kültür ve Sanat Bakanlığı 1990'a dek kültürel gelişmeye yol gösterecek bir tasarım üzerinde çalışmaya başladı ve bunu Parti Merkez Komitesi'nin Politik Bürosu'nda tartışılan daha ayrıntılı bir programla (1975–1990 için) bağladı. Tasarım ve Program'ın hazırlanmasında pek çok bilim adamı, sanatçı, yazar ve öteki kültür dallarından kişiler yer aldı.

Araştırma ve geliştirme sorununa bu bütünleştirici yaklaşım genel bir onay gördü ve özel çıkarlarına, ayrıcalıklarına sarılan dairelerin ve öteki örgütlerin karşı koyuşlarıyla başetmek gerektiyse de, araştırma kolektifleri salt biçimsel değil, fiili bir bütünleşme içine girdiler. Bu, sistemimizin en güçlü yanlarından biri olarak boy gösterdi. Temel araştırmayla pratik amaçları birleştirmek başta olmak üzere, zayıf noktalar da vardır. Bu yöne daha fazla çaba harcamak durumundayız.

Toplumsal bilimlerde yaratıcı kadroların özel rolünü hesaba katarak,

Polonya Bilimler Akademisi'nin tüm toplumsal ve edebi bölümlerinde Parti grupları kurduk. Ve öteki bölümlerde buna benzer daimi Parti grupları olmamasına karşın, gerektiği zaman PBİP üyeleri kendi özel bilim dallarına ilişkin önemli Parti ya da hükümet kararları alınmadan önce bir danışma toplantısı yaparlar. Ama Akademi Prezidyumu'ndaki Parti grubu sürekli çalışır. Merkez Komitesi Bilim ve Eğitim Dairesi de aynı biçimde (yalnızca Parti üyeleriyle değil) toplumsal bilim kadrolarıyla birlikte sistemli bir çalışma yürütür. Bu çalışma yüksek öğrenim kurumları ve araştırma merkezlerinin müdürleri için yıllık seminerler, ayrıca genç uzmanlar için yetkinleştirme kursları ve yeni üyeler için ideolojik konuları öğretme dersleri biçiminde yürütülür.

Değeri küçümsenemeyecek olan üniversitelerdeki Parti çalışmalarına büyük bir önem veriyoruz. Yüksek öğrenim birimleri aydınlarımızın, yarının yürütücülerinin gelecekteki ideolojik yapılarının biçimlendirilmesine büyük bir katkıda bulunuyorlar; bunlar kültürün ve kamuoyu oluşturanın etkili merkezleridir. Doğal olarak, bu kurumlar sınıf düşmanlarımızın yıkıcı saldırılarına, iç ayrılıklar çıkarma çabalarına hedef olmaktadır. Bu saldırıya verilecek en etkili yanıt bir politik karşı-saldırıdır. Üniversite Parti dalları şimdi etkin bir politik güçtür. Bunlar bilim kadroları ve öğrencilerin yapıcı çalışmalarına elverişli koşullar yaratma, sosyalist aydınların yeni kuşağının ideolojik eğitimi sağlama ve Polonya'nın bugünkü ve gelecekteki gereksinmelerine sıkıca bağlı araştırmaları yürütme konularına yöneliyorlar.

Ne var ki bu, bilim işçilerimizin girişkenliğini kırma eğilimi gösteren bir tür «düzenleme»nin varolduğu anlamına gelmez. Parti ile hükümetin eğitim ve üniversite öğrenimine ilişkin tüm bellibaşlı kararları ancak bilim ve öğretim üyeleri topluluğunun geniş bir kesimine danışıldıktan sonra alınır. Bu tür danışma forumları Bilimler Akademisi Prezidyumu ve tam-üyeli toplantıları, araştırma komiteleri, üniversite rektörleri ve Parti sekreterlerinin konferansları ve rektör kollokyumlarının toplantılarıdır. Gerçekte, üniversite senatosu, bölüm konseyleri, bilim ve akademi konseyleri gibi kollokyum örgütleri araştırma personelinin geliştirilmesinden sorumludur. Bilim ünvanlarının dağıtılması, bilimsel araştırmanın planlanması ve denetimi, üniversite ve halk dersleri; hep bilim adamlarının kendi gözetimindedir. 160 genel, uzmanlık ve bölge dalyıyla birlikte, gönüllülük esasına dayanan bilim hareketi ise toplam 480.000 üyeye sahiptir.

Stefanov. Gönüllü çalışma ilkeleri giderek daha geniş bir uygulama görüyor. Bizim Bulgaristan'da gönüllü yaratıcı örgütler esasına göre kurulmuş ve sanayi işletmelerinde şubeleri olan bilimsel-teknik birimlerimiz var. Bunlar bilimsel ve teknik personelin yaratıcı fikirlerini destekliyor, özendiriyor. Ayrıca bir de meslek esasına göre otuzdan fazla alt bölüme ayrılmış bilim işçileri birliğimiz var. Bu bölümler bilimsel en-

formasyon basıp dağıtırlar, toplumsal ve öteki sorunların çözümüne yardımcı olurlar, vb. Bu birliklerin temsilcileri devlet organlarının çalışmalarına, bilimsel ve teknik ilerlemeye yol gösterilmesine yardım ederler.

Kornidesz. Günümüz toplumunda düzgün bir örgütlenme ve yönlendirmenin aydınların yaratıcı çalışmalarına en büyük etkiyi yaptığını kabul ediyorum. Ama bilimsel araştırma seçiminin ancak bilimsel verilere dayanarak, yani bilim adamlarının çalışmaları gözönünde tutularak ve onlarla sıkı bir işbirliği içinde yapılabileceğini eklememe izin verin. Belirli sınıfların çıkarına toplumsal seçimin bilimsel seçimle birleşmesi gerekir, çünkü bu ikisi birbirlerine sıkı sıkıya bağlıdır.

Parti, toplumsal gelişmenin gidişini etkileyen temel sorunları ele alır ve çözümlerken ileri gelen uzmanların görüşlerine dayanır. Örneğin, önde gelen bilim adamı ve uzmanları sorunların çözümlenmesine ve politik karar taslaklarının hazırlanmasına yardımcı olmakla görevlendiririz. Bir örnek verelim: Derin bir araştırma gerektiren başlıca sorunları toplum bilimcilerine bırakmayı bir uygulama haline getirdik; bu sorunlar daha sonra Parti kongrelerinde görüşülüyor. Bu gibi incelemeler üç-dört yıllık bir dönemi kapsıyor ve araştırma merkezleri ve üniversiteler de bu çalışmalara katılıyorlar.

Bunun nasıl işlediğini, Parti'nin 10. Kongre'den bu yana bilim adamlarına ne gibi sorunlar yüklediğini göstermek üzere bir kaç örnek sunmak istiyorum: Toplumsal sınıf ve katmanlar arasında ilişkilerin gelişme yolu; demografik artış öngörülerini; gerek toplumsal politika gerekse halk sağlığı alanında alınacak doğum oranını artıracak önlemler. MSİP'nin Onbirinci Kongresi'nin ve 1975 dünya ekonomik krizinin ardından bilim adamlarımızdan dünya ekonomisinde yol alan süreçlerin daha kapsamlı bir çözümlenmesini, bunların ekonomimizi nasıl etkilediğini ve ne gibi sorunlar yarattığını incelemelerini istedik. Sosyalist toplumun kendine özgü gelişme özellikleri ve sosyalist yaşam tarzının oluşma koşul ve eğilimleri hakkında daha derin bir bilgi sağlması öngörülen araştırma programları hazırladık. Sözün kısası, tüm bunlar politik kararların bilimsel temele oturtulmasına katkı yapabilecek araştırma programlarıydı.

Böylesi işlemler yalnızca somut durumun somut çözümlenmesi ve buradan çıkan sonuçlar bize süreçlerin gerçek niteliği, bunların iç bağlantıları hakkında daha iyi bir bilgi ve sonuç çözümlenmede daha kesin bir politika saptama olanağı verdiği için önemli değildir. Şurasını da ekleyebilirim ki, 200'den fazla önde gelen bilim adamı ve uzman Parti'nin bilim konusundaki politikasına ilişkin Merkez Komitesi yönergelerinin hazırlanmasına yardımcı oldu ve bunların yaşama geçirilmesine büyük bir etkinlikle katıldı.

Ne var ki, aydınlarla ilişkiler onları pek sık ortaya çıkmayan büyük

sorunlar üzerinde çalışma yapmakla görevlendirmekle sınırlandırılmaz. Yalnızca üst dereceli bilim adamı ve uzmanlara güncel ve uzun erimli konularda söz hakkı vermek de yanlış olur. Geniş aydın çevreleriyle bağlar ve ülkenin toplumsal gelişmesiyle ilişkili sorunların incelenmesinde bunlara anlamlı bir yer vermek ve bunları akılcı çözümler için ortak araştırmalara katmak; bütün bunlar son derece önemlidir. Aydınlarla ilişkilerimizin giderek önemi artan başka bir yanı da bilim dernekleri, birlikler ve sosyalist kuruluşta önemli bir rol oynayabilecek öteki mesleksel örgüt biçimleriyle olan bağlardır.

Parti'nin aydınlar karşısındaki tutumu değişken bir yaklaşım gerektiriyor. Tüm olarak aydınların ayırdedici özelliklerini, her bir aydın grubunun ve ayrıca mümkün olduğu yerlerde bireylerin özelliklerini gözönüne aldığımız takdirde çalışmalarımız başarıya ulaşabilir.

Parti toplum bilimcilerine, bunların ideolojik ve politik dünya görüşlerinin oluşmasına yakın bir ilgi gösteriyor. Bu anlaşılabilir bir şeydir, çünkü sosyal bilimler alanındaki aydınların çalışmaları ideolojik sorunlarla çok daha yakından ilişkilidir. Üstelik, bu aydınların bir çoğu kamuoyunun oluşturulmasına doğrudan katılmaktadırlar. Ve bunlar, işlerinin doğası gereği, halkın bilinci üzerinde öteki aydın gruplarından daha büyük bir etkiye sahiptirler. Bu yüzden Parti'nin bu aydın kategorisiyle bağları çok daha sıkıdır ve önderliği dolaysızdır. Hemen eklemeliyim ki, bu, doğa bilimcileri ya da teknik aydınlar arasındaki çalışmamızın önemsenmemesi gerektiği anlamına gelmez. Bunlar arasında toplumsal ve politik sorunları kavramaya büyüyen bir ilgi görülmektedir ve biz de, yurttaşlık ödevinin bir belirişi ve yalnızca meslek sorunları değil, bu konuda da daha sıkı bir anlayış özlemi olarak bu ilgiyi destekliyoruz.

Gawronski. Sorunun şu yanını öne çıkarmak istiyorum: Bugün aydının yaşam ve çalışmasında ağır basan yan bir otomatik süreç olarak değil, sosyalizme yabancı politik ve ideolojik konulara, aydının toplumsal rol ve işlevine ilişkin sosyalizme yabancı görüşlere karşı savaşımın derinlere kök salmakta ve gelişmektedir. Olumlu ideolojik etkinin değişik biçimlerinin gelişmesi ve ayrıca bu alanda kendiliğinden değişim bekleme uygulamasının tümüyle yadsınması Altıncı ve Yedinci Kongre'lerde formüle edilen Parti politikasının somut ürünleridir. Benim kendi faaliyet alanımı ele alırsak, şunları vurgulamak isterim: Son Parti kongresinin politikalarına uygun olarak, Polonya edebiyat ve kültüründe sosyalist değerlerin biçimlenmesi ile Parti'nin yaratıcı aydınlar içindeki çalışmaları, ayrıca aydınların toplumsal yaşama, Polonya'nın geleceğinin programlanmasına ve halkın sosyalist bilincinin yoğrulmasına katılma yeteneği arasındaki önemli bağı sürekli vurguladık. Bu genel kültürel politika amaçlarına üç alanda ulaşılmaktadır.

Birincisi, genel politik alanda yaratıcı aydınlar için elverişli bir politik

iklim yeşerterek sağlanıyor. İkinci olarak, sanat alanında yazar ve sanatçılara toplumsal önemi olan düşünce ve konular önererek ve gerçeği yansıtan, toplumsal gelişme süreçlerini kamçılayan ve sosyalist kültürü zenginleştiren yapıtların yaratılmasını özendirerek sağlanıyor. Aynı zamanda Parti, sosyalizm ideolojisine ters düşen eğilimleri kesinkes reddetmiş ve anti-sosyalist, Polonya düşmanı değerlerin propagandası olmaktan öteye gidemeyen yapıtların yayılmasına aktif bir biçimde karşı koymuştur. Üçüncü alan, aydınların genel yaşam koşullarına ilişkindir. Eskiden aydınlar yeterli bir ilgi görmüyorlardı ve aydınlarla ilişkilerimizde gözle görülür bir gerginlik körükleniyordu. Altıncı PBİP Kongresi'nden sonra yaratıcı çalışmaların yenibaştan değerlendirilmesinin yol gösterici çizgilerini saptadık ve yazarlar, sinema işçileri, besteciler, müzisyenler, aktörler ve çevirmenler için daha yüksek onurlandırma ödülleri konuldu. Grafik sanatçıları için yeni bir ödeme sistemi, ayrıca yaratıcı işçiler ve aileleri için yeni bir emeklilik yasası getirildi. Sağlık hizmetlerini yetkinleştirme sorunu da çözüldü. Yazarların rahatlık içinde çalışacakları tesisler ağı genişletildi. Yaratıcı tasarımları finanse ve özendirme düzenlemesi geliştirildi. Yaratıcı birlik ve derneklerin yönetim organları şimdi toplumsal sorunlara sorumlulukla yaklaşan ve yüksek bir saygınlığa sahip olan kültürle uğraşan kişilerden oluşuyor. Tüm bunlar yaratıcı işçiler için elverişli bir politik iklimin sağlanmasına yardımcı oldu.

Ama bu, varolan politik gerginlik ve zorluklara gözlerimizi kapatmadı. Gerginliği canlı tutma çabaları olumsuz bir ideolojik evrim geçirmiş ve sosyalizme kesinkes karşıt bir tutum almış olan belirli – ve pek de kalabalık olmayan – bir yazar grubundan geliyordu. Bunlar sistemimizin ilkelerine, Polonya Halk Cumhuriyeti'nin bellibaşlı politik güçlerine karşı çıkmak için hiçbir fırsatı kaçırmıyorlar; toplumun öteki kesimlerindeki gerici ve revizyonist unsurlarla birleşiyor ve dış bozgunculuk merkezleriyle işbirliği yapıyorlar.

Sanat ve kültürümüzün sorunlarının dışına çıkan bu gruplarla savaşım, bunları Parti'nin politik, ideolojik ve sanatsal alanlardaki olumlu çalışmalarına dayanarak etkili bir politik yalıtılmaya düşürme savaşımıdır.

Kültür emekçilerimizin sahip oldukları yüksek saygınlığın, toplumsal yaşama katılım derecelerinin sürekli artması büyük sanayi işletmelerindeki işçiler başta olmak üzere, toplumun öteki kesimlerinin temsilcileriyle daha sıkı bağlar içine girmelerine bağlı olacaktır. «Emek, Kültür ve Sanat Bağlaşıklığı» programı bağların ve karşılıklı esinlenmenin sıkılaşmasına yardımcı oluyor. Özünde bu, tüm Polonya'da büyük sanayi işletmelerinde sinanan bir toplumsal deneydir. Bu bir yandan işçi sınıfının kültürel gelişimini, manevi çıkar ve özlemlerini daha iyi kavramamızı sağlıyor. Başka bir deyişle, işçi sınıfı içinde yeralan nicel ve nitel değişiklikleri ve bunların tüm toplumun kültürel çıkarlarına nasıl etki yaptığını saptamamız

olanak veriyor. Öte yandan, kültür üzerinde, bunun «üretici» ve «tüketici»-leri arasında sürekli bir diyalog biçiminde ciddi bir tartışma için bir forum sunuyor. Ve yazara, sanatçıya yeni tip sanayi işçisinin düşünce ve ilgi noktalarına daha derinlikle nüfuz etme, yaşam ve sanat görüşlerini karşılaştırma, genel ve yaratıcı deneyimin çeşitli tiplerini birbiriyle kıyaslama olanağını sağlayacak olan böylesi ciddi bir sosyalist kültür tartışması, açıktır ki, Polonya gerçeği, yaşam tarzımız ve onun manevi anlatımları hakkındaki yankı ve yargılarımızı zenginleştirecektir.

Partimiz yaratıcı işçileri ideolojik bakımdan esinlendirmek istiyor ve onlarla ilişkilerinde yeni tip bir yurttaşlık bilinci geliştirme çabasında danışma ve işbirliği ilkesini kendine yol gösterici alıyor. Bu yolla Polonyalı kültür emekçisinin tarihsel olarak biçimlenmiş halkçı rolünü yararlı kılmaya ve geliştirmeye çalışıyoruz. Yaratıcı birliklerimiz salt meslek sorunlarıyla yetinmiyorlar. Kültürel gelişme programlarının formüle edilmesi ve yürütülmesine aktif olarak katılıyorlar. Bunlar yurttaşlık işlevleridir ve biz bunları genişletmek için her türlü çabayı gösteriyor, aynı zamanda da sanat emekçileri ile toplumumuzun temel sınıfları arasındaki bağların nitelik ve özünü zenginleştiriyoruz.

Kültür süreçlerinin yönlendirilmesinde halkın denetimi giderek artan bir yer tutuyor. Bu denetim bellibaşlı merkezlerde emekçi nüfusun temel toplumsal katlarını temsil eden gönüllü birlikler ve yaratıcı dernek ve kuruluşlar tarafından yerine getiriliyor. Bunlar kültürel gereklerin biçimlendirilmesine yardımcı oluyor ve merkezsel otoritelere öneri ve dilek sunuyorlar. Ulus çapındaki bu hareket gelişmiş sosyalist toplumun büyüyen toplumsal ve örgütsel önkoşullarının göstergesidir. Bu, sosyalist kültürün öteki halk gözetimi biçimlerinin önemini azaltmaz, tersine genel görünümüne bölgesel gelenek ve göreneklere de getiren bir ek etmen olarak görülmelidir.

Sosyalist kültürün ve tüm olarak sosyalist toplumun gelişimi politik ve ideolojik çalışmanın sürekli yetkinleştirilmesini gerektirir. Burada ana görev bilim kuruluşlarına ve yaratıcı düşünce organlarına, toplum ve kültür yayınlarının yazı kurullarına ve Parti'nin ideolojik birimlerine düşer. Kültürel gelişmenin yalnızca genel sorunlarını değil, yaratıcı emekçilerin zihinlerini uğraştıran yeni sorunları da bilmek ve çözmek de özel bir önem taşımaktadır.

Halina Kryszanka. Şu gerçeği belirtmek istiyorum. Yaklaşık iki yıl önce karşıt görüşler savunan bazı kimseler sözümona sosyal-politik konularda açıklayıcı konferanslarda güncel sorunlara ilişkin kendi yorumlarını verecek öğrenci gençliği etkilemeye kalkıştılar.

Polonya Sosyalist Öğrenciler Birliği'nin etkin üyelerinin yardımıyla bu «açıklayıcı» söyleşilerde en güncel olan ve gençlerin çoğunlukla ilgilen-

dikleri sorunları öğrendik. Büyük bir kampanya başlattık: Politik görevliler, işyeri yöneticileri ve gazetecilerle yapılan görüşmeleri içeren «Parti Gençlikle Konuşuyor» kampanyası. Öğrenciler gençliği uğraştıran sözümlere duyarlı konuların tümünü incelediler; sonuçta, önceleri pek çok öğrenciyi çeken bu «açıklayıcı söyleşiler» popülerliğini yitirmeye ve gördükleri ilgi sönmeye başladı. Akademi dünyası bu «açıklayıcı söyleşiler»-in bilimsel düzeylerinin «şaşılacak derecede düşük» olduğu görüşünde birleşti.

Pavlov. Parti'nin kültür alanındaki önderliği elbette ki, Marksist-Leninist estetiğin ana ilkelerinin açık-seçik formüle edilmesi ve ardıcıl uygulanmasını, ama aynı zamanda sanatsal yaratıcılığın benzersizliğinin anlaşılmasını gerektiren karmaşık ve zor bir süreçtir. Parti Merkez Komitesi'nin kararıyla 13 yıl önce büyük bir deneye giriştik: Bulgar kültürünün demokratik geleneklerini çıkış noktası olarak kültürün yönlendirilmesini birleşik bir devlet ve kamu örgütüne teslim ettik. Bu devlet-kamu düzenlemesi uyarınca her beş yılda bir, yaratıcı birlikleri ve ülkenin tüm kültür kurumlarından 2.000'in üzerinde delegenin katıldığı, bir kültür kongresi yapılıyor. Kongre kültürel çalışmaların ana sorunlarını, koşullarını ve açılımlarını tartışır ve gizli oyla Kültür Komitesi başkanı ve asbaşkanını seçer, ki bu özellikle önemlidir ve kültürel önderliğin demokratik niteliğine tanıklık eder. Ülkenin her köşesinde her düzeyde aynı yol izlenir. Devlet-kamu sisteminin bir başka unsuru da şudur: Komite, yaratıcı birlikleri, halk örgütleri, hükümet daireleri vb. temsilcilerinden oluşan ve sanat süreçlerinin ana doğrultularını koordine edecek konseyler atar.

Bir toplumsal deneme niteliğiyle başlayan bu ilke bugün sıkı sıkıya yerleşmiş ve bizim koşullarımızda kültürü örgütlemek ve yönlendirmek için en uygun yöntem olduğunu ortaya koymuştur. Bunun başlıca üstünlüğü Parti'nin politik çizgisinin uygulanmasında geniş demokrasiyi sağlamasıdır.

Yaratıcı mesleklerin üyeleri kendi örgütlerine sahiptirler. Bulgaristan'da onbir yaratıcı birliği vardır – bunları tek tek sayacak değilim –, öteki sosyalist ülkelerde de benzeri örgütler vardır. En önemli nokta, bunların bağımsız olmaları, yetkiye ve halk arasında saygınlığa sahip bulunmalarıdır. Bölgesel Parti ve hükümet makamları ile bu yaratıcı birliklerinin hemen hemen hepsi arasında işbirliği anlaşmaları vardır. Birlikler kendi mesleksel faaliyetlerini kendileri koordine ederler.

Parti bu yaratıcı birlikleri, bilim ve kültür kuruluşları ve geniş bir sanatçı, bilim adamı ve kültür adamı çevresiyle sıkı bağlar sürdürüyor. Parti Merkez Komitesi'nde 25 ünlü Bulgar yazarı ve sanatçısı, parlamentoda 20'den çok sanatçı vardır; Yazarlar Birliği üyelerinin yarısı komünisttir.

Aydınların manevi ve maddi özendirilmesi sorununa daha önce değin-

miştik. Böylesi bir düzenlemenin genel hatlarını çizmek ciddi bir görevdir, çünkü sanat emekçilerinin ödeneklerinin bir sosyalist toplumda genel ücret sisteminin çerçevesinin dışına taşmaması gereği ve aynı zamanda yeteneklerini geliştirmesi için herbirinin özendirilmesi zorunluğudur. Böyle bir düzenleme üzerinde çalışmalar yapıyoruz.

Manevi ve maddi önemi olan Dimitrov Ödülü gibi özendirme unsurları ve onurlandırmalardan geniş ölçüde yararlanıyoruz. Yaratıcı birliklerinin kendi ödülleri de vardır ve yeni bir yasa Kültür Komitesi'ne yaratıcılık fonları sağlamaktadır. Yaratıcı birliklerinde bu fonlar çok kullanışlı oluyor.

Yaratıcı çalışmayı manevi ve maddi açıdan özendirmek için etkili bir düzenlemeye sahip olduğumuzu ve bunu Parti'nin bilim ve kültür politikasının uygulanmasına yardımcı olacak biçimde sürekli yetkinleştirdiğimizi söylemek istiyorum.

Kornidesz yoldaşa soru. Burjuva ideologları, sosyalist bir ülkede ile aydının sıkı bir birlik şöyle dursun, aslında birbirlerine karşı olduklarını ve Parti'nin aydının çalışmalarını gözetim altında tuttuğunu kanıtlamaya uğraşıyorlar. Ancak, sosyalizmin muazzam üstünlüğü, aydınların Parti ve halkın saptadığı ortak stratejik amaçların yol göstericiliğinde, yalnızca somut yükümlülükler üzerinde çalışmakla kalmayıp, kendisine yaratıcı ve bilimsel hedefler belirlemesi, Parti'ye öneri sunması ve toplum üzerinde kendi etkileme kanallarına sahip olması gerçeğinden kaynaklanır. Bu «karşılıklı bağlantı» pratikte nasıl sağlanıyor? Kendiliğinden ortaya çıkan ya da her durumda bağımsız yaratıcılığın ürünü olan her değerli girişimi su yüzüne çıkaran mekanizma, işleyiş nedir? Çünkü aydınlar yalnızca güncel gereksinimleri karşılamak için çalışmıyor, ama genellikle kendi, sıkı sıkıya bilimsel mantıklarıyla hareket ediyorlar. O halde, Parti, aydınlar tarafından yaratılan herşey arasından en değerli olanlarını nasıl seçer ve ölçütleri nelerdir?

Kornidesz. Parti ve devletin verdiği yükümlülüklerle değinmişim. Ama bu aydınların bağımsız girişkenlikleri olmadığı anlamına gelmez. Vardır ve bu çeşitli biçimlerde dile gelir. Bir örnek. Merkez Komitemiz bir Plenumu'nda (tam-üyelili toplantısında) tarımın gelişmesini görüştü. Aynı sorun Macaristan Bilimler Akademisi'nin geçen yılki Plenumu'nda tartışıldı; Akademi ülkenin su kaynaklarının incelenmesi gereğine ve özellikle bugün tarımla ilgili kimyasal maddelerin kirlettiği Balaton Gölü'nün geleceğine dikkati çekti. Doğal olarak, bu öneriyi dikkate aldık ve ona göre

hareket ettik. Bir başka örnek. Kısa bir süre önce bilim alanında Merkez Komitesi yönergelerinin yerine getirilmesini inceledik. Bilimler Akademisi Prezidyumu bu yönergelerin çoğunun ekonomik süreçlere ilişkin olduğunu ve araştırmaların ekonomik sorunları çözmeye yönelik olduğunu, temel araştırmaya daha az ilgi gösterildiğini bildirdi. Macaristan'da ulusal gelirin % 3,5'inin, 86.000 kişinin – etkileyici bir ordu – çalıştığı bilimsel araştırmalara ayrıldığını belirtmek isterim. Bu yüzden, Akademi Prezidyumu'nun uygulamalı ve temel araştırmalar arasındaki orantıyı ayarlaması önemlidir.

Bir başka örnek daha. Birkaç yıl önce bir bilimsel araştırma kurumu yoksulluğun soruşturulmasını önerdi. Yoksulluk nedir? Şaşırmiştık. Ama ciddi araştırmalardan sonra gerekli fonu sağladık. Biz – incelemeyi yürüten Akademi personelini kastediyorum – nüfusun azımsanacak bir bölümünü ilgilendirmesine karşılık, soruna özen gösterilmesi gerektiği sonucuna vardık. Ve inceleme, kimisi toplumsal sorunlarımızı ve eğitim politikamızı ilgilendiren bazı çok ilginç sonuçlar ortaya koydu. Söz konusu organların Macar çingenelerinin durumunu incelediklerini belirtmeliyim (sayıları 350.000'dir, nüfusun % 3,5'ini oluştururlar). Bunlar çocukluk yoksul nüfus kategorisine dahildirler. Bu özel araştırmanın sonuçları bazı politik kararların hazırlanmasında kullanıldı ve kullanılacak.

Ama Parti ile aydınlar arasındaki ilişkilerin şöyle bir yönü de var. Zaman oluyor, şu ya da bu yazar nicedir politik araştırmaların konusu olan ama hâlâ çözüm bekleyen bir sorunu ortaya atıyor. Böylelikle sanki yazar bir tür «öncü güç» olarak hareket ediyormuş gibi bir izlenim yaratılıyor, oysa ki yazar yalnızca yeterince bilgi sahibi değildir. Bu gibi durumlarda ortamın nasıl geliştiğini ve sorunun nasıl ele alındığını açıklamak zorunlu oluyor. Bizim yapmaya çalıştığımız da budur. Yazarlar Birliği'nin önerisiyle «Macaristan'ın Keşfi» genel başlığı altında bir kitap dizisi çıkarmak üzereyiz. Bu dizide bugün ülkenin önünde duran politik, ekonomik ve sosyolojik sorunların niteliğini açıklığa kavuşturuyoruz. Ancak, bana yöneltilen soru tartışma için seçtiğimiz sonraki sorunlarla yakından bağlantılıdır ve buna tekrar döneceğim.

Halina Kryszka. Ek olarak şu noktayı belirtmek isterim. Gerçi, Parti ve aydınların zaman zaman tamamiyle birbirinden kopuk iki organizma gibi gösterildikler oluyor. Ama gerçek tümüyle başkadır. Parti'nin geniş bir kesimi aydınlardan oluşur ve aydınların geniş bir kesimi de Parti üyesidir. 1976'nın bitiminde tüm üniversite öğretmenlerinin % 31,7'si, tüm mühendislerin % 32'si, kültür ve sanat emekçilerinin % 26,5'i Parti üyesiydi. Marksist-Leninist Parti ile sosyalist aydınlar birbirlerine sıkıca bağlı iki organizmadır ve aydınlarımız Parti'nin topluma önderliğinin zorunlu olduğunu kabul etmektedirler.

Kornidesz. Sosyalist toplumun, nesnel gerçeklik hakkında en geniş bilgi sahibi olmada, doğal oluşumların aydınlığa kavuşturulması ve açıklanmasında, toplumsal gelişme yasalarını ve içinde yaşadığımız dünyayı tanımada, gerçek, çağdaş bilgiyi yaymada nesnel çıkarı vardır. Doğal olarak biz bilimsel ve sanatsal yaratma özgürlüğünü içtenlikle savunuyor, destekliyor ve özendiriyoruz. Çünkü bir yandan nesnel bilimsel ve ayrıca sanatsal gerçekler, öte yandan yaratma özgürlüğü karşılıklı olarak birbirlerini tamamlar ve bir diğeri olmaksızın varolamazlar.

Yaratıcı aydınlarımız kendilerine duyulan güvene karşılık vermişlerdir. Aydınların büyük çoğunluğu özgürlük ile sorumluluklarının, ilerlemeye katılmalarının ayrılmazlığını kavradıkları, bildikleri ve ilân ettikleri için, yaratma özgürlüklerini titiz sorumluluk duygusuyla kullanıyorlar. Özgürlük ve sorumluluk yıkılmaz bir bütündür.

Doğal bilimleri ele alırsak, çözümlenmesine ilgi duymadığımız tek bir konu, tek bir bilimsel sorun olmadığını güvenle söyleyebiliriz. Bizde yasaklanmış konular ya da reçeteli sonuçlar yoktur. Ama toplumun nesnel gereksinimleri, maddi araçlarımızın sınırlılığı bizi araştırma konularını seçmeye ve şu ya da bu tasarım için ne denli çaba harcamamızın uygun olacağını belirlemeye zorluyor; buna zaten burada değinilmiştir. Toplum bilimlerini ele alırsak, bu alanda halkın denetimi öncelikle, bazı araştırmaların sonuçlarını, hele bunlar olgunlaşmamış vargılara yol açıyorsa, yayınlayıp yayınlamayacağımız noktasında dile gelir. Çelişkili sonuçlar önce meslek forumlarına gönderilir ve araştırma sonuçlarının yayımı ancak çıkarılacak vargıların doğruluğunu gösteren derin bir tartışmadan sonra uygun görülür.

Ülkemizde yaratma özgürlüğünün özendirilmesi herşeyden önce sosyalist, partizan sanatın, gerçekçi özelemlerin, sanat ile gerçek arasında daha geniş bağların desteklenmesini öngörür. Partimiz sanatçının yapıtının konusunun, stiline ya da özgüllüğünün reçetesini vermez. Herhangi bir yapıtın sosyalist niteliğinin, yazarın felsefesine, gerçek karşısındaki tavırna bağlı olduğunu biliyoruz. Sanatsal özanlatım ve özgürlüğün desteklenmesini Parti'nin politika bildirimindeki şu pasajla sıkı bir bağlılık içinde ele alıyoruz: «Sanat ve edebiyat, sosyalizm savaşımının doğru sunuluşuyla, emekçilerin yapıcı çabalarının doğru tanımlanmasıyla, sosyalist bilincin oluşmasını kolaylaştırır.»

Sosyalist gerçekçi sanat çelişkilerin, insan çatışmalarının, toplumsal ilerlemenin bu kaçınılmaz yol arkadaşlarının tanıtılmasını, yansıtılmasını öngörür. Sorun sanatçının çelişik toplumsal oluşumları, yakıcı sorunları ve varolan eksiklikleri konu alması değil, bunları nasıl ele alacağı so-

runudur: Bunları bir sorumluluk duygusuyla, tüm tarihsel ve toplumsal karşılıklı bağlantılarıyla gerçekçi bir biçimde, sosyalist açıdan sunuyor mu, okuyucuya birey ile toplum arasındaki ilişkilerin gerçek niteliğini gösteriyor mu, – çeşitli üslupların özgüllüğünü hesaba katarak – toplumsal ve bireysel ilişkilerde öne çıkan çelişki ve sorunları sosyalist bir ruhla yanıtlıyor mu, tüm uzun erimli etkileriyle birlikte sorun ve çelişkilerin çözümünü güvenceleyen mevcut eğilim ve güçleri sergiliyor mu?

Yaratıcı aydınlarımızın büyük çoğunluğu Parti politikasını benimsiyor ve gelişmiş sosyalist toplum kuruculuğunu bir ulusal program, bir eylem platformu ve etkileyici bir «sanatsal proje» olarak görüyorlar. Ama bu bilinçli sosyalizm yandaşlarının hemen yanibaşında, felsefe ve yaratıcı çalışmaları henüz tam sosyalist olmayan ve geçmişten kalma bazı özellik ve çelişkileri taşıyanlar da vardır. Kültür yaşamımızda tüm insanca yapıtlara, gerçekten sanatsal bütün değerlere yer vardır. Ne ki, aynı zamanda, Partimizin bağlaşıklarımız karşısındaki politikası konumumuzun herkesin gözünde tam bir açıklığa kavuşturulması için ve öte yandan politik bağlaşıklığın güçlendirilmesi, politik bağlaşıklarımızla aramızdaki görüş farklılıklarının azaltılması için Marksist olmayan görüşlerle tartışmayı öngörüyor. Tutarlı, ilkel tartışmanın politik bağlaşıklarımızı zayıflatmadığı, tersine sağlamlaştırdığının kanıtı deneylerimiz arasındadır. Ve bu bakımdan, Marksist eleştiri özel bir yer tutar, çünkü bu sosyalist değerlerin desteklenip popülerleştirilmesi ile her biçimcilik ve yozlaşma belirtisine karşı amansız eleştiriye birleştirmektedir.

Doğal olarak, ülkemizde zalimliği, nefreti, insan düşmanlığını ve anti-sosyalist ahlaki propaganda eden yapıtların yayımlanma özgürlüğü yoktur.

Varolan ideolojik yapıyı korumaya değil, ileri yol almaya, Marksizm-Leninizm bilgisini ve bunun yaygınlığını artırmaya uğraştığımızı gizlemiyoruz. Ve burjuvazinin ideolojik saldırılarının sürdüğü koşullarda, kültür alanındaki ideolojik savaşımızı ilerletmek özellikle önemlidir. Marksist olmayan görüşler karşısında utkuya ideoloji silâhını kullanarak ulaşacağımıza inanıyoruz. Bütün aydınlarımızın sosyalist toplum perspektifini kavrayıp benimsemelerini sağlamanın, onları kendi gündelik iş faaliyetleri aracılığıyla ve ilkel tartışmalar yoluyla politikamızın doğruluğuna inandırmanın ve bunun yürütülmesine içtenlikle katılmaya çekmenin tek yolu budur.

Stefanov. Yaratma özgürlüğü sorunu üzerindeki politik ve ideolojik burjuva spekülasyonlarından daha uzun boylu söz etmeye gerek yoktur sanırım. Biz bu sorunu nasıl görüyoruz? Özgürlük kavramına nasıl bir anlam veriyoruz?

Sınıfsal yaklaşımdan yola çıktığımızı söylemeye gerek yok. Bilimsel ya da sanatsal yaratıcılık özgürlüğünden söz ederken, bence gözönünde tu-

tacağımız en önemli nokta şudur: Bir bilim adamı ya da yazar yaratıcılık sürecinin yasalarını uyguluyor mu, yani gerçeği ararken geride kalıyor mu? Sorunun can damarı budur.

Tarihten biliyoruz ki, bu nesnel koşullardan tümüyle ayrı özerk bir süreç değildir. Hayır, bunun en başta sosyal-tarihsel koşullar ve sınıf çıkarları belirler. Ve sosyalizm üstünlüğünü burada da gösteriyor. Çünkü hiçbir başka toplum, hiçbir başka sınıf gerçeği bilmede sosyalizm ve işçi sınıfı kadar derin bir çıkar sahibi değildir. Ama bu eleştirilerimizin hedefinin ötesindedir.

Tartışmayı, görüşlerin çarpışmasını, çeşitli ekollerin «özgürlüğü»nü aynı konulardan değerlendiriyoruz. Eleştiricilerimiz gerçek bilimsel ve sanatsal yaratma özgürlüğünün en çeşitli eğilimlerin, düşünce ekollerinin ve yönelimlerin serbestçe ve engelsizce yaygınlaşmasını içerdiğini iddia ediyorlar. Biz, gerçekten ilerici yönelimlerin görüşlerin çarpışması yoluyla, ilerici fikirlerin aktif savunulması yoluyla ortaya çıkıp tutunabileceğine kesinlikle inanıyoruz. Bu bir özgürlük kısıtlaması da değildir; özgürlüğün kullanılmasının canalıcı koşuludur.

Tartışma ve görüşlerin çarpışması olmadan bilim ilerleyemez. Partimiz birçok belgesinde bu tür görüş değiştokuşlarının yeterince gelişmediğini belirtiyor. Parti böylesi tartışmalarda bürokrat yöntemlerin belirtilerini şiddetle kınıyor. Partimizin bilim adamlarına güveni tamdır, ama aynı zamanda onlara topluma karşı bir sorumluluk duygusu da aşıyor. Bu sorunlar Parti kongreleri ve plenumlarının bilimsel kuruluşlardaki tüm Parti örgütleri için saptadığı yol gösterici çizgilerde dile gelmiştir. Bunlar ayrıca hemen her büyük bilim merkezinde yapılan yöntembilimsel seminerlerde de tartışılıyor.

Bulgar yoldaşlara soru. Aydınlar hakkındaki geleneksel görüş onların her zaman eleştiriciliğe eğilimli oldukları yolumdadır. Ekonomi ya da bilimin şu ya da bu alanında çalışan aydınların bu alanı bir açılım olarak görmeleri ve çoğu kez günümüz gerçekliklerini ideale karşı ölçtükleri düşünülürse, bu görüşün nedenleri var demektir. Bu yetersiz bir açıklama olabilir, ama hepimizin böylesi bir tavırdan sözetmemiz gerektiği gerçeği ortada duruyor. Bu durumda şöyle bir sorun çıkıyor ortaya: Bazı eleştirici kişilerin yabancılaşmasını nasıl önleyebilir ve bunların eleştirilerini yapıcı eyleme nasıl dönüştürebiliriz?

Pavlov. Gerek kültürde gerekse sanatta eleştirici tavırların etkinlikle gelişmekte olduğunu söylemeliyim. Sinema sanatımızda son birkaç yılda

bu çarpıcı bir biçimde görüldü. Özellikle öteki ülkelerdeki sinema emekçileri Bulgar sinema sanatının kayda değer bir ilerleme gösterdiğini belirttiler. En ilgi çekici filmlerimizden bazıları eleştirici bir nitelik taşıyor. Aynı şey edebiyat, tiyatro ve güzel sanatların kimi dalları için de söz konusudur. Bütün bunlarda önemli olan nedir? Şöyle deniyor: Bu eleştiriyeye yaklaşım, ve ben ekleyeyim, bunun amacı. Eksikliklerimiz şiddetle, hatta acımasızca eleştirilebilir, ama herşey ne elde etmek istediğinize ve işleri düzeltmeye etkin olarak katılmaya hazır olup olmadığınıza bağlıdır. Parti'nin bilim ve kültür alanındaki eleştiriye yaklaşımındaki başlıca amacı bu eleştirilere hangi sorunların yol açtığını ve aydınların bu sorunların çözümlenmesi ve haline nasıl yöneltileceğini belirlemektir. Ve eleştiri kesinlikle, sosyalist toplumun tükenmez potansiyel yeteneklerini hizmete sokma yönündeki bu ortak çabayla olumlu bir önem kazanır.

Bazı Batılı karşıtlarımızın bize, eleştirici yaklaşımın günümüz sosyalist sanatındaki tek olanaklı yaklaşım olduğunu kabul ettirmek istediklerini biliyoruz. Bunlar kültür emekçilerimize politik eleştiri yönü hakkındaki kendi anlayışlarını dayatmak özlemindedir. Ama, şunu vurgulamama izin verin: Sosyalist ülkelerde yaşamın bazı yönlerine karşı komünist partilerinin eleştiri ve özeleştirilerinden daha şiddetli ve daha titiz bir eleştiri nasıl yoksa, zayıf yanlarımıza karşı, bizim edebiyat, tiyatro, sinema ve güzel sanatlarımızdaki eleştiriden daha şiddetli ve daha derin bir sanatsal eleştiri de yoktur. Ama sanatımızdaki eleştiri, kazanımlarımız açısından olmaktadır ve daha da önemlisi bunun amacı bu kazanımları pekiştirmek ve geliştirmektir. Geçmişte edebiyat ve sanattaki eleştirimizin bir parçası olan burjuva yaşam tarzının olumsuzlanması, yeni toplumun ülkü ve değerlerinin olumlulanması yolunu açıyor. Basit olumsuzlama kuşkusuz çok daha kolaydır, oysa yapıcı yaklaşım ortak davamızın daha derinlikle kavranmasını, bu davaya daha derin bir ilgi ve katılımı gerektirir. Ve ben, toplumumuzda gerçek aydını belirleyen özelliklerin kesinlikle bunlar olduğuna inanıyorum.

Polonyalı yoldaşlara soru. Öteki konuşmacılarla ortak olarak, tüm sosyalist ülkeler için birçok bakımdan ortak olan Parti'nin aydınlar arasındaki çalışma ilkelerini özetlediniz. Ama şöyle bir sorun var: Bu ilkeler çiğnenirse ne olur? Parti, söz gelimi, yaratıcılık sürecine kabaca müdahale, bürokrat yöntemlere başvurma gibi davranışlara nasıl bir tepki gösterir; Parti ilkelerinin çiğnenmesine karşı herhangi bir güvence var mıdır?

Gawronski. Önce zemini oluşturan bazı genel yönleri ele almak istiyorum.

Belirtmiş olduğumuz gibi, yazar ve sanatçıların belirleyici çoğunluğu *Parti'nin politikasını tümüyle benimsemektedir. Ancak bu hiç karşıt görüşlerin varolmadığı anlamına gelmez. Süper-ego düşlerinin kendilerini sözümona sınıfsal belirlenimden bağımsız bir düzeye yükselttiği, ama yine de yapıtları toplumsal açıdan önemli sorunlar ortaya atan «aydınlara»* tanıyoruz. Bu çoğu kez Parti politikasının yürütülmesine yardımcı oluyor. *Bu grubun Parti'ye yakınlaşması ve onunla sürekli bağlar kurması sorununa ciddiyetle eğiliyoruz. Azçok düşük bir özbilinç düzeyindeki yaratıcı gençlerimizin bir bölümü halk yaşamından uzaklaşmaya ve anarşist, akıl-dışı konulara eğilim gösteriyorlar. Sözümona aydınlara eleştirici bir kamusal özgöreve sahip olduğu düşlerini yayan, böylece de bunlar arasında bir karşıt güç oluşturmaya çalışan dış düşman odaklar için kolay bir av olan yazarlar da vardır.*

Bu grupların etkisi, bizim aydınlara arasındaki çalışmalarımızın etkinlik ve esnekliğinin ölçüsüne göre değişiyor. *Bu çalışmalarımızı yoğunlaştırmaya ve ancak yerleşik temel ilkelerden sapmamak koşuluyla çalışmalarımıza daha atılcı bir yön vermeye uğraşıyoruz.*

Yaratıcılar topluluğundaki durumun sürekli çözümlenmesi yaratıcılık sürecine kabaca müdahaleye karşı bir güvence olabilir sanıyorum. Bu çözümlenme yalnızca özel gurup ve kolektiflerle değil, ayrıca bireylerle de olan çalışmalarımız için gerekli sonuçları çıkarmamıza olanak verecektir. Bu tür incelemeleri şu anda sürdürüyoruz ve bunların yoğunlaştırılması planlarımız arasındadır. Bir başka güvence de, yaratıcı çalışmanın bütün alanlarına yaratıcı kolektif üyelerinin, özellikle Parti üyelerinin daha aktif katılmalarıdır.

Bu soruya yanıt olarak, geçen dönemde tek bir kitabın bile yayımlanmasını önlememiş olduğumuzu belirtmek isterim. Bütün tartışmalı konuları yazarlar ve yayımcıların ortak çabalarıyla halletmeye çalışıyoruz. Bunun yanı sıra bu gibi konular kurmakta olduğumuz ve yazarların da katılacağı edebiyatçılar-yayımcılar konseyinde tartışılacak.

Halina Kryszanka. Şu olguyu eklemek istiyorum. Ocak 1977'de bir grup sosyolog, kongrelerinden az önce Merkez Komitesi Bilim ve Eğitim Dairesi'nden toplumbilimsel araştırmaların yayınından sorumlu yoldaşların yazarlardan aşırı isteklerde bulunmakta çok ileri gidip gitmediklerini saptamasını istedi. Konuya el attık ve sosyologları destekledik. Her türlü yanlış anlama belirtilerini tam olarak ortadan kaldırmak herhalde olanaksızdır. En iyi mekanizma bile bunu güvenceleyemez. Parti örgütleri müdahale etmek durumunda kalıyor. Ama müdahale ederken belirli bir çerçeve içinde kalmaları (daha önce işaret edildiği gibi) önemlidir.

Kornidesz. Polonya'lı yoldaşlarımızın yayım işlemlerine ilişkin söylediklerine eklemek istediklerim var. Bizde ön sansür yok, ama zaman za-

man bazı yazı kurulları ve yayınevlerinin ne yaptıklarını titizlikle gözden geçiririz. Bunların çalışmalarının araştırmacı bir gözle değerlendirilmesi hata ve eksikliklere karşı bir güvencedir. Bizim koşullarımızda bu iyi bir yöntem olarak görüldü; ancak bazı sorunlar doğuracak olursa, bunun nedeni bizim bu yöntemi her zaman tutarlı bir biçimde uygulamayıpımız olacaktır.

Yaratıcı genç aydınlar hakkında bir yorumda daha bulunmama izin verin. Şu noktalara dikkatinizi çekmek isterim: Bu genç insanlar için eski devrimlerin büyük çağ açıcı değişiklikleri tarihten ibarettir. Bizim yaşadığımızı herşeyi onlar okul kitaplarından, babalarının öykülerinden ya da ebediyattan öğreniyorlar. Onların deneyimi doğrudan değil, dolaylı bir deneyimdir. Bu yüzden bunların tarihsel deneyimimizi özümlemelerini sağlamak çok gereklidir, ama şimdiye değin bu bizim güçlü bir yanıımız olmamıştır. Orta öğrenim kurumlarında ve üniversitelerde Marksist eğitim düzeyini yükseltmeli ve öğrencilerin kendi Partilerinin, uluslararası işçi hareketinin deneyimini gerçekten kavramalarını sağlamalıyız. Ve aydınların yeni, yetişen kuşağında bu deneyimin etkisini hesaplamalıyız. Bu amacı gözönünde tutarak, bu gençlere verdiğimiz teorik temelleri yetkinleştirmemiz, geçmişin daha derin bir yorumunu veren ve tarih sürecini daha tam yansıtan daha ilgi çekici ders kitapları sağlamamız gerekiyor. Doğru ve inandırıcı sözler olmadan bu alanda yol alamayız.

Tartışmada, Lenin'in «Parti Örgütü ve Parti Edebiyatı» adlı yazısında geliştirdiği teorinin, bugün hâlâ geçerli olduğu konusunda görüşbirliğine varıldı. Bunun özellikle parti ile aydınlar arasındaki karşılıklı ilişkiler, sorunun öneminin kavranması ve «çözümünde ... standardize edilmiş bir düzenlemenin» kabul edilemezliği konularına ışık tuttuğu belirtildi. (1) Gelişmiş sosyalizmin başarıyla kurulması açısından önemli olan bu sorun üzerindeki tartışmanın sürdürülmesi gerektiği konusunda anlaşmaya varıldı. Doğal olarak, bu tartışmanın çerçevesi ancak en genel sorunların ele alınmasına olanak verdi. Kuşkusuz, aydınlar arasındaki çalışmanın sorunları, derece derece de olsa, yalnızca sosyalist değil, kapitalist ve gelişme yolundaki ülkelerdeki komünistlerin de büyük bir ilgi alanıdır. Tartışmaya katılanlar BSS'nin ilerki bir tarihte onlara da sayfalarında görüş değiş tokuşu yapma olanağı vermesi dileklerini bildirdiler.

(1) V. İ. Lenin, Toplu Yapıtlar, c. 10, s. 46.

Tarım Sorunu ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Köylülüğün Rolü

ULUSLARARASI TEORİK KONFERANS (*)

Toplumsal-Politik Güç Olarak Köylülük

İlerici tarımsal değişimlerin gerçekleştirilmesi uğrındaki savaşımın sonucu, geniş ölçüde Asya-Afrika ülkelerinde nüfusun büyük çoğunluğunu oluşturan köylülüğün tutumuna bağlıdır. Fakat köylülük, toplumsal ilişkiler bakımından türdeş değildir ve konferansa katılanlardan çoğunun belirttiği gibi, ulusal-demokratik devrimin politik yönetimini gerçekleştiren, ya da bu yönetim için savaşım yürüten güçlerin, bu arada işçi sınıfı konumlarından hareket eden örgütlerin, köylülüğün çeşitli katmanlarına ayırım gözetmeden yaklaşmaları, çok ciddi olumsuz sonuçlar verebilir.

Köylü yığınlarının tümü, üç ekonomik yapıya bağlı olmak üzere, en az dört sınıf ya da katman oluşturmaktadır. Bunlardan birincisi, patriarkal köylülüktür. Bunun varlığının temelini doğal-patriarkal düzen oluşturmaktadır. Birçok Asya ülkesinde bu düzen, geniş ölçüde yaygın feodal sömürü biçimleri altında, Tropikal Afrika'da ise çok güçlü cemaat-kabile kalıntıları olarak egemendir. İkincisi, küçük burjuvazidir. Ve bunun temelinde, cemaat, kabile vb. ilişkilerinin yokolması süresinde gelişen küçük çapta mal üretimi yatmaktadır. Üçüncüsü, küçük köy üstencileri, dördüncüsünü ise küçük çapta üretim yapılan kapitalist düzene bağlı tarım işçileri oluşturmaktadır.

Gelişmekte olan ülkelerin tüm toplumsal yaşamı için karakteristik olan geçiş dönemi, köyün toplumsal yapısına da yansımakta ve tarım kesiminde nüfus fazlalığı gibi son derece yaygın olguya yol açan çeşitli ara katmanlar yaratmaktadır. Bunun en elle tutulur ve toplumsal bakımdan en çarpıcı ifadesi, son yıllarda, sınıfıyla ilişkilerini yarı yarıya yitirmiş yoksullarla, tamamiyle yitirmiş olan lumpenlerin oluşturduğu nüfus grubunun sayıca hızla artmasıdır. Bu yarı çalışır, yarı dilenir büyük yığın, köy nüfusunun «gereksizler» bölümünü oluşturmaktadır.

H. Griening bu konuda şunları söyledi: Yoksullar dahil, bu çeşitli toplumsal katmanlar belirli olarak çıkarlarda birleşmektedirler ve bu çok önemlidir. Köylülük eskimiş toplumsal ilişkiler zincirinden, bunları doğuran sistemin tümüne karşı savaşıma girişmeden kurtulamaz. Bu bakımdan köylü hareketi, nesnel olarak sadece tarımsal değişimlerin gerçek-

(*) Bu yazının birinci bölümü, «Barış ve Sosyalizm Sorunları»nın Aralık 1978 sayısında.

leştirilmesi bakımından değil, aynı zamanda tüm halinde toplumsal ilerlemenin gereksinimleri açısından da önemli bir güçtür. Öte yandan, köylülüğün emperyalist sisteme bağımlı bulunması ve sömürülmesi nesnel olarak önemli bir anti-emperyalist potansiyel yaratmaktadır. Bu potansiyel sadece «öz» sömürücü tabakalara karşı değil, aynı zamanda emperyalizme karşı savaşta, toplumsal ve ekonomik kurtuluş uğrunda savaşta da önemli bir güç halini almaktadır.

H. Griening devamlı şunları belirtti: Bunun yanısıra, köylülüğün devrimci olanaklarını büyütmemek gerekir. Köylülüğün ortak çıkarlarının toplumsal içeriğinin önemli ölçüde derinleştiği ve şimdi tüm toplumu kapasayan köylü hareketinin eylem çerçevesinin kesinlikle genişlediği yadsınamaz. Ama birçok etmenlerin, köylülüğün anti-emperyalist ve devrimci potansiyelinin gerçekleşmesini engelledikleri de bir gerçektir. Köylü yığınlarının yarattığı değerlerin ölçülerini, onların eylemlerinin nedenlerini, davranış normlarını yaşamlarındaki maddi koşullar belirlemektedir. Emperyalizme bağımlılık ve sömürülme koşulları sisteminde, yeniden üretimin, kendine özgü bir karaktere sahip olması dolayısıyla, köy ekonomisinde geniş çevreler arasında üretimde itici gücü üreticinin kendi varlığını ve ailesinin varlığını sürdürme çabası oluşturmaktadır. Gereksinimler etmeni de, bu kapitalist öncesi ilişkilerin etkisi altında biçimlenmektedir. Üretim ve tüketim koşulları durgunluğa, pasifliğe, kaderciliğe neden olmaktadır. Bunun yanısıra köylü yığınları geleneksel toplumsal yapılarla bağlarını sürdürmektedirler. Köylülüğün ezici çoğunluğu alfabetizlik, cahillik ve karanlıklar içinde yaşamaktadır.

Bu koşullar altında, köylülüğün, nesnel olarak anti-emperyalist, ilerici toplumsal bir nitelik taşıyan çıkarları, geleneksel ölçütler, görüşler ve davranış normları açısından yön değiştirmekte ve köylülerin sadece reel durumlarını kavramalarını güçleştirmekle kalmayarak zaman zaman bazı grupların toplumsal ilerleme eylemlerine karşı tutum almalarına yol açmaktadır. Kapitalizm öncesi görüş ve ölçütlere bağımlılık ne kadar güçlüyse köylü yığınları, kendine dinsel görünümlemeye çalışan gerici kaderciliğe ve sosyalizmle ilgili ilkel-ütopyik teorilere o derece kolay kapılmaktadırlar. Köylüler arasında, özellikle eşitlikle ilgili küçük burjuva teorileri fazlasıyla yaygındır. Geniş köylü yığınlarının yoksullaşması ve sınıflarını yitirmesi aşırı solcular anarko-Troçkistler ve sözde devrimci teoriler için son derece elverişli bir ortam yaratmaktadır.

Günümüzde köylülüğün devrimci potansiyelini azaltan etmenlere diğer konuşmacılar da değindiler.

S. Sudiman şunları belirtti: Köylülüğün kritik durumlarda ikircimli davranmasına genel olarak feodal ilişkiler ve din neden olmaktadır ve bu ikircimli davranıştan sömürücüler, sınıfsal çıkarları için yararlanmaktadır.

Böyle olsa da, köylülüğü «sınıf» olarak karakterize eden en önemli unsur, onun üretim araçları üzerindeki özel mülkiyete (orta halli ve fakir köylülerin özel mülkiyetle pek az ilgisi olmasına karşın) bağlılığıdır. İşte asıl bu neden yüzünden köylülük, devrimde, işçi sınıfında görülen ardıcılığı gösterememektedir.

S. *Thiam*, geri kalmış köylü topluluklarında kastlara dayanan ilişkiler kalıntılarının son derece olumsuz rolü üzerinde durarak şunları söyledi: Örneğin Senegal'de, büyük topraklara sahip, «müdirler» adı verilen müslüman eşraf, «talibi» denilen gönüllü ırgatların emeğini sömürmektedir. Bu işçilerin gönüllü olarak çalışmaları, bir kimse «manevi efendisi» için ne kadar fazla ve iyi çalışırsa, ruhunu «kurtarmaya» o ölçüde lâyık olur, inancından ileri gelmektedir. Burada hem emeğin sömürülmesine, hem de bu geniş boyutlu sömürüyü maskeleyemeye yönelik bir ideolojiye tanık oluyoruz. Diğer bir olumsuz etmen de, sağlam savaş gelenekleri olmaması yüzünden, bu haliyle, zenginliğin, «fakir» ile «varlıklı» köylüler arasında aşılmaz engeller yaratmadığı, bunlar arasında çıkar ortaklığı olduğu hissini yaratmasıdır.

Köylülüğün, devrimci güç olarak potansiyeli, ikircimleriyle ideolojik ve politik çelişkileri gözönünde bulundurulmadan değerlendirilemez diyen P. *Jayasekers*, devamlı şunları belirtti: Ulusal-demokratik program hazırlanırken, ilgili ülkenin genel toplumsal-ekonomik koşullarını ve dinler arasındaki çelişkileri de iyi bilmek gereklidir, çünkü programda yer alan çözüm yollarının, yalnızca, tüm gelişme halindeki ülkeler için, şu veya bu ölçüde geçerli olan, bazı temel niteliklere dayandırılması mümkün değildir. Devrimin bugünkü aşamasında, bu ülkelerdeki köylülüğün bilinç düzeyini, tarımda kapitalist gelişmeyi dayatmak için köylüler üzerinde ideolojik etkide bulunmaya çalışan burjuvazinin strateji ve taktiğini hesaba katmak gerekir. Bu ise çetin bir savaşım yürütülmesini zorunlu kılar. Bu alanda başarıya ulaşabilmek için köylülerin bilinç düzeyinin yükselmesine her çeşit katkıda bulunmamız, onların arasında bıkıp usanmadan çalışmamız, sömürücülere karşı günü gününe yürüttükleri savaşıma katılmamız gereklidir.

D. *Helvai* konuşmasında şunları söyledi: Tarımın çok yapılı oluşu ve üretim ilişkilerindeki çeşitlilik köyde sınıf savaşımını geniş ölçüde güçleştirmektedir. Irak'ta tarımsal değişimlerde sosyalist doğrultunun derinleştirilmesini tarım işçileri, fakir ve orta halli köylüler desteklemektedir. Zengin köylülere gelince, belirli dönemlerde, yarı feodal ilişkilere karşı direndikleri ve köy ekonomisinde çağdaş yöntemleri uyguladıkları ölçüde ilerici; anti-kapitalist önlemlere karşı koydukları ölçüde de gerici sayılmalıdır. Bu zümreye karşı alınacak tutumun saptanması büyük bir önem taşımaktadır. Bizim konumuz zengin köylülerin gerici eylemlerini engel-

lemek ve aynı zamanda bu zümrenin devrim düşmanlarının yanında yer almasına olanak vermemektir.

Köylülüğün devrimci potansiyelini azaltan çeşitli unsurlar partiarkal geleneklerin fanatik gücü, hemen hemen genel alfabesizlik, oldum olası varolan toplumsal ezilmişlik, feodallerin ekonomik konumlarının çöküşüyle orantılı olarak azalmayan, derin kökler salmış etkileri vb. konferansta belirtildiği gibi, Asya-Afrika ülkelerinde, eskiden de (politik bağımsızlık için savaşım sırasında) bugün de önemli bir bölümü, hattâ bazen büyük çoğunluğu katılmasa bile, köylülüğün ulusal kurtuluş hareketinin başlıca toplumsal temelini oluşturduğu gerçeğini «değiştirmemektedir». Ama, bilindiği gibi, köylülük eskiden de, bugün de politik bakımdan yeterli ölçüde başına buyruk bir toplumsal güç olmamıştır.

Elbette ki köylü hareketinin anti-emperyalist ve anti-feodal savaşımın sadece temelini oluşturmakla kalmayarak, şu veya bu dönemde yönetici güç olma niteliklerini taşıması gibi somut durumlar da görülebilir. Böyle olsa da, köylülük, birçok durumlarda, nesnel olarak, başka sınıflarca yönetilmek gereksinimini duymaktadır. Ulusal kurtuluş savaşını, önemli ölçüde köylülüğün perişan durumu etkilediği halde, bu savaşa katılışının oranı başka sınıfların, kentlerdeki sınıfların köydeki politik çalışmalarının sonucuna bağlıdır. Köyün «cephe gerisini» sağlayabilen sınıf veya sınıflar ulusal kurtuluş hareketinde hegemonyayı elde etmiş olurlar.

Bu durum, örneğin Çin, Viyetnam veya Cezayir'deki silâhlı kurtuluş savaşları deneyimlerini hiç te yadsımaz. Bu ülkelerdeki genel olarak köylü kökenli olan ulusal kurtuluş orduları kentli tabakaların temsilcileri tarafından örgütlenmiş ve savaşın tüm aşamalarında tümüyle onların yönetimi altında bulunmuştur. *Van Tao*'nun belirttiği gibi, bu durumun Viyetnam'daki uygulamasını Viyetnam Komünist Partisi Genel Sekreteri Le Duan en kısa ve açık biçimde şöyle özetlemiştir: «Köylülük, ancak işçi sınıfının izinden yürümekle büyük bir güç olabilir».

Bazen de, Çin'de olduğu gibi, köylü yığınlarının özünde küçük burjuva psikoloji ve bilinci başka sınıfların yönetici rolüne ters etkide bulunmuş, hattâ bu yönetimin ilk sınıfsal-politik niteliğini sulandırmıştır. Köylülüğün devrimde temel yönetici güç olduğunu ileri süren Maocu görüş, geniş ölçüde bu sulandırmanın sonucudur. Dünya çapındaki gelişmeye yansıyan bu görüş, ulusal kurtuluş hareketinin bilime aykırı olarak yorumlanmasına neden olmuştur.

Toplumsal gelişme sırasında köylü yığınlarının politik hareketliliğinin arttığı kuşkusuzdur. Ne var ki, bu süreç kendi temeli üzerinde çok ağır bir tempo ile gelişmektedir. Bu da köylülüğün çeşitli katmanlarını harekete getirmeye, politik bakımdan aydınlatmaya, onları örgütlü sınıf sava-

şına çekmeye yetenekli, kentli «hızlandırıcılardan» yararlanma zorunluluğunu ortaya çıkarmaktadır.

Köylülüğü örgütlü sınıf savaşına çekmenin tüm toplumlarda, özellikle toplumsal yapısı henüz biçimlenmekten uzak olan gelişme halindeki ülkelerde en karakteristik yanı, yalnız iki uzlaşmaz sınıf (ve onların politik örgütleri) arasında cepheleşmenin yokluğudur. Pratikte, çeşitli sınıf ve toplumsal katmanlar koalisyonları arasında, sürekli bir savaş sürüp gitmektedir. Bu bağlaşıklıklar dayanaklı değildir. Bu da birincisi, en önemli ödevlerin yerine getirilmesine veya getirilmemesine bağlı olarak, bileşimlerinin değişmesinde, ikincisi, koalisyonun liderliği için aralarında gizli ya da açık savaşımın sürüp gitmesinde ortaya çıkmaktadır, (bu gibi değişikliklerin unsurları Şri Lanka, Hindistan ve diğer ülkelerde görülmüştür ve bugün de görülmektedir).

Genç devletlerin birçoğunda sınıfsal-politik çizgisinin bir yanında emperyalizm, yabancı ve (bulunduğu yerlerde) yerli sermaye, feodalizm veya feodalizm kalıntıları, öte yanında da işçi sınıfı, köylülük, kent küçük burjuvazisi, ilerici aydınlar, ara katmanlar adı verilen tabakalar ve ulusal burjuvazinin bir bölümü bulunmaktadır. Ulusal kurtuluş devriminin gelişmesinin, bugünkü aşamada toplumsal-ekonomik ve politik içeriğinin derinleşmesinin işçi sınıfının yönetici rolü tarafından sağlandığını kesin olarak söyleyebiliriz. Gelgelelim, birçok hallerde işçi sınıfı henüz o duruma gelmemiştir ve ilerici güçler arasında yönetici rolü devrimci demokratlar üstlenmektedir.

Toplumsal-sınıfsal bakımdan devrimci demokratlar köy küçük burjuvazisinin «yakın akrabasıdır». Bu ise onun köylülük üzerindeki güçlü etkisini sağlayan en önemli unsurlardan birisidir. Devrimci demokrasinin köydeki somut çalışmalarına gelince, bunun içeriği doğal olarak iktidarda ya da muhalefette bulunmasına bağlıdır.

Birinci durumda, bu çalışmaların içeriğini, büyük toprak mülkiyetini sınırlandırma, tarımda devlet sektörünü yaratma ve köylüleri kooperatifleştirme dahil, ılımlı-ilerici tarım reformları yapılması; kendi yönetimi altında, belirlenen tarım politikasının uygulanmasına yardım etmekle görevli geniş köylü birlikleri yaratılması (ama, tüm olarak, zorunlu bir ilerici nitelik taşıyan bu önlemden, konferansta belirtildiği gibi, tarım işçilerini öz sendikalarını kurmak hakkından yoksun bırakmak da dahil, köyde toplumsal-sınıfsal farkları «örtbas etmek» için yararlanılmaktadır); tarımın teknik bakımdan şu veya bu ölçüde entansif bir biçimde modernleştirilmesi oluşturmaktadır. İkinci durumda ise devrimci demokrasinin köylüler arasındaki çalışmaları çok daha az ölçüde belirlidir, fakat tüm halinde, köylülüğün çıkarları için, feodallerin üstünlüğüne, iktidardaki sağcı tutucu güçlerin politikasına karşı savaşıma çekmektir.

İşçi Sınıfı İle Köylülük Arasındaki Bağlılık

İşçi sınıfının, daha doğrusu onun çıkarlarının sözcüsü olan komünist partisinin köylülüğe karşı tutumunu Marksizm-Leninizmin sınıflarla ve sınıf savaşıyla ilgili öğretisinin temel ilkelerinden biri saptamaktadır. Bu ilke, köylülükle bağlantılık kurmak ve bunu her aracı kullanarak güçlendirmek zorunluluğudur. V. İ. Lenin'in öğrettiği gibi «özellikle az gelişmiş ülkelerde büyük toprak sahiplerine, büyük çiftlikçilere, feodalizmin her türlü kalıntılarına karşı yürütülen savaşta köylü hareketini desteklemek ve ona en devrimci hareket niteliğini vermek için çaba harcamak zorunludur...» (1)

İşçi sınıfıyla köylülük arasındaki bağlantılık sorunu konferansta geniş ölçüde ele alındı. Bu soruna konuşmalarının tümünü, ya da önemli bir bölümünü ayıranların arasında, Y. Gavrilo (SSCB), H. Lava (Filipinler), C. Damdinsuren (Moğolistan), D. Tişev (Bulgaristan), I. Sinha ve H. Kanela (Küba) P. Jayasekara vb. konuşmacılar yer aldı.

Y. Gavrilo şunları belirtti: Emperyalizmin ideologları ve onlarla tamamıyla bütünleşen Maocular, Marksizm-Leninizmin köylülüğe ve halkların ulusal kurtuluş savaşlarına karşı tutumlarının özünü sistemli olarak bulandırıyor, Marksizm-Leninizmin Asya-Afrika gerçeğine yabancı olduğunu, orada benisenemeyeceğini «kanıtlamaya» çalışıyorlar. Aslında işçi sınıfıyla köylülük arasında bağlantılık kurulması idesi Marksizm-Leninizmin temel taşlarından birini oluşturmaktadır. Böyle bir bağlantılığın gereksinimini, her ikisinin de ortak düşman olan kapitalizme karşı savaşmasını gerektiren çıkar birliği belirlemektedir. İşçi sınıfıyla köylülüğün bir tek ülkede bağlantılık kurmaları idesinin mantıksal uzantısını, uluslararası işçi sınıfının sömürge ve bağımlı ülkeler emekçileriyle bağlantılık meydana getirmeleri zorunluluğunun kavranması oluşturmaktadır.

Komünistler için köylülükle ve proleter olmayan emekçi yığınlarla şu veya bu biçim altında bağlantılık sağlamak gereksinimi taktik bir görüş değil, işçi sınıfının ve tüm emekçilerin çıkarları uğrunda savaşımı köylülüğün üretimde tekniğe ve teknolojiye, daha iyi bir yaşama kavuşması savaşımının temel ilkesidir.

Maocuların bu sorunla ilgili konumları, Marksist-Leninist anlayışla tam çelişki halindedir. Onların eylemleri, toplumsal ve ekonomik gelişmenin başlıca sorunlarının çözülmesine değil, gerikalmışlığın, dolayısıyla emperyalizme bağımlılığın sürdürülmesine yöneliktir. İdeolojik-politik alandaki çalışmaları ise köylü yığınlarının politik bakımdan aydınlatılmasına, onların toplumsal bilincinin yükselmesine değil, kendi çıkarlarına ulaşma

(1) V. İ. Lenin. Tüm Yapıtlar, c. 41, s. 166–167.

amacıyla Asya ve Afrika köylülerini gerikalmış, okuma-yazma bilmez durumda, dinsel inançlara bağlı durumda tutma teorisine indirgenmektedir.

Konferansta, Asya-Afrika ülkelerindeki işçi sınıfının göreceli zayıflığının, köylülükle bağlaşıklık kurma gereksinimini arttırdığı belirtildi. Aynı zamanda ilerici toplumsal güçlerin koalisyonunu oluşturmanın ve onların çalışma yeteneklerini yükseltmenin çıkarları işçi sınıfının (sınıfsal-politik bağımsızlığını her yönlü pekiştirerek) devrimci demokratik güçlerle bağlaşıklığını güçlendirmesini gerektirdiği de açık olarak görülmektedir.

Bununla ilgili olarak *B. Lhamsuren* (Moğolistan) şunları belirtti: Devrimci demokratlar sadece küçük burjuvazinin temsilcileri olarak nitelendirilmemelidir. Toplumsal temellerinin geniş olması dolayısıyla bu güçler, genel olarak kent ve köylerdeki emekçilerin çıkarlarını dile getirmektedirler. Bunun yanısıra, bu temel in aynı cinsten olmaması devrimci demokratlara özgü ikircimli ve ardıcıl olmayan tutumu yaratmaktadır. Yemen Demokratik Halk Cumhuriyeti, Angola, Mozambik, Kongo, Etyopya vb. gibi sosyalist doğrultulu ülkelerin deneyimleri, ulusal kurtuluş devriminin derinleşmesi sırasında politik güçlerin sınırlandırılmasına ve devrimci demokrasinin geliştirilmesine bağlı yasal sürecin, bilimsel sosyalizm idelerine ve ilkelerine dayanan öncü bir politik parti yaratmak olduğunu göstermektedir. Günümüzdeki devrimci demokrasinin evrimini, Moğolistan Devrimci Halk Partisi'nin (MDHP) kurulması ve pekiştirilmesi süreciyle karşılaştıran *B. Lhamsuren*, bunların arasında çeşitli ülkelerin gelişmesindeki somut-tarihsel ve ulusal özelliklerin gerektirdiği büyük farkları belirtti. Böyle olsa da, bütün özelliklere karşın, MDHP'nin pratik ve ideolojik-politik gelişmesiyle, günümüzde devrimci demokrasinin bilimsel sosyalizmin etkisi altındaki evrimi arasında bazı ortak yanlar da bulunmaktadır.

Birçok yoldaşlar, konuşmalarında, işçi sınıfıyla köylülük arasındaki bağlaşıklığın güçlendirilmesiyle ilgili somut sorunlara değindiler. Komünist partileri olan ülkelerde, genç işçi sınıfının köylülükle bağlarının, komünist partisi olmayan ülkelere kıyasla daha sağlam olduğu özel olarak vurgulandı. Bunun sağlanmasına, komünistlerin sözü edilen alandaki çalışmalarıyla birlikte, onların ulusal kurtuluş hareketlerinin toplumsal yönü üzerindeki genel etkisi de katkıda bulunmaktadır. Elbetteki bu etkileme komünist partisinin gücüyle orantılıdır. Deneyimler, komünistlerin tarım sorunuyla ilgili konularının ve belgilerinin, köylüler arasındaki somut politik çalışmalarının sadece devrimci demokratları değil, ulusal harekete katılan burjuva gruplarını da etkilediğini göstermektedir.

Ulusal koşulların bütün özelliklerine karşın, gelişmekte olan ülkelerdeki komünist partileri, tarım işçilerine ve fakir köylülere dayanarak, orta halli ve hattâ olanaklara göre, zengin köylüleri kendi yanlarına çekerek, köylülüğü tüm halinde feodalizmin, yerli sermayenin ve emperyalizmin sömü-

rüsünden kurtarmak için, köylü birliğini sağlama taktiğini uygulamaktadırlar. *I. Sinha* bu konuda şunları belirtti: Hindistan Komünist Partisi, tarım işçilerini, bağımsız bir sınıfsal güç olarak örgütleyerek, fakir köylülere dayanmak üzere, köylülerin en geniş birliğini sağlayarak, işçi sınıfıyla köylülük arasındaki bağlaşıklığı güçlendirerek özellikle «köy ekonomisi»nin başlıca kesimlerini (pamuk, jüt, şeker, kauçuk, tütün vb. üretimini) denetleyen tekellere karşı ortak savaşımalarını örgütlemeye çalışmaktadır. Bu sektörün ve bunlara hammadde sağlama sisteminin tümüyle millileştirilmesi istemleri geniş köylü yığınları arasında gitgide genişleyen bir destek bulmaktadır. Ne var ki, köklü tarım reformlarına yandaş güçler arasında birlik sağlama çabalarını Maoocuların ve diğer «aşırı sol» grupların eylemleri bir hayli güçleştirmektedir. Hindistan Komünist Partisi, yanlış teori ve anlayışlara karşı savaşım yürütürken, aynı zamanda, tüm solcu ve demokratik güçlerin köylülüğün önünde duran sorunların çözülmesine yönelik ortak pratik eylemlerini geliştirmeye çalışmaktadır.

V. Seme (Güney Afrika) işçi-köylü bağlaşıklığı sorunu incelenirken, orta halli köylüler konusuna yaklaşıma özel bir önem verilmesi gerektiğini belirterek, bu katmanların köyde sömürücü zümrelere karşı yürütülen savaşımı dolaysız olarak desteklemelerinin, bu savaşımaya katılmalarının büyük rol oynadığını söyledi.

Sudan'daki durumun niteliklerini anlatan *Ş. Dişoni*, şunları belirtti. Ülkede kapitalizmin ekonomik temeli zayıf olduğu için, bizde artık işçi sınıfının bir bölümü sayılacak, sözümona köy proletaryası bulunduğu ileri sürülemez. Belki de yarı-proletaryadan söz etmek daha doğru olur, çünkü mevsim işçilerinin ezici çoğunluğunu fakir köylüler oluşturmaktadır ve bunların dünya görüşü ile çıkarları öz köyelerine, küçücük özel topraklarına bağlıdır. Fakat bu köylüler aynı zamanda nesnel olarak işçi sınıfıyla köylülük arasındaki bağlaşıklığın önemli bir birleştirici halkasıdır, ya da olabilirler. Bu ise kapitalist olmayan gelişme seçeneği uğrundaki savaşımın başarısı açısından, tarım reformu dahil, toplumsal-ekonomik ve politik alanlarda ilerici değişimler bakımından tarihsel bir gereksinimdir.

Türkiye Komünist Partisi'nin, işçi-köylü bağlaşıklığını sağlama yolunda birçok güçlüklerle karşı karşıya kaldığını söyleyen *K. Kervan*, devamla şunları belirtti: Böyle olsa da, TKP son yıllarda köylüye varma pratiğini bir hayli geliştirdi. Yeni yeni örgütlenmeye başlayan ücretli tarım işçileri, tarım sezonu dışında kentlerde çalışan yarı-proleter, ilerici gelenekleri olan köy öğretmenleri, köylülüğe giden daha nice bağların önde gelenleridir. Türkiye Komünist Partisi, herşeyden önce, topraksız ve fakir köylüleri, tarım işçilerini savaşa kazanmak için çabalar harcamakta, bunlar arasında komünist önderler yetiştirmeye büyük bir önem veriyor.

Köylü yığınları arasındaki çalışmalar, demokratik bir toprak reformunun

gerçekleştirilmesi belgisi altında yürütülmektedir. TKP'nin programında küçük ve orta köylülerin destekleneceği, küçük üreticinin toprak ağalarına, büyük kapitalistlere, aracılar, tefecilere ve aynı zamanda yerli-yabancı tekelere karşı savunulacağı belirtilmektedir.

S. *Sudiman* (Endonezya) konuşmasında şunları belirtti: Köyde aktif politik çalışmalar yapma zorluğunu çıkış noktası yapan partimiz, Endonezya Köylü Cephesi-Barisan Tani İndonesiya (BTİ) adlı yığınsal bir devrimci örgüt meydana getirdi. Bu cephe, emekçi köylülerin çıkarları için savaşım yürütüyor, işçi sınıfı partisinin tarım alanındaki politikasını köy emekçilerine açıklıyor, sık sık, ilerici sendikalarla birlikte, köydeki sömürücülere karşı çeşitli eylemlere girişiyor, geniş tüketim mallarının ucuzlatılması isteminde bulunuyor, yabancı sermayeye karşı savaşım yürütüyordu.

1965–1966 yıllarındaki beyaz terör partiyi ve BTİ'yi birçok kadrolarından yoksun bıraktı. Öyle ki, köydeki çalışmalara baştan başlamamız gerekiyor. Bugün de savaşım koşullarımız son derece ağırdır, çünkü iktidardaki rejim, ilerici ve demokratik güçlerin acımasızca ezilmesi için her araçtan yararlanmaktadır. Komünist Partisinin köydeki konumları henüz sağlamlaştırılmamış olsa da bizler bunu sağlamaya kararlıyız.

A. *Malki* (Cezayir) şunları söyledi: Cezayirli komünistlerin kanısına göre, köy proletaryası köylü hareketinin çerçevesi içinde, bağımsız bir rol oynamalıdır. Elbette ki burada köylülerle tarım işçilerini karşı karşıya getirmek sözkonusu değildir. Komünistler her defasında, birleştirici ve seferber edici gücü olan ve baştan başa köy gericiğine ve emperyalist tehlikeye yöneltilen somut ödevleri saptarken bu gibi çelişiklere meydan vermemeye çalışmaktadırlar. Bunu yaparken yığınların toplumsal bileşimlerine (tarım işçileri, fakir köylüler, orta halli köylüler vb.) ve faaliyetlerine (rençberler, hayvancılar, esnaf, tütün üreticisi vb.) ve bölgelerine göre savaşkanlığını teşvik edecek yapılar oluşturma perspektiflerini gözönünde bulundurmaktadırlar.

Gine'de işçi köylü bağlaşıklığı meydana getirme denemeleri üzerinde duran B. *Bialeo* şunları söyledi: Ülkemizde bir yandan üretim güçlerindeki gelişmenin zayıf olması ve endüstrileşme düzeyinin çok düşük olması öte yandan da, köylülüğün sayıca ezici üstünlüğü ve ulusal kurtuluş devriminde oynadığı çözümlenici rol, ve aynı zamanda tüm emekçi katmanlarının bilinç düzeyinin hemen hemen aynı olması dolayısıyla, işçi sınıfıyla köylülük arasındaki toplumsal ve özellikle ideolojik fark o kadar azdı ki, onların devrimci potansiyeli yığınsal partinin genel politik-ideolojik çerçevesi içinde gelişebilirdi. Marksizm-Leninizmin, işçi sınıfıyla köylülük arasındaki bağlaşıklığın işçi sınıfının ve onun öncüsünün yönetimi altında kurulabileceği ilkesinin teorik ve tarihsel doğruluğunu kabul eden Gine Demokrat Partisi, ülkenin politik ve ekonomik koşulları içinde,

işçi sınıfıyla köylülüğün devrimci potansiyelinin, sınıf-halk biçiminde ifade edilen, tek politik güçte yoğunlaştığını söylemektedir.

Bilimsel ve devrimci ideolojinin temeline dayanan doğrultuyu işleyen, sistemleştiren ve gerçekleştiren tek merkez durumundaki Gine Demokrat Partisi, öncü parti rolünü oynayarak, devrimci toplumsal değişimleri planlama, hazırlama ve uygulama yeteneğine sahip bulunmaktadır. 1970 yıllarında halk devriminin radikalleşmesi süreci, parti-devletin meydana gelmesine yol açtı. Bu birleşme halk hareketinin gereksinimlerine yanıt veren devleti yaratan yığınsal partinin varolması sonucunda mümkün oldu.

işçi sınıfıyla köylülük arasındaki bağlaşıklığın güçlendirilmesi sorunu, sadece bir ülkenin çerçevesi içinde son derece önemli olmakla kalmıyor, aynı zamanda, dünya çapındaki devrim sürecinin, yani dünya sosyalist sisteminin, uluslararası komünist ve işçi hareketinin birbirilerini etkilemeleri açısından, uluslararası çapta da aynı niteliği taşımaktadır. Sorunun bu yanlarına *S. Damdinsuren*, *V. Seme*, *B. Dialeo* ve diğer yoldaşlar, konuşmalarında geniş yer ayırdılar.

Uluslararası işçi sınıfıyla, onun baş eseri olan sosyalist ülkeler topluluğu ile ulusal kurtuluş hareketi arasındaki bağlaşıklık, dünya devrim sürecinin en önemli yasallığı ve çağımızda proletarya enternasyonalizmi ilkesinin somut ifadesi olmuştur. *S. Damdinsuren*'e göre bu yüce bağlaşıklığın yasallık niteliğini doğrulayan birçok unsurlardan biri, devrimci-demokratik hareketin yavaş yavaş Marksist-Leninist ideolojiye yaklaşmasıdır. Devrimci-demokratik partilerden çoğunun teorik temellerinin bilimsel sosyalizme dayandığını ilân etmeleri dikkat çekicidir. Devrimci-demokratların uluslararası işçi ve komünist hareketiyle işbirliği yapmaları, günümüzdeki ulusal kurtuluş hareketinin sosyalist eğilimlerini güçlendirmektedir. Sosyalist gelişme yolunu seçmiş ülkelerin güttükleri politika bunu kanıtlamaktadır. Sosyalist ülkelere yaklaşma, onlara dayanma, deneyimlerinden geniş ölçüde yararlanma bu devletlerin uluslararası ilişkilerdeki doğrultularının organik unsurlarıdır.

Ulusal kurtuluş hareketini uluslararası işçi sınıfından, onun güçlü dayanağı olan dünya sosyalist sisteminden yalıtılmaya kalkışan anti-komünizm ideologları, yer yer oportünizme, milliyetçiliğe bel bağlamaktadırlar. Bu bir raslantı sayılamaz, çünkü bütün oportünist sapmalar için karakteristik olan şey, bunların, proletarya enternasyonalizmiyle ilgili Marksist-Leninist ilkeleri bulandırmak, devrimci güçlerin ulusal ödevleriyle enternasyonal görevlerini karşı karşıya getirmek, emperyalizme karşı ortak savaşta ulusal sınırlar yaratarak ulusal kurtuluş hareketlerini dünya devrim sürecinin diğer kollarından ayırmak, koparmaktır. Bunu en elle tutulur biçimde Maocuların bölücü, büyük devlet politikası ortaya koymaktadır. Bu tutumun özünü, dünya sosyalizminin birlik ve beraberliğine, ulusal

kurtuluş hareketiyle kurduğu bağlaşıklığa karşı tutum almak oluşturmaktadır. «Sosyal-emperyalizme karşı savaşım» belgisine ve «süper devletler», «üçüncü dünya» tezlerine dayanan bu doğrultu, Çin Komünist Partisinin X., XI. kongrelerinin kararlarında ve diğer belgelerinde onaylanmıştır. Çin yöneticileri, gelişmekte olan ülkelerin sosyalist memleketlerle işbirliğini baltalamak için her araca başvurmakta, onları «ikinci dünya» ile, yani eski sömürgecilerle, emperyalist devletlerle diyaloga çağırmakta ve böylelikle emperyalizmin tüm halindeki yenisömürgecilik politikasına yardımcı olmaktadır. Maocuların teori ve pratiklerindeki gerici özün, aynı zamanda emperyalizmin ve gericiliğin ideolojik entrikalarını desteklemedeki rolünün açıklanması, işçi sınıfıyla köylülük arasında dünya çapındaki bağlaşıklığın daha da sağlamlaştırılmasının ve tüm devrimci güçlerin eylem birliğinin sağlanmasının en önemli koşullarından biridir.

★

Konferansın kapanış konuşmasını yapan I. Frolov şunları belirtti: Konferansımız başarılı geçti, çünkü ulusal kurtuluş savaşı verilen bölgelerin çeşitli ülkelerinde, tarım sorununun ilerici açıdan çözülmesi uğrunda verilen savaşımın gerçek durumunu ve komünistlerin, devrimci demokratların, diğer ilerici güçlerin önünde duran somut görevleri öğrenmemizi sağlamakla kalmayarak, bazı teorik sentezler yapmamıza, zamanımızın hiç kuşkusuz en önemli sorunlarından birinin çözümü için yeni ideler getirmemize olanak verdi. Bu alanda, elbetteki tek «reçete» yoktur ve olmaz. Bu nedenle çeşitli ülkelerdeki tarımsal değişikliklerle, köylülük arasındaki politik çalışmalarla, köylülüğün toplumsal-ekonomik ve politik ilerleme yolundaki savaşım için örgütlenmesi ve bu savaşıma katılması için harcanan çabalarla, işçi sınıfıyla köylülük arasında bağlaşıklık sağlamanın en etkili yöntem ve biçimleriyle vb. ilgili enformasyon, fikir ve deneyim değiş tokuşu her ülke için, her komünist ve devrimci-demokratik parti için son derece yararlı ve gereklidir. İşte konferansımız bu açıdan önemli bir adım oldu.

I. Frolov konuşmasını şöyle bağladı: İzin verirseniz görüşmelere katılanların, rapor okuyanların tümüne ve özellikle konferansımızın başarılı geçmesi için elden gelen her şeyi yapan Moğolistanlı yoldaşlarımıza candan teşekkür etmek istiyorum. MDHP Merkez Komitesine ve şahsen Seddenbal yoldaşa, konferansa katılanlara karşı gösterdikleri ilgiden dolayı hepimiz minnettarız.

Afganistan'da Yeni Bir Çağın Başlangıcı

Salih Muhammed Zerai

Afganistan Demokratik Halk Partisi (ADHP) Politik Bürosu Üyesi

Afganistan eski tarihe sahip bir ülkedir. (1) Belgelere dayanan geçmişi aşağı yukarı 3.000 yıllıktır. Ülkede, eski zamanların en büyük köle devletini yöneten Kuşan hanedanının çöküşünden sonra başlayan feodalizm, 15 yüzyıl boyunca sürmüştür. Bu uzun yüzyıllar sırasında halk hiçbir zaman özgürlük nedir bilmemiştir, çünkü ülkede halkın daha iyi bir duruma gelmesine yardım edecek parti, ideoloji, örgüt yoktu.

1838 yılında ülkemizi ilk kez ele geçirmeye kalkışan İngiltere, halkımızın kahramanca direnişi karşısında bozguna uğradığı halde Afganistan'ı sömürgeleştirmek denemelerinden vazgeçmemiştir. Bunun başlıca nedeni, Hindistan gibi büyük bir sömürgesini elde tutabilmesi bakımından, ülkemizin stratejik durumuna önem vermesiydi. Dolayısıyla İngiltere 1978-1880 yıllarında ikinci bir deneye girişmiş olsa da, dışını tırnağına katarak savaşan halkımızın direncini kırarak, sömürge egemenliği kurmayı başaramamıştır.

Kralcı-feodal çevrelerin tutumu bambaşka oldu. 1879 yılında, emir Yakup Han, yıllık 600 rupi tutarında bir «armağan» karşılığında, Afganistan'ın ulusal çıkarlarını ayaklar altına alarak, İngiliz emperyalizmiyle köleleştirici bir andlaşma imzaladı. (2) Bu andlaşmadan sonra 40 yıl kadar İngiltere'ye bağımlı durumda kalan Afganistan krallar tarafından yönetildi.

Rus proletaryasının sosyalist devrimi başarıyla sonuçlandırarak o zamanlar dünya emperyalizmi zincirinin en zayıf olan halkasını kırması, Afganistan dahil tüm Asya ülkelerini derinden etkiledi. Ve özgürlüksever halkımız, üçüncü kez olarak İngiliz emperyalizmine karşı savaşa atıldı ve 1919 yılında bağımsızlığını kazandı.

(1) Demokratik Afganistan Cumhuriyeti SSCB, Çin, Hindistan, Pakistan ve İran ile sınırları olan, 655 bin km kare büyüklüğünde, 18 milyonu aşkın nüfusa sahip bir ülkedir. Başkenti Kabil'dir. (Nüfusu 740 bin.) Başlıca yeraltı zenginlikleri: Kömür, demir, krom, bakır, altın, gümüş vb. – Editör.

(2) 1879 yılında imzalanan Gandamak antlaşması Afganistan'ın bağımsız dış politika gütmemesini engelliyordu; ayrıca İngiliz'lere, iç politikayı denetleme hakkını da tanımaktaydı. (R. N.)

Artık memleketin, önünde ekonomik bağımsızlık yolunu tutma ve ege- menliği güçlendirme perspektifleri açılmıştı. Ne var ki, İngiliz emperya- lizmi bunu, komşu Hindistan'daki sömürgeci konumları için bir tehdit saydı. Ve kral Amanullah'ın rejimini değiştirerek, onun yerine, kendisine sadakatle hizmet eden kral Nadir'i getirdi. Bu kral, yabancı ezgisine karşı savaşınlara acımasız bir baskı uygulamaya başladı ve bir yurt- severin kurşunlarına hedef oluncaya kadar, bu yolda yürüldü. Bundan sonra kralcı çevreler, yerine ve zamanına göre politika değiştirerek, ba- zen asgari özgürlüklere göz yumarak «demokrasi» taraftarı maskesini takındılar, bazen de gösteri yürüyüşlerini ve grevleri ülke için «ekonomik yük» diye kötüleyerek, «ulusal disiplin»in uygulanması ise pratikte zorba- lıktan başka bir şey değildi.

Ama zorbalığa dayanan yönetim, Afganistan'ı, dünyadaki değişiklik- lerden, güçlü sosyalist cephenin doğuşu, sömürgecilik sisteminin çöküşü ve onlarca egemen ve bağımsız devletin kuruluşundan sonra, her tarafa yayılan idelerden yalıtlanamazdı. Kralcı ve feodal çevreler, devrim ve muhalefet hareketlerinin, sözkonusu olayların etkisiyle alevlenmesinden korkarak, ülkede burjuva ideolojisinin yayılmasına, burjuva partilerinin hatta burjuva sınıfının meydana gelmesine bile karşı koydular. Bu neden- lerle Afganistan'da burjuva hareketi gelişemediği gibi, burjuva ideleri de insanların kafasında yer edemedi. Ülkedeki devrimciler ve ilerici aydın- lar, dünyadaki değişiklikleri yakından izleyerek, işçi sınıfının ideolojisine gitgide daha büyük bir ilgi duymaya başladılar. Afganistan'da egemen olan feodal dünya görüşü, gittikçe daha fazla taraftar kazanan prole- tarya ideolojisinin karşısına elle tutulur bir şeyle çıkacak durumda değildi.

Bilimsel idelerle donanmış olan devrimciler ülkenin bağımsızlığına ka- vuşmasından sonra içine düştüğü durumun başlıca nedenlerini gitgide daha açık olarak görebiliyorlardı. Doğal olarak devlet bayrağımız vardı, ulusal bayramları her zaman kutluyorduk, bağımsızlığımızı bütün dünya tanımıştı. Ama yine de ülkemiz bağımsız değildi. Hatta sahip olduğumuz politik bağımsızlığımız bile sınırlıydı. Ülke dolaylı sömürgeciliğin pençe- sindeydi; bizi zincirle değil ipek şalla boğuyorlardı, ama bu, elbette ki, ezgi politikasını değiştirmiyordu. Nitekim sonuçları tüyler ürpertiyordu: Nü- fus başına düşen gelir dünyada en düşük düzeyde olanlar arasındaydı, yani yılda 60 doları aşmıyordu. Emperyalizm halkın bir avuç gelirini de elinden alıyordu.

Geri kalmışlığın ve ezginin yürekler acısı görünümü, halkın ve sömür- gecilerin hiçbir zaman dolaysız olarak egemen olamadıkları yurtlarının ulusal gururuyla yaşayan yurtseverlerin yüreklerini ıspanla dolduruyordu. Devrimciler zamanla, yurdun geleceği adına, cesur yurtseverce hareket- lerin gereksinimini duymaya başladılar.

Partimiz 1965 yılının Ocak ayında kuruldu. Önderimiz Nur Muhammed

Taraki yoldaş durumu derinlemesine çözümledikten sonra, Afganistan'da işçi sınıfının bilimsel ideolojisini kılavuz edinecek yeni tipten bir parti kurulmasının mümkün olduğu sonucuna varmıştı. 1 Ocak 1965'de Taraki yoldaşın evinde yapılan yapılan kuruluş kongresinde, Afganistan Demokratik Halk Partisi (ADHP) kuruldu. Bu münasebetle Anayasa'da yer alan ve kral Zahir Şah zamanında yürürlükte bulunan fakat pratikte yetkililer tarafından, her çareye başvurularak uygulanması engellenen partiler kurulması maddesinden yararlandı.

Parti aktif çalışmalar yürütüyordu. İşçi sınıfının ideolojisi propaganda edilirken başlıca savaşım biçimi olarak politik grevler ve gösteri yürüyüşleri uygulanıyordu. Bütün ulusal ve uluslararası bayramları, örneğin 1 Mayıs'ı kutluyorduk ki, bu, yığınların seferber edilmesine, ilerici bilincin artmasına katkıda bulunuyordu.

Çok güç koşullar altında çalışıyorduk. Her ne kadar Zahir Şah'ın oynadığı demokrasi oyunu açıktan açığa gösteri yürüyüşleri yapmamıza olanak veriyorduydu da, yoldaşlarımız kovuşturuluyor, işten atılıyor, hapsediliyor, hattâ öldürülüyordu. Ama bu gibi olaylar gerek ülkede, gerekse dışarıda çok az bilinmekteydi. ADHP'nin varlığı ise halk arasında daha da az bilinen bir şeydi.

Fakat zamanla halk yığınları eylemlerimiz hakkında daha geniş bilgi sahibi oldular. ADHP'nin yönetimindeki yurtsever güçlerin, güçlü devrimci-yurtsever savaşımını sonucunda, zamanını yaşamış olan rejimin ortadan kaldırılması için gerekli temeller yaratılmış oldu.

Bunun üzerine, daha önceki yöntemlerle memleket yönetmenin ve artmakta olan halk hareketini önlemenin olanaksızlığını anlayan, Davut⁽³⁾ ile ailesinin başında bulunduğu çevreler, bir darbe yaparak krallığın ortadan kaldırıldığını ilân ettiler. Daha sonraki olaylar bu darbenin aslında ilerici güçlere, partimize yönelik olduğunu ortaya koydu.

Bencil bir zorba olan Muhammed Davut, başlangıçta «devrimci» bir dil kullanmayı deneyerek, ilerici güçlerce desteklenen ve somut olarak birleşmiş bir cephe kurulmasını öngören, nispeten ilerici bir program ileri sürdü. Partimiz açıkça, böyle bir cepheden yana tutum aldı. Gelgelelim o güzel sözlerin ve «devrimci» demeçlerin ardında en gerici hırslar, anti-demokratik ve ulus düşmanı amaçlar gizleniyordu. Davut'un beş yıllık iktidarı döneminde, ekonomik ve toplumsal ilerleme yönünde pratik olarak hiçbir şey yapılmadı. Ayrıca krallık döneminden miras kalan despotik aygıt olduğu gibi sürdürüldü. Rejim, evvelce olduğu gibi, sömürücü zümrelerin çıkarlarına uygun politik iktidarı gerçekleştirdi. Yetkili çevreler,

(3) Kralın yakın akrabasıdır ve 1953–1963 döneminde başbakanlık yapmıştır. 1973 darbesinden sonra ülkenin yöneticisi oldu; sömürücü toprak ağalığına dokunmadı. (R. N.)

«devrim» ve «özgürlük» demeçlerinden büyük bir hızla vazgeçerek, bunlara karşı baskı önlemlerine başvurdu.

Davut rejimi politik özgürlükleri ortadan kaldırdı ve her türlü yürüyüş ve grevi yasakladı. Tüm partiler yasa dışı ilân edilerek, sadece derin bir anti-demokratik ve ulus düşmanı nitelik taşıdığı halde ulusal devrimci parti adı verilen örgüte çalışma hakkı tanındı. Bu durum karşısında biz sakıngan bir tutum aldık. ADHP, üç buçuk yıl süren yarı legal faaliyetten sonra açık çalışmaktan vazgeçti. Partinin doğrultusunu yeniden, elyazısı veya yazı makinesinde yazılmış bildirilerle açıklamamız, üyelerimizin yığınları gizlice aydınlatmaları gerekiyordu.

Davut tarafından gerçekleştirilen darbeden sonra, parti yönetiminin, daima büyük bir önem vermiş olduğu silâhli güçler saflarındaki faaliyetimizi kesinlikle artırdık. Partimiz kurulur kurulmaz askerler arasında kadrolarımızı ve yoldaşlarımızı yetiştirmeye başlamış, onların politik ve ideolojik eğitimine büyük bir önem vermişti. Subaylardan çoğunun köylü ve işçi çevrelerinden gelmesi bu ödevi büyük ölçüde kolaylaştırıyordu. Afganistan subaylarının pek az bir kısmı köken bakımından egemen sınıfa bağlı kimselerdi. Sözkonusu sınıfın temsilcileri askerlik hizmetini çok ağır, zorluklar ve yasaklarla dolu bir meslek saymaktaydı. Feodallerin çocukları generalliği değil, devlet memurluğunu, diplomatlığı özlüyor, bakan veya elçi olmayı, Batı Avrupa'ya veya Amerika'ya giderek «tatlı yaşam» sürdürmeyi istiyorlardı. Sıradan ailelerin çocuğu olan subaylar, yığınların emellerini yadırgamamakta, partiye girerek onun ideolojisini benimsemekte ve toplumun örgütlü bir kolu olarak; parti disiplinine binlikle uymaktaydılar. Davut'un rejimi iç ve dış gericiğe sıkı sıkıya bağlı terörcü bir faşist rejime dönüşme yolunda hızla ilerlemekteydi. Bu nedenle orduda ve tüm toplumda huzursuzluk ve protesto havası gitgide güçleniyordu.

Halk yığınları savaşa atılmaya hazırdı. Yaşam düzeyi gitgide kötüleşiyor, vatandaşlar iş aramak için yurtlarından ayrılmak zorunda kalıyorlardı. Yalnız İran'da bir milyonu aşkın Afganistan'lı emekçi çalışıyordu. Emek gücünün akıp gitmesi ulusal ekonomiye çok büyük zararlar veriyordu. İktidar halkın gözünden o kadar düşmüş, yığınlardan o kadar yalıtılmıştı ki, vatandaşlar hükümetin karar ve geleneklerini dinlemez hale gelmişti. Ülkede meydana gelen ekonomik, sosyal ve politik durum içinde, bizim 13–14 yıl boyunca yığınlar arasında aktif olarak çalışmamız, halk hareketini yönetmemiz çok büyük bir önem taşıyordu. Partimiz, 50 bin üyesi ve sempatizanı ile, devrimin arifesinde önemli bir güç olarak ortadaydı ve bu, rejimi korkutuyordu. Nitekim, devrilmesinden kısa bir süre önce, yetkililer, yoldaşlarımıza karşı uygulanan baskı ve teröre hız vererek, yurdun en iyi evlâtlarını hapsedtiler, ya da acımasızca öldürdüler.

Bizler, Davut kliğinin ADHP yönetimine ve önderi Nur Muhammed Taraki'ye karşı da aynı şeyi uygulayacağını öngörerek, ordudaki yoldaşlarımızı ve taraftarlarımıza uyarıda bulunarak Taraki yoldaşın tutuklanmasının eyleme geçmenin işareti olacağını bildirdik. ADHP Merkez Komitesi üyeleriyle Taraki yoldaşın tutuklanmaları ya da ev hapsine alınmalarıyla, partinin ve ülkenin başı üzerinde sallanan tehlike açıkça ortaya çıktı. Tutuklamalar üzerine, Taraki yoldaşın planı ve direktifleri gereğince, parti yöneticilerinden Hafızullah Emin yoldaş, ADHP'nin yönetimi altında, devrimci ayaklanmanın başlatılması işaretini verdi. Tüm hareket çok iyi örgütlendiği için, güpegündüz başarıyla, pek az kayıpla ve son derece kısa bir süreç olan 10 saat içinde sonuçlandırıldı. Emperyalist basın yazdıklarının tam tersine, 1978 Nisan'ında bir askeri darbe değil, vatandaşların ve ordudaki yurtsever çoğunluğun desteklediği bir devrim gerçekleştirildi.

Devrim haberini radyodan öğrenen yüz binlerce vatandaş, ülkenin her yanına sokaklara dökülerek, yürüyüşler yaptılar ve yeni, halkçı devleti desteklediklerini ilân ettiler. Halk, Demokratik Afganistan Cumhuriyeti hükümetinin, ulusal demokratik devrimin kazanımlarının güçlendirilmesi ve stratejik ödevlerinin gerçekleştirilmesi yolundaki çalışmalarının temel yönlerini açıklayan bildirisini coşkuyla karşıladı. (4)

Afganistan'da gerçekleştirilen devrim yeni tip bir devrimdir. Bizim deneyimiz şunu açıkça ortaya koymuştur: Eğer halk ilerici ideolojiyi ve ona uygun örgütleri benimserse, eğer köylülüğün ve işçi sınıfının en iyi evlâtlarından oluşan bir parti yaratılır ve bu parti kendi saflarında sağ ve «sol» oportünizme karşı mertçe savaşım yürütürse, eğer parti silâhlı güçler arasında çalışır ve ordu saflarına ilerici ideolojiyi iletirse, eğer subaylar köylü ve işçi kökenliyse, bu durumda halkın en iyi evlâtlarınca gerçekleştirilen bir devrim yenilmeyecek niteliktedir. Afganistan'da bu

(4) İç politika ile ilgili olarak hükümet, aşağıda sıralanan sosyal-ekonomik değişimlerin gerçekleştirileceğini ilân etti: Demokratik bir toprak reformu yapılacak; ekonomide devlet sektörü güçlendirilecek; devlet aygıtına demokratik bir nitelik verilecek; ulusal sorun demokratik bir biçimde çözülecek; yenisömürgeciliğin ve emperyalizmin etkileri ortadan kaldırılacak; devlet aygıtında yer alan halkın ve yurdun çıkarlarına karşı eylem yürüten karşı-devrimci ve anti-demokratik kişilerin işine son verilecek; silâhlı kuvvetler güçlendirilecek; Afganistan halkının, yani işçilerin, köylülerin, subayların, zanaatçıların, erlerin, küçük tüccarların, aydınların, yurtsever din adamlarının, gezgin kabilelerin, küçük ve orta sınıf ve katmanların ekonomik, sendikal ve mesleki istemleri gerçekleştirilecek; kadınlara eşit haklar sağlanacak; endüstri alanındaki özel yatırımlar denetlenecek; fiyatların halkın çıkarlarına uygun düzeyde olması sağlanacak ve denetlenecek; genel, zorunlu ve parasız ilköğretim sağlanacak; vatandaşların sağlık hizmetlerinden parasız yararlanmaları garanti edilecek; işsizliğin ortadan kaldırılması için etkili önlemler alınacaktır.

devrimi işçi sınıfının öncüsü olan bir parti gerçekleştirdi. ADHP Merkez Komitesi Devrim Konseyini ülkenin yönetimiyle görevlendirdi. Konseyin ve kurduğu hükümetin tüm çalışmalarına yön veren parti Merkez Komitesi'dir. Devlet yönetimine partinin en iyi kadroları katılmaktadır. Örneğin eyaletlerin genel valileri ADHP'nin Merkez Komitesi üyeleridirler. Genel valiler kendi başlarına hareket etmemekte, eyaletin parti örgütüne dayanarak çalışmaktadırlar. Parti komiteleri, genel valinin de fikrini alarak, hükümete şu ya da bu devlet görevine atanmak üzere adaylar önermektedirler. Parti, politikasını devlet organlarının aracılığıyla uygulamaktadır. Parti Merkez Komitesi hükümetten çeşitli sorunlar üzerinde durmasını önermekte ve bu öneriler incelendikten sonra karara bağlanmaktadır.

Ülkenin önünde çok büyük ödevler durmaktadır. Bunları devrimimizin karakteri, bu devrimin feodal toplumsal-ekonomik ilişkilerin var olduğu bir toplumda gerçekleştirilmiş olması belirlemektedir. Bu nedenle amacımız feodalizmi mümkün olduğu kadar çabuk ve kökten temizlemek, demokratik değişimleri gerçekleştirmektir. Bugünkü aşamada başta gelen ödev toprak sorununu çözmek olduğundan, devrimimizin temel içeriğini tarım reformu oluşturmaktadır.

Bize tarımsal ilişkiler ve köy ekonomisi alanlarında ağır bir miras kaldı. Ülkede işlenebilir 140 milyon dekar toprak bulunduğu halde, bunun ancak 33 milyon dekarı işlenmektedir. İşlenebilir toprakların hemen hemen yarısı feodallerin yüzde 5'inin, en tepedekilerin elindedir. Suya, tohumlara, iş araçlarına da bunlar sahiptir. Köy nüfusunun yüzde 35'si tamamıyla topraksızdır. Yüzde 45'i ise (40 dekara kadar toprağı olan) küçük çiftçidir. Bu arada, nüfusun 2-3 milyon kadarını çok ağır yaşam koşulları içinde bulunan göçerlerin oluşturduğunu da eklemeliyiz.

Bu durumda tarım reformunun stratejik bir nitelik kazandığı apaçıktır. Öte yandan bunun gerçekleştirilmesi için taktik bakımından hazırlıklar yapılması da son derece önemlidir. Örneğin köylülüğü örgütlenme sorunu nasıl çözülmeli, köylülerin gönüllü olarak aktif eylemlerde bulunmaları, girişimci olmaları nasıl sağlanmalıdır? Buna benzer daha birçok sorunlarla karşı karşıya bulunuyoruz. Tarım reformumuz gerçekten demokratik olacağına, köylülüğün çıkarları için ve onun doğrudan doğruya katılmasıyla yapılacağına göre, sözkonusu sorunların çözülmesi daha da büyük bir önem kazanmaktadır.

Devrim iktidarının tarımsal değişimlerle ilgili ilk adımı, 6 numaralı buyruktur. Bu belgede topraksız ve az topraklı köylüleri feodallere ve tefecilere olan borçlarının (faizleri dahil) silindiği ilân edildi; ipotek altına alınmış topraklar köy emekçilerine geri verildi. 11,5 milyon yoksul köylü tefecilerin elinden kurtarılmış oldu.

Halk yığınları, adı geçen buyrultuyu sevinçle karşıladılar, çünkü bu belge ile kendi partilerine ve devletlerine kavuşmuş olduklarını, onların iyiliğini istediğimizi anladılar. Sözkonusu buyrultu köyde sınıf savaşımının güçlenmesine, köylülerin örgütlenmesi işinin hızlanmasına katkıda bulundu.

Çıkarığımız iki yasa ile köylüler arasında karşılıklı yardımlaşma ve köy kooperatifleri fonları sağlandı. Artık köylü gereksinim duyduğu yardımı bu fondan ya da kooperatif aracılığıyla köy bankasından elde edebilir.

Devrim, ulusal sorunun çözülmesi için elinden gelen herşeyi yapıyor. Biz, ülkede yaşayan tüm halk guruplarının: Afgan, Tacik, Özbek, Hazar ve daha az sayıdaki tüm gurupların eşitliğini ilân ettik. Partimizin bu alandaki doğrultusunu yığınlar evvelce de biliyorlardı, çünkü partimiz her zaman, her türlü ulusal ezgiye, din ayırımına karşı koymuş, herkesin kendi öz dil ve kültüründen yararlanması hakkını savunmuştur. Halkımız şimdi, programımızı pratikte uyguladığımızı tanık olmaktadır. Daha önce Özbeklerin kendi dillerinde gazeteleri yoktu, bugün vardır. Afgan, Hazar, Tacik, Özbek halklarının temsilcileri Merkez Komitesinde ve bakanlar kurulunda elele çalışmakta, yüksek devlet görevlerinde bulunmaktadırlar. Afganistan'da yaşayan halkların kültürü televizyonda, radyoda ve basında geniş ölçüde propaganda edilmektedir.

Biz İslâm dinin ilkelerine gerçekten saygı duyduğumuzu, dinsel ibadetlere karşı harekete geçmeyeceğimizi ve din işlerine karışmayacağımızı ilân ettik. Dinsel inançlara gerçekten bağlı kimseler bizi destekliyorlar. Bu gibi vatandaşlar ve kendilerine din bakımından önderlik edenler, örneğin köylülerin borçlarının silinmesini sağlayan 6 numaralı buyrultunun «dine tamamiyle uydüğünü» söylemekte ve gerçekleşmesi için camilerde dua etmektedirler. Emperyalizme ve gericiliğe bağlı Müslüman liderlere gelince durum değişiyor. Güttüğümüz politikadan hiç de hoşlanmadıkları apaçık ortada olsa da, halk kendilerinden yana olmadığı için, hiçbir şey yapamamaktadırlar. Hükümet ise, partinin baştan başa etkili bulunduğu ordunun tam desteğinden yararlanmaktadır.

Kısaca da olsa, devrimden sonraki sosyal-ekonomik gelişmelere de değinelim. 1979 yılının Nisan ayı başlarında beşyıllık planımız yürürlüğe girecektir. Öte yandan ülkenin endüstrileşmesi planları hazırlanmaktadır. Halk iktidarının kurulmasından sonra ekonomik sorunların çözülmesi için büyük çabalar harcandı. Örneğin kömür, petrol ve gaz üretimi önemli ölçüde artırdı. Kısa zamanda 110 yeni okul binası kuruldu, bir milyon kadar okul kitabı bastırılarak, ülkede dağıtıldı. Öğretim gereksinimleri için 3 milyon afgan ayrıldı. En gerekli maddelerin ve malların fiyatları

indirildi, az ücret alan bazı emekçi kategorilerinin maaşları artırıldı, çalışma saatleri azaltıldı, işyerlerinin sayısı fazlalaştırıldı.

Bizim en çok ilgilendiğimiz emekçi insandır ve devrimimiz emekçilerin iyiliği ve onların adına gerçekleştirilmiştir. 15 yıl kadar zaman süresince işçi sınıfının partisi, onun öncüsü olduğumuzu söyledik. Şimdi bu söylediklerimizi yaşamda gerçekleştiriyoruz.

TÜSTAV

Pekin'in Politikası

Hong Chuong

*Viyetnam Komünist Partisi MK Organı «Kong San»
(«Komünist dergi») Başredaktör Yardımcısı*

Parti kuruluşu çalışmalarında parti taban örgütlerini güçlendirmenin çok büyük bir önemi vardır. Parti dergisi, bu örgütlerin güçlenmesine ve nitel bakımdan boy atmalarına omuz vermek için neler yapabilir? Bizim bu alandaki deneyimiz henüz o kadar zengin değildir ve henüz bir genel-lemesi de yapılmış değildir. Buna karşın, biz burada bazı görüşlerimizi açıklamaya çalışacağız.

Dergimiz, kadro görevlilerinin ve parti taban örgütleri sıra üyelerinin eğitimi konusuna büyük bir dikkatle eğiliyor. Biz, onlara, a) Yaratımla ve kendi başına düşünmeye olanak veren Marksist-Leninist çözümleme yöntemini kavrayıp benimsemeleri bakımından; b) Partinin hareket hattını ve politikasını somut koşullarda uygulayabilmek için iyice benimsemeleri, kendi taban örgütlerinin politik ödevlerini belirlemeleri bakımından; c) Eylem yeteneklerini artırmak ve devrimci iradelerini pekiştirmek üzere bilgilerinin artırmaları ve moral niteliklerini geliştirmeleri bakımından yardımcı olmaya çalışıyoruz.

Biz, her kadro görevlisinin, her taban örgütü sıra üyesinin, ülkemizin durumunu ve belirli bir tarihsel aşamada her komüniste düşen ödevleri açıkça anlamasına yardımcı olmaya çalıştık ve çalışıyoruz, aynı zamanda bunu redaksiyon çalışmalarında birincil önemli bir ödev sayıyoruz.

Şimdi şu iki soruyu yanıtlamaya çalışacağız: Yeni olayların, çağdaş aşamanın ışığı altında parti yayınıımızın çalışmasını nasıl belirliyoruz? Dergimizin sayfalarında ülkenin şimdiki durumunun hangi özelliklerine özel bir dikkat gösteriyoruz?

Halkımızın, Amerikan emperyalizmine karşı, Güney Viyetnam'ın kurtarılması ve ülkenin birleştirilmesi uğrunda savaşımda tam bir utkuya ulaştığı günün üzerinden üç yıl ve daha da fazla bir zaman geçmiş bulunuyor. Bu yıllar boyunca, bizler, ekonomiyi kalkındırma ve geliştirme alanında, sosyalist dönüşümlerde ve sosyalizmi kurmada dikkate değer başarılar elde ettik. Ama bunlara birçok güçlüklerle boğuşa boğuşa ulaşabildik.

Viyetnam Sosyalist Cumhuriyeti, en büyük güçlük olarak, Pekin yöneticilerinin entrikalarıyla, Viyetnam devrimini sakatlamaya yönelik eylem-

leriyle karşı karşıya geldi. Pekin yöneticileri üç yılı aşkın bir zamandan beri, Viyetnam'a karşı savaşa sürmek, ülkemizin güneybatı sınır kesimlerine karşı saldırılara kışkırtmak üzere, Kamboçya'nın belirli güçlerini maşa olarak kullandılar. Son zamanlarda, Viyetnam'a karşı bir ulusal düşmanlık yaratmak ve kışkırtmak, ülke ekonomisini sarsmak ve halkımıza karşı sürekli bir savaşım konusu yapmak üzere, Çin kökenli olup Viyetnam'da yaşamakta olan kimseleri, kâh pazarlıklar, kâh zorlamalar yoluyla yığın halinde bir göçe, Viyetnam'ı terketmeye yönelttiler. Viyetnam'a ekonomik yardımlarını tamamen kestiler, ülkemizdeki uzmanlarını geri çağırdılar, Çin'de Viyetnam'ın üç konsolosluğunu kapattılar, tek sözle her araca başvurarak politika ve ekonomi alanlarında ülkemize güçlükler çıkarmaya çalıştılar ve çalışıyorlar.

Viyetnam, böylece, ülkelerimiz arasındaki sınır çizgisi boyunca ve Doğu Denizi'nde, Çin yöneticilerinin oluşturduğu askersel tehditlerle karşı karşıya geldi. Pekin yöneticileri, Çin'de ve Çin dışında, geceli gündüzlü çabalarla Viyetnam düşmanlığı psikolojisi yaratıyor, VSC'ne karşı baltalama eylemlerinde tırmanmaya devam ediyorlar.

Peki, Çin yöneticileri Viyetnam'a karşı hangi nedenlerle bu gibi düşmanca bir politika güdüyorlar? Çünkü biz iç ve dış politikada bağımsız bir hareket hattında direniyoruz. Çünkü, hegemonyacılığa karşı, yani Sovyetler Birliği'ne karşı savaşım amaçlı bir tekcepheye, Pekin liderlerinin kurmaya can attıkları sözümona cepheye katılmaya yanaşmıyoruz. Çünkü ülkemizde sosyalist devrimi kesinlikle gerçekleştirmeye, sosyalizmi kurmaya çalışıyor, Marksizm-Leninizmi ve proletarya enternasyonalizmini hiç sapmaksızın savunmada kararlı bulunuyoruz.

Ulusal kurtuluş uğrunda, anayurdu savunma uğrunda otuz yıl süren savaştan sonra, Viyetnam halkı, barış içinde yaşamaya, özgürlük ve bağımsızlık koşullarında mutlu bir yaşam kurmaya herkesten çok can atıyor. Ama Pekin liderlerinin entrikaları ve eylemleri, halkımızın bu özlem ve emellerini boyuna tehdit ediyor. Çin yöneticileri emperyalizmle başbaşa vererek, Viyetnam'da kararsız bir durum yaratmak ve ülkemizde barışçıl kuruluş atılımlarını suya düşürmek için başvurmadıkları yol bırakmıyorlar. Ve bu yönde doğrudan doğruya Viyetnam'ın bağımsızlığına, egemenliğine ve toprak bütünlüğüne el uzatıyorlar.

Viyetnam'a karşı bu kıyıcı eylemler tek ve yalıtlanmış olaylar değildir; Çin'in Güneydoğu Asya'da ve tüm dünyada gerçekleştirmeye çalıştığı bir genel plâna giren çıkışlardır. Çin yöneticileri, «hegemonyacılığa karşı savaşım» sloganını siper edinerek, bunun arkasında, bütün dünyada ve öncelikle Güneydoğu Asya'da kendi büyük devlet özentili hegemonyalarını kurma hayallerini geliştirmeye çalışıyorlar. «Üç dünya» görüşü temelinde, bu yöneticiler, dünya ölçüsünde bir stratejiyi, yani

emperyalist güçlere katılmayı, gerici güçleri biraraya getirmeyi, «üçüncü dünya» dedikleri ülkeleri gaflete sürüklemeyi ve Amerikan emperyalizmiyle elele vererek bütün dünyada gerçek devrimci güçlere karşı koymayı amaçlayan strateji yayma çabaları gösteriyorlar.

Büyük devlet özentili yayılcıların emperyalizmle böylece anlaşmaları karşısında, dünyanın bütün devrimci ve ilerici güçleri, bizim kanımızca ve dergimizde okurlarımıza anlatmaya çalıştığımız üzere, emperyalizme ve uluslararası gericiliğe, ABD'nin bağlaştığı durumunda olan Çin yöneticilerinin büyük devlet hegemonyacılığına karşı yürütmekte oldukları savaşımları artırmalıdır. Güneydoğu Asya'da, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm güçleri, bu kesimde kendi planlarını gerçekleştirme ve etkilerini genişletme peşinden koşan büyük devlet hegemonyacılığına ve uluslararası gericiliğe karşı kesin bir savaşım yürütmelidirler. Büyük devlet özentili yayılcılık politikası güdenler, tehlikeli bir rol, bölgemizde devrimci güçleri doğrudan doğruya vurmaya öngören bir karşı-devrimci hücum birliği rolünü oynuyorlar.

Çin yöneticileri, yayılcılık amaçlarını gerçekleştirmede ilk basamak olarak Güneydoğu Asya'yı seçmiş bulunuyorlar. Çünkü burası olağanüstü önemli bir stratejik konumu olan ve birçok uluslararası yolların kesiştiği bir yerdir. Bu kesim yoğun nüfusludur ve doğal kaynaklar bakımından zengindir. Yakın geçmişte Amerikan emperyalistleri burada yenilgiye uğratılmış ve Viyetnam'dan çekilmek zorunda kalmışlardır. Burası, Çin yöneticilerinin görüşüne göre, coğrafya bakımından elverişli koşullara sahiptir ve bu nedenle gerici politikalarını uygulamada milyonlarca insanın ve çeşitli gruplar oluşturan kuşakların kan bağlarından yararlanmaya bel bağlamaktadırlar.

Çin yöneticileri, bağımsızlık ve erkinlik simgesi olan bağımsız, egemen Viyetnam Sosyalist Cumhuriyeti'ni, Güneydoğu Asya'da hegemonya amaçlı emellerini gerçekleştirme yolunda en büyük engel sayıyorlar. Ve bu nedenle de her çareye başvurarak Viyetnam'ı zayıflatmak, kıyıcı entrikalarını gerçekleştirmek istiyorlar ve Viyetnam devrimine karşı en küstah ve en kaba çıkışlarda bulunuyorlar.

Partimiz, bugün halkımıza ve tüm ordumuza şu ödevleri verdi: Yurtseverlik mânevîyatını yükseltmek ve sosyalizme sadakat ruhunda eğitimi ön plâna almak; dışarıdan saldırıya karşı savaşımında devrimci kahramanlık ve birlik geleneklerini geliştirmek; ülkenin her yerinde ve her alanda kollektif işletmecilik eylemine dayalı sosyalist sistemi yaratmak; sosyalizm kuruluşu tempolarını ve yurdun savunu gücünü artırmak; zincirleme sabotajlarla göz açtırmayıp, Viyetnam'ı zayıflatmayı amaçlayan düşmanca entrikaları suya düşürmek; ülkenin güneybatı kesiminde sınırboyu savaşında olağanüstü bir direnç göstermek ve üstün gelmek; ülke

içine yönelik bir saldırı halinde daha büyük boyutlar alabilecek bir savaşta düşmanı yenilgiye uğratabilmek için devletçe savunuyu güçlendirmek ve sürekli savaşta hazır durumda bulunmak . . .

Bugün halkımızın ana belgisi şudur: «Her şey sosyalizmi kurmaya ve sosyalist yurdu savunmaya!»

Biz, uluslararası plânda, kardeş sosyalist ülkelerin ve tüm ilerici insanlığın birlik ve dayanışmasını güçlendirme yönünde çabalar harcıyoruz; emperyalizme ve en başta Amerikan emperyalizmine karşı, yayılıcı ve büyük devlet özentili hegemonyacılığa karşı kesinlikle savaşım yürütüyoruz ve enternasyonal ödevimizi şerefle yerine getiriyoruz; Marksizm-Leninizmin arıklığını koruma ve yaratımla geliştirilmesini sağlama dâvasına katkıda bulunuyoruz; Güneydoğu Asya'da ve tüm dünyada sosyalizm ve ulusal bağımsızlık güçlerini sağlamlaştırma yolundan yürüyoruz.

Bununla ilgili olarak, parti dergimize, her şeyden önce kadrolu görevlilere ve parti üyelerine, ülkenin şimdiki yeni durumunu açıkça anlamları ve bu durumda her Viyetnam yurttaşının yerine getirmesi gereken ödevleri kavramaları bakımından yardımda bulunma ödevi düşüyor. Biz, redaksiyon çalışmalarımızla, partide ve yığınlar arasında bütün olumlu uğrak ve etmenleri seferber etmeye, partinin savaşım yeteneğini ve devlet yönetiminin etkenliğini artırmaya, kollektif işletme eylemine yığınların katılım becerisini geliştirmeye, hem savaşlarda, hem üretimde devrimci kahramanlık destanları yaratmaya çalışıyoruz.

Bunun yanısıra, dergimizde görev alanların ve gazetemize yazı yazarların çalışmalarına, kadrolara ve parti üyelerine Viyetnam halkının kendisini adadığı, son utkuya sarsılmaz bir inanç ve güven aşılamlarını sağlamaya büyük önem veriyoruz. Ülkemiz şimdi her zamankinden daha güçlüdür. Biz, nice büyük emperyalist saldırganları yenilgiye uğratmış olan bütünsel bir bağımsız ülkenin birleşik gücüne sahip bulunuyoruz. Ülkemizin yayılıcılara karşı savaşımında sıkı topluluk ve dayanışma, gözüppek kahramanlık gelenekleri vardır. Proletarya diktatörlüğünün gücü, kollektif işletme eylemine dayalı sosyalist sistemin haklılığı ve gücü, yaratımlı yaklaşımla işlenmiş doğru bir politika hattının gücü bizden yanadır. Her şeyden önce partinin, halkın ve ordunun birlik ve dayanışmasına, bu yenilmez güce güveniyoruz. Sovyetler Birliği ve diğer kardeş sosyalist ülkelerle, aynı zamanda dünyanın bütün devrimci güçleriyle dayanışma bizi yenilmezlik düzeyine çıkarıyor. Bunun için son çözümde üstün geleceğimize inanıyoruz.

Başkanımız Ho Şi Min «özgürlük ve bağımsızlıktan daha değerli bir şey yoktur» diyordu. Bu vasiyetin esinlediği halkımız, ülkemizin bağımsızlık, egemenlik ve toprak bütünlüğünü savunma savaşımında utkuya kadar direnmekte kesinlikle kararlıdır.

Viyetnam halkının büyük devlet özentili planlara karşı savaşımlı, dünya halklarının emperyalizme ve gerıcılık güçlerine karşı barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm için yürüttükleri savaşımlın ayrılmaz bir parçasıdır. Bu savaşımlı varılacak utku, dünyada üç devrimci kolun ileri hareketi için güçlü bir özendirme etmeni olacaktır. Bu savaşımlı utkuya vardırılmak, Viyetnam halkının hem ulusal ödevi, hem de enternasyonal boyun borcudur.

TÜSTAV

Batı Almanya'nın Kitap Pazarında Nazi Dalgası

Erich Mayer

Alman Komünist Partisi Yönetim Kurulu üyesi

1978 ilkbaharında Köln'de, 1945 yılından sonraki en büyük uluslararası anti-faşist gösteri yapıldı. Bu gösteri, çeşitli Avrupa ülkelerinden nice direniş savaşçılarının ve faşizme kurban gidenlerin 84 birlik ve örgütünün çağrısı üzerine tertiplendi. Gösteriye ve mitinge 30 bin kişi katıldı. Göstericiler, SS birliklerinin dağıtılmasını istediler. Aynı zamanda, Nazizmin aklanmasına ve neo-faşist propagandasının genişlemesine karşı protesto seslerini yükselttiler.

Bu gösterinin hazırlanması için Federal Cumhuriyetin birçok kentlerinde girişim grupları ve eylem komiteleri kuruldu. Düsseldorf, Kassel, Nürnberg, Münih, Hildesheim, Marburg, Gissen, Hamburg kentlerinde ve daha birçok kentlerde, anti-faşist güçler ve **bu arada sendika üyeleri**, komünistler ve diğer demokratlar olumlu sonuçlar veren çıkışlar yapıyorlardı. Bu çıkışlarla neo-nazilerin birçok eylemi suya düşürüldü.

Hessen ve Baviera'da yapılan bölge ve bucak sendika konferanslarında ve birçok yerel sendika örgütleri toplantılarında, neo-faşistlerin kışkırtmalarına karşıkoyma yönünde kararlar alınıyordu. 1978 Mayısında Hamburg'ta yapılan Alman Sendikalar Birliği (ASB) Kongresi, oy çoğunluğuyla bir girişim önerisi kabul etti. Bu öneride, «Federal Cumhuriyette neo-faşist grupların günden güne etkinliklerini artırmalarının Kongre tarafından endişeyle saptandığı» belirtilerek, özetle şöyle deniliyordu: «Sendikalar, hertürlü neo-faşist eyleme karşı kesin bir savaşım yürütmeyi bundan böyle de ödev sayacaklardır.» ASB'nin ileri sürdüğü istemler arasında, «neo-faşist propaganda materyallerinin (yayınlar, gramofon plâkaları, filmler vb.) yayılmasına engel olunması, bunların yasaklanması» isteği de vardı.

«Neo-faşist kitap ve broşürlerin yayılmasına son verilmesi» çağrısıyla, demokratik kamuoyuna ve FAC'deki sosyalist ve demokratik yayıncılar ve kitapçılar komitesine başvuruldu. Çok geçmeden, bu çağrıyı destekleme yönünde 10 bin imza toplandı.

Çocuk Oyuncaklarından Bundesver'e (*) kadar

FAC'de sendika birliklerinin ve diğer örgütlerin, neo-nazi kışkırtmaları ve neo-nazi propagandasını kesinlikle protesto etmelerinin ciddi nedenleri vardır. Federal Almanya'da, son iki yıl içinde yeni bir «Hitlerçilik dalgası»nın kabardığı görüldü. Bu dalga nice filmlerle, kitaplar ve dergilerle, gramofon plâkalarıyla ve giderek çocuk oyuncakları üretimiyle kendini göstermekte olup, neo-nazi propagandasının yoğunlaştığına, yeni kuşağa şirin gösterilmek ve gelecekte kullanılmak üzere Hitler faşizmini çeşitli sahteciliklerle aklama niyet ve çabalarına tanıklık ediyor. Neo-naziler, gündün güne daha küstah, daha azgın bir nitelik alan eylemleri içinde, zincirleme denemelerle nazi propaganda materyallerinin yayılmasına, nazizmin egemenlik sürdüğü döneme ilişkin faşist «belgeler», sinema filmleri ve örgüt törenleriyle beyin yıkamaya büyük bir önem veriyorlar. Hamburg'ta «Yahr Verlag KG» yayınevi tarafından çıkarılan beş ciltlik derleme (Hitler zamanında çıkan «Signal» adlı propaganda dergisini de içeriyor), örneğin «Bir halk, bir devlet, bir başbuğ» gibi, «Ey millet, silâh başına!» gibi, «Alman halkına çağrı» vb. gibi başlıklar altında çıkarılan uzun-çalar plânlar hep bu «belgeler»den sayılıyor.

Bugün faşizmi propaganda eden kitaplar gitgide daha çok ve daha büyük dozda dayatılıyor. Bunları, neo-nazi olarak bilinen «Schütz-Verlag», «Podzun Palas Verlag», «Druffel-Verlag» gibi yayınevleri, bir yandan da örneğin «Seewald-Verlag» «Ullstein Verlag GmbH», «Stalling-Verlag» vb. gibi burjuva cibilliyeti söz götürmez yayınevleri yayıyorlar. Bundan başka, içeriği ve ruhuyla neo-nazi kitaplar ve dergiler henüz pek ünlü sayılmayan yayınevleri tarafından da çıkarılıyor. Söz konusu yayınların karakterini, nice dizi kitaplar ve bunlara ilişkin reklâm açıklamaları kendiliğinden ortaya koyuyor. İşte birkaç örnek:

Bolka von Richthofen. «1939–1941 savaşının suçu.» «Tarihçi, savaşın açılmasından öncelikle karşı tarafın suçlu olduğunu kanıtıyor.»

Reinhard Pozorny. «Südetler bölgesinin katılması sorunu.» «Yer yer çarpıcı 100 foto-belge, Münih Anlaşması'nın imzalanmasından önce ve daha sonraki haftalar içinde, Südetler Bölgesinin Alman devletine katıldığı günlerin olaylarını sergiliyor.»

Udo Walendy. «Almanya gerçeği.» «Bu belgesel yapıt, ortaya koyduğu kanıtların söz götürmez kesinliğiyle, İkinci Dünya Savaşının açılmasından yalnız Almanya'nın suçlu olduğu yolundaki kasıtlı politik savları yalanlıyor.»

1945 yılına kadar SS birliklerinde çalışmış olduğu bilinen *Otto Ernst*

(*) Bundesver: Federal Almanya silâhlı kuvvetleri – ç. n.

Schüdekopf, faşizmin tarihi konulu kitabına ad olarak, Hitlerci yayılışı öven bir faşist şarkısından şu dizeyi alıyor: «Her şey tuzla buz olmadan.»

Nice yayınevlerinin neo-nazilik eylemleri içinde olduklarını gösteren bu kitaplar listesi daha da uzatılabilir. FAC'nin bugünkü kitap pazarında, vaktiyle faşist Almanya'nın silâhlanma bakanı olan Albert Speer'in kitabı da var. Diğer nazi liderlerinin kitapları, özellikle Bormann ve Goebbels'in ilk baskısı 75 bin tirajla çıkan güncelleri de vitrinlerde göze çarpıyor. Bu kitaplardan yayıncılar milyonlar bekliyorlar.

Nedeni Var

«Hitlercilik dalgası»nın bu yeni kabarması ve nazizmin böyle canlanması elbette nedensiz değildir. Ana nedeni, ülkenin 1945'ten sonraki gelişmesinin özelliklerinde aramalıyız. Bilindiği üzere, Potsdam Konferansı'nın kararlarına karşın, savaşın bitmesinden sonra FAC'de faşizmin ve militarizmin kökleri iyice kazınmadı, Alman tekelci sermayesinin egemenliğine son verilmedi. O zaman uygulanan «nazizmi ortadan kaldırma» önlemi öncelikle «küçük balık»a dokundu, öte yandan Hitler'i destekleyen parasal ve tekelci burjuvazinin en iri yöneticileri cezasız bırakıldı, çok geçmeden devlette ve ekonomide yeniden egemen duruma geçtiler.

Irkcılık, şovenizm ve faşist ideolojisine karşı savaşım sözün tam anlamıyla yürütülüyordu. Sovyetler Birliği'ne karşı dış bilemenin, nefretin sürdürülmesi, hemen girişilen yeni anti-komünizm kampanyası, nazi ve faşist ideolojinin yayılmasını isteklendiriyordu. Hükümet katlarında ve devlet dairelerindeki yüksek görevliler, tekeller ile Hitler faşizmi arasındaki bağlantıyı her suretle gizlemeye çalışıyor, bir olgu olarak faşizmin yerine tek tek kişilerin suçu görüşünü getirmek için çırpınıyorlardı. Nitekim, Hitler'i bütün felâketlerin ve yıkımın biricik suçlusu olarak ilân ettiler. Anti-komünizmi devlet doktrini düzeyine çıkardılar.

Gerçekte şimdi de FAC resmi dairelerinde, okullarda, yığınsal haber araçlarında, yardımcı ders kitaplarında, hukuk pratiğinde, faşizm tarafından barışa ve insanlığa karşı işlenen cinayetleri hiç ikircimsiz kınama yönünde ardıcıl bir siyaset hattı uygulanmıyor, faşist geçmişi öven çıkışlara karşı resmi bir savaşım yürütülüyor. Yargı organları faşist cinayetleri kovuşturma işini yıllarca savsaklıyor; eski SS'ler ve binlerce insanın kanına giren katiller arasından şu veya bu kişi savaş suçlusu olarak cezaya çarptırılrsa bile bunların çoğunun kısa bir süre sonra «hastalanma» nedeniyle serbest bırakılmaları gecikmiyor. Eski ve yeni naziler, ekonomide, devlet aygıtında, kültür alanında nice önemli katalara yerleşmiş bulunuyorlar.

Eski SS'lerin birlikleri, HIAG (SS kitaları eski askerlerinin yardımlaşma derneği) paravanası arkasında açık eylemlerde bulunuyorlar. Aralarından

daki toplantıları, eski dostların ve silâh arkadaşlarının buluşmaları gibi göstererek yaygınlaştırmaya çalışıyorlar. Özcesi, dünkü SS'ler, çoğu kez Bundesver subaylarıyla birlikte, Avrupa halklarına karşı girişilen azgın faşist savaşın «ruh ve gelenekleri»ni «koruyor», cinayete eşit eylemlerini «yararlık» sayarak övünüyorlar. Son zamanlarda Bundesver kitaları içinde anti-semitizmin ve diğer naziliğe özgü belirtilerin sıklaşmakta olması elbette rastgele değildir. Tek sözle, neo-nazi gruplarının kışkırtıcı eylemleri ve terörcü çıkışları sıklaşmış bulunmaktadır.

Neo-faşistler, kendi sıralarını genişletme çabaları içinde sık sık kamuya başvurmayı da boşlamıyorlar. Hamburg'ta «Nasyonal-sosyalistler eylem cephesi» diye bir örgüt kuruldu. Bundesver'den ayrılma eski teğmen Michael Kühnen, bu yirmi iki yaşındaki genç, sözkonusu örgütün elebaşısı oldu. Ülkenin diğer kesimlerinde, nasyonal-sosyalist veya SA yerel grupları adına beyanname ve çağrılar dağıtıldı.

Bugün FAC'de neo-faşizm, eylemlerinde, hiç de yalnızca faşist örgütlerin «gelenekleri»i çizgisinde kalmıyor. Faşizme yatkın düşünce ve eylem tarzı, bütünüyle faşist sayılamıyacak olan diğer partiler içinde de yaygınlaşıyor. Bunu, sözkonusu partilerin, HIAG derneğini ve «Kovulanlar Birliği»ni desteklemeleri, en büyük partilerin ve hükümet katlarının, Şili'de, Güney Afrika Cumhuriyeti'nde vb. faşist ve ırkçı rejimler konusunda aldıkları tavır da yeterince kanıtıyor.

Neo-nazilerin etkinliği artırmalarının bir diğer önemli nedeni, kuşkusuz, kapitalizmin, süreli devresel bunalımlarla gitgide daha sıkı örülen genel bunalımının derinleşmesiyle ilişkilidir. Durgunluk veya ekonomide düşüş, işçi sınıfının durumuna ölümcül etkiler yapıyor. Sağcı güçler, bu durumu, sosyal ve milliyetçi demagojilerle, kendi gerici politikaları yararına kullanıyorlar. Alman Komünist Partisi'nin programında bununla ilgili olarak şöyle deniliyor: «Emperyalizm hâlâ daha . . . yığınlar üzerinde etki yapma ve beyin yıkama olanaklarına sahiptir. Tehlikeli bir düşman olarak hâlâ karşımızdadır. Ve hâlâ, bunalımdan bir çıkış çaresi umarak, kendi egemenlik alanı içinde sosyal kazanımları ve demokratik hakları sınırlamaya çabalamakta, ve bu da, faşizm de içinde olmak üzere, otoriter ve açıktan açığa diktacı egemenlik biçimlerinin ayakta tutulması gibi daimi bir tehlike gizlemektedir.»

Bir «güçlü adam» gerektiği sorunu işte bu sosyal zemin üzerinde ileri-geri konuşmalara konu oluyor. Örneğin, Hitler'in epeyce şişkin bir biyografisininin, bu biyografiye dayanan özel bir filmin yazarı olarak tanınan gazeteci ve tarihçi Yoachim Fest şöyle diyebiliyor: «Federal Cumhuriyetin istikrarı ,Hitler' fenomeni olmadan düşünülemez.» Fest'e göre, Hitler'in egemenliği zamanında bir «ulusal topluluk» yaratılmış olması sonucunda sınıfsal uzlaşmaz çelişkiler önemli derecede giderilmiş ve Almanya kaba

bir zorlamayla yüzyılımıza çıkarılmıştır. Ve ensonu Fest ve benzerleri, Hitler'i nerdeyse yirminci yüzyılda «devrimin Alman biçimi belirışı» olarak göstermektedirler. Daha geçenlerde «Frankfurter Allgemeine» gazetesi şunları yazdı: «1930 yılları Avrupa faşizmine gösterilen ilgi, moda diyebileceğimiz ilgi, Hitler'i ... yığınsal haber araçlarının yeni «süper yıldız»ı gibi bir şeye çevirdi. Kendisi nerdeyse «tutucu» 70'li yılların da kahramanı oluyor.»

Ve sonuncu olarak, yukarıda belirttiğimiz gibi, neo-nazizmin çoktandır durup durup canlanmasının en önemli nedenlerinden biri de anti-komünizmdir. Örneğin, aşırı sağcı kitap dağıtım örgütü «Nation Europa», faşist Almanya silâhli kuvvetlerinin propaganda dergisini överek şunları yazıyor: «Hitler Almanyası, ölümcül bir tehlike oluşturan bolşevizme karşı savaşında son kale olarak, bütün kültürel ve tinsel zenginliğiyle ortaya çıkıyor.» Gericisi «Deutsche National-Zeitung» gazetesi şöyle diyor: «Bugün, komünizme karşı savaşım, dün ona karşı silâh elde savaşmış olanların hakkı teslim edilmedikçe, inandırıcı olamaz.»

FAC Anayasası' nı Savunma Dairesi'nin 1976 yılı sonunda ortaya koyduğu veriler, ülkede 18.300 üyeli 142 aşırı sağcı örgüt bulunduğunu ve bunların toplam tirajı 178.300'ü bulan 109 gazete, dergi ve enformasyon bülteni yayımlamakta olduklarını gösteriyor. Görülüyor ki, neo-faşizm kitaplara, gazete ve dergilere girmeye can atmaktadır. Yine aynı verilere göre, 588 neo-faşistin eğitim sisteminde, yargı organlarında ve poliste devlet görevi yapmakta olmalarında şaşılacak bir şey olmasa gerek. Bunların 392'si devlet memuru ve üniformalı, 47'si yüksek sorumlu, 150'si orta dereceli işlerde görevlidir, (bu verilerin bir hayli küçültülmüş olduğu da söz götürmez – E. M.)

Ne var ki, neo-faşizm yalnız Federal Cumhuriyet'e özgü bir olgu değildir. Faşizm ve neo-faşizm uluslararası ölçüde örgütlü ve eylem halindedir. Yalnız ABD'de bugün 2.000 kadar faşist ve benzeri terörcü örgüt saptanmış bulunuyor. Neo-faşistler, İtalya'da, Fransa'da, Latin Amerika devletlerinde ve Güney Afrika Cumhuriyeti'nde gitgide artan bir enerjiyle çalışıyorlar. Bundan başka, Batı Avrupa ülkelerinin birçoğunda aşırı sol grupların eylemleri açık neo-nazi ve faşist terör gruplarının çıkışlarını özendiriyor: Bu yüzden de bir «güçlü adam»ın iktidara getirilmesi isteklerinde ayak diremenin ardı arkası gelmiyor. Bu atmosferin faşist, azıllı anti-Sovyet ve DAC'ye düşman ideoloji için çok elverişli olduğu görülüyor.

Kimler Nasıl Tepki Gösteriyorlar

Doğal olarak bütün politikacıların haber araçlarında, televizyonda, radyoda veya basında çalışanların hepsinin de neo-faşizm tehlikesini

küçümsedikleri söylenemez. Yukarıda belirttiğimiz gibi bugün ülkemizde gitgide daha geniş güçler faşizme ve neo-faşizme karşı direniş gösteriyorlar. Çeşitli televizyon ve radyo yayınları, kitaplar ve süreli yayınlar neo-nazi tehlikesinin açıklanmasına, bu korkunç tehlikeye karşı direnen güçlerin seferber edilmesine değerli bir katkıda bulundular.

Herbert Wehner ve Willi Brandt gibi politikacılar, ASDP eyaletler parlamento grupları ve bazı eyalet parlamentoları, faşist «belgeler»in yer yer gramofon plâkları ve kitaplar biçiminde açıktan açığa yayılmasına karşı, neo-nazi karakterli çıkışlara karşı tam kadrolarıyla tavır aldılar. Bütün bunlar neo-nazizme karşı savaşımin genişletilmesi olanaklarının bulunduğunu gösteriyor. Ne var ki bulanık faşist literatür dalgası kitap pazarını eskisi gibi kaplamaya devam ediyor.

Hitler'e ve faşizme yönelik tarihsel inceleme süsü verilerek, bu belge ileri sürülerek yapılmakta olsa da asıl amaç başkadır. Asıl amaç faşizmin yol açtığı dehşet ve felâketleri gerçek ölçülerine oranla daha küçük göstermek, işlediği cinayetleri allayıp pullamak ve haklı göstermektir.

FAC'de son zamanlarda çıkarılan kitaplar üzerinde dururken şu noktayı da belirtmemiz yerinde olur: Böyle kitapların birçoğu ticaret düşüncesiyle çıkarılıyor. Burjuva yayınevleri bu işde büyük vurgun olanakları görüyor ve bunu kolluyorlar. Ama bu, kimi güçlü firmaların ve ünlü kişilerin böylelikle parasal bakımdan, diğer bazı bakımlardan neo-nazizmi destekler, hem de gizli kapaklı değil açıktan açığa destekler duruma düşmeleri demek oluyor. Bu aynı zamanda, Hitler'in kişiliğini putlaştırma ilişkin anılar, biyografiler, askersel anlatılar biçiminde propaganda, nesnel inceleme süsü verilen eylemin eninde sonunda faşizmi propaganda etmeye, ona övgüler döktürmeye yol açması demek oluyor.

Ruhr Bölgesinin en büyük kenti Essen'de genç sosyalistler, faşist içerikli 4 binden fazla kitabı sıraladıkları 200 sayfalık bir liste hazırladılar. Büyük tirajlı dergiler Hitler'i konu edinen kitaplar hakkında düzenli olarak bilgi veriyorlar. Örneğin, bibliyografya bülteni «Buchreport»un 2 Eylül 1977 günlü 35. sayısında şöyle deniliyor: «Hitler üstüne kitaplar okurlar tarafından, eskisi gibi çok aranıyor. Besbelli ki, Üçüncü Rayh döneminden bu yana Hitler'e gösterilen ilgi azalmıyor. Geçen yıl G. Lingenbrik'in kitap deposunda, yalnız «Adolf Hitler» adı verilerek yayımlanmış 57 kitap vardı. Bu yıl, Batı Almanya yayınevleri ek olarak, Hitler'i ve Üçüncü Rayh'ı konu edinen 20 kitap daha hazırlıyorlar.» Bunun arkasından «1977'nin Hitler konulu kitapları» listesi yayımlandı. Bu listede, artık sözünü ettiğimiz «Schützs-Verlag», «Seewald Verlag» ve «Ullstein Verlag» gibi yayınevlerinin yanısıra, güçlü «Athenaum», «Deutsche Verlagsanstalt» ve «Econ Verlag» gibi yayınevleri yer alıyorlar.

Peki, bu olgular karşısında burjuva partileri ne gibi bir tavır alıyorlar? Genellikle neo-faşizm tehlikesini olduğundan daha küçük göstermeye çalışıyor ve bununla gerçekte faşizmin propagandası ve aklanması kapısına çıkan bir tartışmaya giriyorlar. Ve bakıyorsunuz, neo-faşizmin canlanmasından ötürü ... komünistleri suçlamaya kalkıyorlar. Örneğin, Aşağı Saksonya eyaleti eski içişleri bakanı ve Hür Demokratlar eyalet örgütü başkanı Gross, neo-nazizmi FAC kamuoyunun gözünde yeniden «salonların istenen konuğu» haline getirdikleri savıyla her şeyden önce anti-faşistleri ve komünistleri sorumlu tuttuğu demeçler veriyor. Gross'un bu ruhta konuşması, komünistlerin kovuşturulmasında nerelere kadar gidebileceklerini gösteriyor.

Faşizm tehlikesini haklı çıkarma veya gerçekte olduğundan daha küçük gösterme denemeleri, onu aklamaya amaçlı inceleme ve araştırmalar, demokratik bilincin gelişmesini köstekleyici bir tehlike oluşturuyor, çünkü böylelikle faşizm ve militarizm hakkında yanlış, çarpıtılmış bir tasarım yaratılıyor, neo-faşizmin gelişmesine yeni bir hız kazandırılıyor. Ve bununla, nazizme karşı harekete geçilmesini, ona her hangi bir ilgi gösterilmesini gereksiz bulan, bunun ona ancak ek dayanaklar kazandıracığını düşünenlerin görüşü yeni gerekçelere dayanma olanağı buluyor. Ama neo-nazi propagandası böylesine büyük boyutlar alırken, neo-nazi örgütleri türeyip dururken, artık, neo-nazizm tehlikesini abartma diye bir şeyin sözü edilemez. Bu tehlikeye karşı araklıksız bir aktif tartışma yürütülmesi gerekiyor. Neo-faşizmle savaşımın çıkarılan ibret derslerinin gösterdiği üzere, bu konuda ancak açıkça direnişe geçmenin, neo-nazi ve faşist eyleme ikircimsiz ve kesin yanıtlar vermenin başarısına ulaşma bakımından sonuç alıcı bir önemi olabilir. Bu savaşım ile anti-faşist güçlerin istekleri, yani neo-nazi örgütlerinin varlığına son verilmesi, neo-nazi propagandasının yasaklanması yollu istemler uyumlanıyor, bütünleşiyor. Bununla birlikte, FAC içindeki demokratik güçler direnişlerinde, yasalara ve Kontrol Komisyonu ile ilgili organlarının kararlarına, Nürnberg yargılamasının kararlarına ve aynı zamanda FAC Anayasasına dayanan olanağa sahip bulunuyorlar. Bu anayasanın 139. maddesinde şöyle deniyor: «Yasanın, Alman halkının nasyonal-sosyalizm ve militarizmden kurtarılması'ni öngören hükmü, şimdiki ana kanunun hükümetleriyle ters düşmüyor.» O halde, bu konuda, Bağlaşıklıklar Kontrol Komisyonu tarafından çıkarılan 8 numaralı yasanın 7. maddesi geçerlidir. Bu maddede şu satırlar okunuyor: «Militarist veya nasyonal-sosyalist ruhu, ya da ilgili kurumları koruma, canlandırma ve özendirme yönünde, aynı zamanda içeriği bakımından ancak savaşı övme yönünde yazılı, sözlü veya diğer türden propaganda ve ajitasyon yapılması yasaktır.»

Bu yasa hükmü gereğince, her şeyden önce HIAG Federal Derneği ve çeşitli neo-nazi gençlik örgütleri gibi birliklerin varlığına son verilmesi

gerekiyor. Bunun gibi, savaşı öven ve faşizmi aklayan kitap ve broşürler çıkarılmasına karşı kesin önlemler alınması zorunlu oluyor.

Neo-nazi fikirlerine karşı savaşımında, Federal Cumhuriyet çapında anti-faşist örgüt olarak «Nazizm Döneminde Kovuşturulan Kişiler Birliği»nin eylemi olağanüstü önemli bir rol oynuyor. Nice anti-faşistlerin, öncelikle komünistlerin, sosyal-demokratların ve hristiyanların girdikleri bu anti-faşist birlik, bir yandan da FAC kitap pazarında ortalığı kaplayan nazizm dalgasının içyüzünü açığa vurmaya üzere çıkardığı dergiler, kitaplar, broşürler ve beyannamelerle savaşım yürütüyor.

«Unsere Zeit» ve «Die Tat» gibi gazete ve dergiler, örneğin «Röderberg Verlag»ın çıkardığı «Direniş yapıtları» gibi dizi kitaplar, «Marxistische Blätter» ve «Pahl Rugenstein Verlag» gibi yayınevlerinin çoğu yayınları yalnız faşizmi açığa vurmaya kalmıyor, bir yandan da ilerici güçleri faşizme karşı savaşımaya seferber ediyorlar. Neo-nazizmin gelişmesi üzerinde yapılan değerlendirmenin gerçekleştiği üzere, anti-komünizmin bütün biçimlerine karşı, FAC'nin siyaset hattını sağa kaydırma politikasına karşı savaşım yürütülmesi gerekiyor. Bu konuda, doğallıkla, meslek yasağına karşı kesin çıkışlar da büyük bir önem taşıyor. Başka türlü düşünenleri, öncelikle de barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme uğrunda savaşım verenleri haklarından yoksun etme tutumu, nazilerin 1920'lerin sonlarında ve 1930'ların başlarındaki eylemlerine çok benziyor.

İş artık komünistlere karşı «olağanüstü hak»tan doğan hükümlerin yeniden uygulanmasına kadar varıyor. Bu cümleden olarak, Alman Komünist Partisi Başkanı Herbert Mies hakkında, aynı zamanda AKP Yönetim Kurulu Prezidyumu üyeleri Jupp Angenfort ve Martha Buschmann hakkındaki verilerin, FAC sınır savunma yetkilileri tarafından hazırlanan «aranan kişiler» listesine ve diğer resmi kurumların kayıtlarına geçirildiği biliniyor. Televizyonun «terörizme karşı savaşım» saatinde en tehlikeli caniler olarak aşırı akımlar eylemcileri ve terörcüler tanıtılır ve bunlara karşı uyanık olma gereğinden söz edilirken, Alman Komünist Partisi yöneticilerinin fotoğrafları da gösterildi, kişilik ve görevlerine ilişkin veriler tekrar edildi. Bundan bir süre sonra «Quick» dergisi de aynı düşünceyle, bütün AKP Yönetim Kurulu Prezidyumu üyelerinin fotoğraflarını yayımladı.

Bütün bu yüzükartıcı olgular aşırı sol güçlerin, ülkemizde sağa kaymanın gitgide hızlanmasına karşı, barış ve demokrasi için çalışan güçleri kolayca ortadan kaldıracabilecekleri bir hava yaratmaya yeltendiklerini gösteriyor. Bu çıkışlar, etkisinin gitgide artması yönetici çevreleri endişeye düşüren Alman Komünist Partisi'ne karşı yeni bir hücum anlamına geliyor.

Bugün Herbert Mies'e, Jupp Angenfort ve Martha Buschmann'a karşı yapılanlar, yarın sosyal-demokratların ve nice sendikalar üyelerinin başlarına da gelebilir. AKP yönetimine gönderilen ve her biri demokrasi dışı

uygulamalara karşı protesto ve dayanışma bildirisi değerinde olan yüzlerce mektup, ülkemizin bütün demokratik güçlerinin bu tehlikeyi günden güne daha iyi kavradıklarını gösteriyor. Toplama kamplarından geçmiş olan birçok sosyal-demokrat ve komünist, bu işin nerelere varabileceğini kendi deneyimleriyle biliyorlar. İşte bu nedenle, uyuşmalara ve faşizm tehlikesini gerçekte olduğundan daha önemsiz göstermelere bir an önce son verilebilmesi için, çözücü ve ardıcıl önlemler alınmasında ısrar edilmesi gerekiyor.

Anti-faşist demokratik güçlerin, en çok da komünistlerin, sosyalistlerin ve federal bölgeler de içinde olmak üzere her düzeyde sendika üyelerinin ortak eylemleri sayesinde, neo-faşistlerin kışkırtmalarına karşı gitgide daha etkin bir direniş gösteriliyor.

Bu savaşımında komünistler ve sosyalistler büyük bir sorumluluk taşıyorlar. Neo-faşizme karşı geniş demokratik kamuoyunun ne denli etkin bir savaşım yürüteceği daha ziyade onlara bağlıdır. Neo-faşizme, bu yeni kahverengi vebaya, terörcülük dalgasına karşı direnmenin ve beterin beterin önlemenin, ancak en geniş anti-faşist güçlerin sonuç alıcı bir savaşım yürütmeleriyle başarılı olabileceği iyice kafalara yerleştirilmelidir.

Kardeşçe İşbirliğinin Meyveleri

Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'nin 30. Kuruluş Yıldönümü (*)

1949 yılı Ocak ayında Bulgaristan, Çekoslovakya, Macaristan, Polonya, Romanya ve Sovyetler Birliği temsilcilerinin yaptıkları danışma toplantısında Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'nin (EYK) kurulması kararlaştırıldı. EYK'nin örgütsel bakımdan oluşturulması, Konsey'in 1949 yılı Nisan'ında yapılan birinci toplantı döneminde tamamlandı. Daha sonra EYK'ne Demokratik Alman Cumhuriyeti (1950), Moğolistan (1962), Küba (1972), Viyetnam (1978) da katıldılar.

EYK'nin açık ve demokratik karakteri, bu örgüte girmeyen ülkelerle çok yanlı bir temel üzerinde yapılan işbirliğinde de kendini gösterdi. Örneğin Yugoslavya, EYK'nin 21 organında çalışmalarına katılıyor. 1973 yılında Finlandiya ile işbirliği anlaşması, 1975'de Irak ve Meksika'yla işbirliği anlaşmaları imzalandı. EYK'nin 32. dönem toplantılarına (1978) gözlemci olarak Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti, Angola, Laos ve Etyopya delegeleri de katıldılar.

EYK içinde bütün üye ülkeler, toprak ve nüfus ölçülerine, politik ve ekonomik güçlerine bakılmaksızın her bakımdan eşit haklıdırlar. Bütün üye ülkelerin tam hak eşitliği, EYK'nin her organında eşit temsilcilikle sağlanıyor. Konsey'in kapitalist ülkelerdeki ekonomi örgütlerinden asıl ayrımı bu noktada beliriyor. Nitekim, Avrupa Ekonomik Topluluğu'nda (AET) uygulanan oylama sistemi, büyük emperyalist devletlere kendi iradelerini «genç partnörler»e dayatma olanağı veriyor. AET Bakanlar Konseyi'nde İngiltere, İtalya FAC ve Fransa 10'ar oya, Belçika ve Hollanda 5'er oya, Danimarka ve İrlanda 3'er Lüksemburg da yalnız 2 oya sahip bulunuyorlar.

EYK Tüzüğü'ne göre örgütün ana amaçları, sosyalist ekonomik entegrasyonu geliştirmek ve işbirliğini daha öte yetkinleştirmek üzere, üye ülkelerde ekonomik ve teknik ilerlemeyi hızlandırmak üzere, ekonomik gelişme düzeylerini adım adım yaklaştırmak ve eşitlemek üzere, üye ülkeler halklarının gönencini biteviye artırmak üzere bu ülkelerin çabalarını birleştirmek ve uyumlaştırmaktır.

EYK'nin 25. dönem toplantısında (1971), sosyalist ekonomik entegrasyon komple programı kabul edildi. Bu program, edinilen deneyeime da-

(*) Materyali, EYK Sekreteryası sorumlu görevlileri I. Rijov ve Y. Çorni hazırladılar.

yanarak, Konsey organlarının uzun süreli (15–20 yıl) işbirliği ve çalışma ana doğrultularını belirledi. EYK 32. dönem toplantısında (1978), enerji, yakıt ve hammaddeler alanında, köy ekonomisinde ve besin sanayiinde, aynı zamanda makine yapımında işbirliğini belirleyen uzun süreli (1900'a kadar) özel programlar onayladı. Sözkonusu işbirliği, komple programın yaşama geçirilmesinde yeni bir büyük adım atılması anlamına geliyordu.

Planlı eylem alanında işbirliği ve özellikle planların uyumlaştırılması, uluslararası sosyalist işbölümünü derinleştirmenin ana yöntemidir. EYK organları tarafından saptanan tavsiyelerin ve örneğin makine yapımı alanında işbölümüne ilişkin olarak çok yanlı veya ikili görüşmeler temeli üzerinde belirlenen diğer önlemlerin yaşama geçirilmesi, tek tek ülkelerde uzmanlaşmış işkolları oluşmasına yardım ediyor. Nitekim, böylece, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nde uzmanlaşmış işkolları halinde elektrokarak ve motokarak yapımı, Macaristan Halk Cumhuriyeti'nde otobüs yapımı, Demokratik Alman Cumhuriyeti ve Polonya Halk Cumhuriyeti'nde gemi yapımı, PHC'de ve DAC'de kimya endüstrisi için makineler yapımı, Sovyetler Birliği ve Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti'nde petrol çıkarma donatımı kollar vb. oluştu. Bugün EYK ülkelerinde üretilen ekskavatörlerin (kazma makineleri) % 95 kadarı PHC ve SSCB'de; otobüslerin yaklaşık % 60'ı MHC ve SSCB'de; yolcu vagonlarının % 75'inden fazlası DAC'nde yapılıyor. Bulgaristan Halk Cumhuriyeti, ürettiği elektrokarak ve motokarakların yaklaşık % 98'ini diğer EYK üyesi ülkelere gönderiyor.

EYK'ni oluşturan ülkeler arasındaki kardeşçe işbirliğinin en inandırıcı sonucu, bunların ekonomik yükselme tempoları bakımından dünyanın en dinamik gelişimli kesimi olmalarıdır. Otuz yıl içinde bu ülkelerde insan başına sanayi malları üretimi sekiz kat daha fazla artış gösteriyor. Buna karşılık, dünya ölçüsünde insan başına ortalama üretim göstergesi ancak 3.2 kat artmış bulunuyor.

1951–1977 yılları döneminde, bütünüyle EYK üyesi ülkelerin toplam sanayi üretimi hacmi 11 defa arttı. Aynı dönemde ortalama yıllık artış hızı % 9,3'ü, tüm dünya ülkeleri için % 6,3'ü buldu.

Halen, dünya makine yapımı ve kimya endüstrisi üretiminin üçte birinden fazlasını, elektrik enerjisi üretiminin % 22'sini, çelik üretiminin % 29'unu, mineral gübreler üretiminin % 37'sini ve doğal gaz üretiminin % 28'ini EYK ülkeleri sağlıyorlar.

Sosyalist topluluk ülkelerinde üretim güçlerinin aralıksız büyümesi, ulusal gelirin yüksek ve kararlı tempolarla çoğalmakta olduğunu kanıtıyor. 1949–1977 yılları döneminde, bütünüyle EYK ülkelerinde ulusal gelir yaklaşık olarak dokuz kat artmış bulunuyor.

Ekonomik gücün büyümesi, halk ekonomisi alanındaki sermaye yatırımlarının hızla çoğaltılması sayesinde sağlanıyordu. Bu yatırımların ana

bölümü endüstriye yöneltildi. Bu da çok büyük üretim kapasitelerinin işe koşulmasına olanak verdi. Örneğin, 1951–1977 yılları döneminde yıllık üretim olarak 110 milyon ton kadar çelik, 300 milyon kilovatin üstünde elektrik enerjisi, 160 milyon tonu aşkın çimento, 1,7 milyon tondan daha fazla kimyasal elyaf, 4 milyon tonun üstünde plastik maddeler ve sentetik ziftler sağlayan kapasiteler meydana getirildi. Sosyalist topluluk ülkeleri emekçileri olanca çabalarıyla toplumsal üretimin etkenliğini artırmaya yönelerek, çağdaş öncü tekniğin ve en yeni teknolojik süreçlerin, üretimde geniş ölçüde benimsenip uygulanmasını sağladılar. Bu önlem emek verimliliğinin bir hayli artırılmasına olanak verdi. Emek verimliliği genellikle 1951–1977 yıllarında 5 kat arttı.

EYK üyesi ülkelerde, aynı dönemde, halk ekonomisinde gelişmenin karakteristik bir çizgisi olarak, yakıt-enerji temeli bir hayli genişletildi ve sağlamlaştırıldı. Vinitsa (SSCB)-Albertişa (MHC) ilk sistemler-arası elektrik iletişim hattının hizmete girmesi, EYK üyesi ülkelerin «Mir» (barış) birleşik enerji sistemlerinin paralel çalışmasının başlangıcı olacak, elektrik enerjisi alışverişinin artırılmasına olanak verecek ve bu da kendi yönünden büyük bir ekonomik yarar sağlayacaktır. Öyle ki, peşin hesaplamalara göre, enerji sistemlerinin birleştirilmesi sayesinde sermaye yatırımlarında ve işletme harcamalarında sağlanan biriktirme, birleştirme hatları yapmanın gerektirdiği harcamalar toplamını iki defadan fazla aşmış bulunuyor.

EYK çerçevesinde atom elektrik santralleri kurma programı, bu büyük boyutlu program karşılıklı işbirliği temeli üzerinde gerçekleştiriliyor. Sovyetler Birliği'nin yanısıra, artık BHC, DAC ve Çekoslovakya'da da atom elektrik santralleri çalışıyor.

EYK ülkeleri doğal gaz çıkarımını artırma yönünde de büyük çabalar gösterdiler. 1978 yılı, «Soyuz» gaz boru hattı (Orenburg-SSCB batı sınırı) kompleks öbekleri kuruluşunda, EYK ülkelerinin ortak çabalarıyla meydana getirilen bu dev donatımda işlerin bitirilmesi yılı oluyor. Orenburg bölgesindeki doğal gaz yataklarını ortaklaşa işletmeyi öngören anlaşma gereğince, Bulgaristan, Macaristan, Polonya, DAC ve Çekoslovakya, Orenburg'tan SSCB batı sınırına kadar gaz boru hattını kendi güçleri ve araçlarıyla kuracaklardır. Sovyetler Birliği üçüncü kesimde yapıcılığı gerçekleştirecek, trase üzerinde proje araştırma çalışmaları yapacak, gazın sınıra kadar iletilmesini ve kullanılmasını sağlayacaktır. Romanya donatım satın alınması için gerekli ödeneği ayırmış olup, bir yandan kendi üretimi olarak bir bölüm donatım ve materyali vermiş bulunmaktadır. Bu gaz hattı enternasyonal yapıcılığında katılımcı ülkelerden 15 bin kadar işçi ve uzman çalışmaktadır 1980 yılında yeni boru hattıyla sağlanacak gaz genel hacmi 15,5 milyar metrekübü bulacaktır.

Sosyalist topluluk ülkelerinde, Sovyetler Birliği'nin yardımıyla, 53 demir-

çelik üretimi ve 76 renkli madenler endüstrisi kuruluşu meydana getirildi. Bunlar arasında, Polonya'da «Katovitse» demir-çelik kombinası, Bulgaristan'da Kremikovtzi demir-çelik kombinası gibi dev kuruluşları sayabiliriz. Halen Moğolistan Halk Cumhuriyeti'nde, elbirliğiyle, Sovyet-Moğol «Erdenet» maden zenginleştirme işletmesi kuruluyor. Bu kuruluş, dünyada aynı türden 10 kadar büyük kompleksten biri olacaktır.

EYK üyesi ülkeler, Küba'da nikel ve kobalt üretimi için yıllık 30 bin ton kapasiteli bir maden-metalürji kombinası kurulmasına yardım ediyorlar. Küba'da SSCB'nin teknik yardımlarıyla kurulmuş ve modernleştirilmiş bulunan kuruluşlar, 1976 yılında bütün ülkede üretilen hazır prokatin (hadelenmiş maden) % 30'unu, azotlu gübreler toplam hacminin % 75'ini ve karma gübrelerin de % 60'ını işlediler.

Makine yapımı ve maden işleme sanayii, EYK üyesi ülkelerde endüstrinin en dinamik kollarından biridir. 1951–1977 yıllarında bütünüyle bu ülkelerin makine üretimi hacmi 27 misli büyümüş olup, tüm sanayi ürünlerinin artış tempolarını hemen hemen 2,4 kat geçmektedir.

Bütün EYK üyesi ülkelerde kimya endüstrisi gayet dinamik gelişmeli işkollarından biridir. 1977'de bu işkolunun toplam üretim hacmi, 1950 yılı durumuna oranla 23 misli artış gösterdi; bir başka deyişle tüm endüstrideki artışı 2,5 defa geçti. En büyük kimya endüstrisi işletmesi, yıllık 500 bin ton kapasiteli Ust-İlim selüloz kombinasıdır. Bu kombinanın yapımını, Bulgaristan, DAC, Polonya, Romanya, SSCB ve Macaristan elbirliğiyle gerçekleştiriyorlar. Bulgaristan'da, Macaristan ve Sovyetler Birliği'nin katılımıyla, Devne'de yıllık 1,2 milyon ton kalsiyumlu soda kapasiteli Avrupa'nın en büyük soda işletmesi kurulmuş bulunuyor.

Tarımda büyük sosyal-ekonomik dönüşümler gerçekleştirildi. Bu dönüşümler sonucu olarak Polonya bir yana, üye ülkelerin ekonomisinde sosyalist kesim, halen işlenir arazinin ve tarım üretimi toplamının % 90'ından fazlasını kapsıyor. EYK'nin bütün üye ülkelerinde, tarımda üretim artışı, kırsal kesimde maddesel-tekniksel temel in sürekli biçimde güçlendirilmesi sonucu olarak sağlanabilmiş bulunuyor.

Ekonominin yüksek tempolarla gelişmesi, her türden yük ve yolcu taşımacılığında çalışmaların genişletilmesi ve yetkinleştirilmesi gerekliliğini ortaya çıkardı. 1977 yılında, her türden taşımacılık araçlarıyla yük ulaştırımı hacmi 14,5 milyar tonu buldu, yani 1950 yılındaki duruma oranla yaklaşık 9 defa artış gösterdi. Bu cümleden olarak, demiryolları ulaştırması 5 milyar 257 milyon ton, yani 1950 yılına oranla 4 misli fazla yük taşıdı; hava ulaştırmasıyla taşınan yük hacmi 1950 yılında ulaşılan düzeyi 22 defa aştı, aynı yıllarda yolcu taşımacılığı da 107 kat arttı.

Petrol boru hattı ve petrol türevleri iletim sistemleri çalışmalarında toplam uzunluk ve hacim bakımından yıldan yıla hissedilir bir artış sağlandı.

1977 yılında, bu hatlarla, pompalama usulüyle 687 milyon ton petrol ve petrol türevleri taşındı, yani 1950 yılına oranla 41 defa büyük bir sonuca ulaşıldı.

1960'larda kurulan ve dünyanın en büyük petrol boru hatlarından biri olan «Drujba» («Dostluk») DAC, PHC, MHC ve ÇSSC'de kimya endüstrisinin gelişmesi bakımından çözücü bir rol oynuyor. Bu hattın kurulması ve eyleme geçirilmesi, EYK üyesi ülkelerde büyük endüstri merkezleri meydana getirilmesine, kimya endüstrisinin petro-kimya temelini oturtulmasına olanak veren bir kardeşçe işbirliği örneği oldu. EYK ülkelerinin bilim ve teknik alanında yaptıkları işbirliğinin etkinliği durmadan artıyor. Şimdiye kadar, genellikle kardeş ülkelerin ortak çabalarının ürünü olarak 1.500'den fazla yeni makine, aygıt ve gereç projesi, 1.300'ün üstünde yeni materyal ve bileşim gerçekleştirildi, 1.200 kadar da teknolojik süreç işlendi ve yetkinleştirildi. Çevre sağlığı alanında 750'yi aşkın bilimsel inceleme işi sonuçlandırıldı. Bunların 200'ü artık uygulamaya geçirilmiş bulunuyor.

Uzay araştırmaları, EYK ülkeleri arasındaki bilimsel-teknik işbirliğinin hızla gelişen alanlarından biri oldu. Çokkamaçlı yörünge istasyonu «Saljut-6»nın bordasında uluslararası ekiplerin çalışması, bu tür işbirliğinin en parlak örneklerinden biri olarak gösterilebilir. Gözle yapılan gözlem ve dünyamızın uzaydan çekilen fotoğrafları, her ekibin uzay uçuşu programının önemli bir bölümü sayılmaktadır. Bu programlar, denemeye katılan ülkelerin bilgileri tarafından elbirliğiyle hazırlanmaktadır.

Sosyalist üretimin sonuç alıcı amacı, EYK üyesi ülkelerin otuz yıllık ekonomik gelişme deneyiminin açıkça gösterdiği üzere, emekçilerin durmadan artan maddesel ve tinsel gereksinmelerinin gitgide daha dolgun biçimde karşılanmasıdır.

Yaklaşık olarak dörtte üçü tüketim harcamalarına giden ulusal gelirin biteviye artması, halkın gönencini sistemli biçimde yükseltmeye olanak veriyor. Elde edilen ulusal gelir hacmi insan başına ortalama hesapla, 1977 yılında 1950'ye oranla 5,3 kat artmış bulunuyor.

EYK üyesi ülkelerde halk ekonomisinde çalışan işçi ve hizmetliler sayısı 1951–1977 yılları döneminde 90 milyon kişi arttı, ya da 2,5 misline çıktı. Birincil önemli toplumsal sorun, yani bütün işgörür nüfusa iş sağlanması, yüzde yüz istihdam sorunu sosyalist topluluk ülkelerinde kesinlikle çözülmüş durumdadır.

Konut sorununun geniş ölçüler içinde çözülmekte olması, emekçilerin yaşam düzeyini yükseltmenin çok önemli bir etkenidir. Bütün EYK üyesi ülkelerde konut yapıcılığı hacmi yıldan yıla artıyor ve yapılan apartmanların konfor bakımından yüksek nitelikte olmasına dikkat ediliyor. 1956–1977 yılları döneminde 63 milyondan fazla apartman dairesi kuruldu. Bir

başka deyişle, bu ülkelerde nüfusun yaklaşık olarak üçte ikisi gösterilen dönem içinde yeni birer apartman dairesine kavuştu, ya da barınma koşulları iyileştirildi.

Karşılıklı ticaret, başlıca hammadde türleri, yakıt, besin maddeleri, makine ve donatım, geniş tüketim mallarında dışalım gereksinimlerin bütünü veya önemli bir bölümüyle karşılanmasına olanak veriyor. EYK ülkeleri böylece, karşılıklı mal alımsatımıyla 1977 yılında makine ve donatım dışalım gereksinimlerini % 63,5, maden kömüründe % 95,8, kok kömüründe % 94,4, ham petrolde % 74,4, demir cevherinde % 74,4 manganez madeninde % 77,7, dökme demirde % 94,8, haddeli metallerde % 63,5, bakırda % 81,1, alüminyumda % 87,4, pamukta % 76,4 oranında karşılayabildiler.

Kardeş partiler kongrelerinin kararlarında, üye ülkeler tarafından EYK çerçevesinde gerçekleştirilen üretimde hızlı ve düzenli bir artış, sosyalist topluluk ülkeleri halklarının genlik düzeyinde aralıksız bir yükseliş sağlayan çokyanlı işbirliğinin rolü özel olarak belirtiliyor. Kardeş komünist ve işçi partilerinin bu işbirliğini daha da ilerletme siyaset hattını başarıyla gerçekleştirmeleri, sosyalizmin kapitalist sistemden köklü ve kesin üstünlüklerinin yaşama geçirilmesi için geniş bir çevreni açıyor, sosyalist topluluk ülkelerinde ekonomik, toplumsal ve politik ilerlemenin yüksek dinamizmini belirliyor.

Küba'da Devrimci İktidarın Yirminci Yılı

Küba Cumhuriyeti halk iktidarının yirmi yılı boyunca dikkate değer başarılarla ulaştı. Bu başarıları gerektiği gibi değerlendirebilmek için, devrimin etkusu öncesinde ülkenin hangi durumda bulunduğuna kısaca da olsa değinmemiz gerekiyor.

Amerikan tekelleri, Küba'da hüküm sürdükleri 57 yıl boyunca, ülkenin ekonomisi üzerinde, İspanya'nın dört yzyıl süren egemenliği döneminde başaramadığı kadar ağır bir egemenlik kurdular. Ülkenin başlıca sanayi kolları, tarım alanında en iyi topraklar, yeraltı servetleri, demiryolları, bankalar ve dış ticaret Amerikan sermayesinin elindeydi. Amerikan kumpanyaları buralardan her yıl yüzmilyonlarca dolar sızdırıyorlardı. Küba herşeyden önce tek bitkiye (şeker kamışı) dayalı, sanayi bakımından gelişmiş emperyalist metropolün tarmsal-hammaddesel uzantısı durumunda bir ülkeydi.

Küba, emekçi halkın çabaları, sosyalist ülkelerin ve öncelikle Sovyetler Birliği'nin yardımları, 1959 devriminden sonraki yıllarda belirginleşen ulus-

lararası dayanışma sayesinde, sosyal-ekonomik gelişmesinde önemli başarılar ulaştı. Devrimden önce, ülkenin aktif nüfusunun yaklaşık üçte biri işsiz ve yarı-işsiz durumdaydı. Bugün Küba'da işsizlik diye birşey yoktur. Halk egemenliği yıllarında 1,5 milyon yeni işyeri yaratılmış bulunuyor.

1977 yılında gayrisafi ulusal gelir (ticaret katılmadan) % 4'ten fazla arttı. Bunun 1978 yılında % 7,4'e çıkarılması planlaştırılmıştır.

1970 yılından 1976'ya kadar sanayi üretimi genel hacmi % 55 oranında artış gösterdi. Ve bu üretimde bir yandan çeşitlenme de sağlandı. Emek verimliliği yılda % 6 oranında artıyor.

Küba'da elektrik enerjisi üretiminde de büyük başarılar elde edildi. 1959'dan sonra, elektrik enerjisi üretiminde yılda ortalama % 5,6 artış görüldü. 1976 yılında 7 milyar 197 milyon kv. saat elektrik enerjisi üretildi. Demir-çelik ve makine yapımı sanayiinde üretim yaklaşık olarak üç defa çoğaldı. Ülkenin en önemli sanayi kollarından biri olarak nikel üretimi, 1958 yılına oranla iki katına çıkarıldı. Şimdi Küba'da, EYK ülkelerinin yardımlarıyla yılda 30 bin ton nikel üretecek bir metalurji kombinasyonu kuruluyor.

Devrimden önce Küba'da azotlu gübreler üretilmiyordu; şimdi ise ülke endüstrisi tarıma her yıl 600 bin ton azotlu gübre sağlıyor.

Bilindiği üzere şeker kamışı Küba'nın başlıca tarım bitkisi, şeker de Küba'nın dışsattımında başta gelen üründür. Ülkede şeker üretimi 5 milyon 253 bin ton iken 1974-1975 yıllarında 6 milyon 314 bin tona, 1977-1978 yıllarında 7 milyon 300 bin tona çıktı. Özel biçer-döğelerinin kullanılması genişledikçe el emeği bir hayli azaldı. Şeker kamışı çiftlikleri artık 1,6 milyon hektarı buluyor. Tarımda işlenir arazi toplam iki kattan fazla artmış durumdadır. Tarım alanında makineleşme ve kimyasallaşmada büyük bir gelişme görülüyor.

Bitkisel tarım ürünlerinde (şeker kamışı katılmadan) her yıl ortalama % 7 artış vardı. Son yıllarda meyva ve sebze ürünleri bir milyon tonu aştı. Böylesine bol ürün ve gelir Küba tarihinde görülmuş şey değildi. Narenciye (turunçgiller) rekoltesi 1958 yılı ürününe oranla 9 kat artış gösterdi. Yumurta üretimi 1959 yılına oranla 6,5 kat arttı. Küba balıkçıları büyük başarılar ulaştılar. Bugün Küba Cumhuriyeti durmadan büyüyen ve dünyanın bütün denizlerinde balık avlayabilen modern bir balıkçılık filosuna sahip bulunuyor. 1976 yılında avlanan balık miktarı yaklaşık 7 kat artış gösterdi ve 1959 yılındaki 27 bin tondan 194 bin tona çıktı.

Küba'da toplumsal gelişmede sevindirici başarılar birbirini izledi ve ülkeyi Latin Amerika'da en öne çıkardı. Devrimin üstün gelmesinden önce 10 yaşın üstündeki nüfusun dörtte biri okuryazar değildi. Ülkede 6-14 yaşlarındaki çocukların yarısından çoğu okula gitme olanağından yoksundu. Öğretmenlerin onbin kadarı işsizdi. Ama şimdi Küba dünyanın

öğrenim düzeyi bakımından en ileri ülkeleri arasında yer alıyor. Okumazma bilmezliğe tamamen son verilmiş ve yüzlerce modern okul yaptırılmış bulunuyor. Bugün Küba'da 3 milyondan fazla öğrenci vardır. Üniversite ve diğer yüksek okullara 140 bin kadar genç devam etmekte olup, bunlar devrimden öncekine oranla birkaç kat fazladır. 1958 yılında okul öncesi yuvalara yalnızca 1.600 çocuk gidebilirken bugün 120 binden fazla çocuk, çocuk bahçelerine devam edebiliyor. 1978 yılında 170 kadar orta okul, bakım ve dinlenme evi, spor okulları ve diğer birçok okuma odaları yaptırıldı.

Ülkede yayın işleri büyük bir hızla gelişti. Devrimden önce her yıl yalnızca 1 milyon kadar kitap basılırken, şimdi yayımlanan kitap ve broşürlerin toplam tirajı 37 milyonu buluyor. Halk egemenliğinin kurulmasından meydana getirilmiş olan ulusal sinemacılık sanayii şimdi başarılı bir gelişme yolundadır.

Devrimin üstüngelmesinden önce, ülkede sağlık işleri yüzüstü bırakılmış ve yoksullar için ulaştırılması zor bir durumdaydı. Kırsal kesimlerde pratik olarak sağlık hizmetleri yok denecek kadar azdı. Salgın hastalıklar olağan sayılıyordu. Halk iktidarı bu duruma da kesinlikle son verdi. Artık tüm ülkeyi kapsamına alan bir ulusal sağlık sistemi yaratılmış bulunuyor. Sağlık kuruluşlarının sayısı 1958 yılına oranla iki katına çıkarıldı. Bugün Küba'da 60'ı kırsal kesimlerde olmak üzere 300 kadar hastane çalışmaktadır. 1958 yılında 28,5 bin olan hasta yatağı sayısı 1976'da yaklaşık 49 bine çıkarıldı. 1978 yılında yeni olarak 27 poliklinik ve 4 dişçilik kliniği açılması öngörülmüştü. Bugün Küba'da 800 kişiye bir doktor düşüyor. Profilaktik (koruyucu) sağlık bakımının geliştirilmesi ve sağlık programının gerçekleştirilmesiyle, bulaşıcı hastalıklardan ölümler bir hayli azaltıldı. Halk içinde, özellikle çocuklar arasında ölüm oranı kesinlikle düşürüldü. Ortalama yaş süresi 53 yıldan 70 yıla çıkarıldı.

Küba'da sosyalizmin kurulmasında, sosyalist ülkelerle ve en başta Sovyetler Birliği'yle ekonomik işbirliği çok büyük bir rol oynuyor.

M. Menendes

Barış ve Sosyalizm Davasına Daha Öte Hizmet Dilekleri

(Geçen sayılardan devam)

Dergiye yirminci kuruluş jübilesi dolayısıyla Meksika Komünist Partisi Merkez Komitesi tarafından gönderilen kutlama mesajında şöyle deniliyor:

«Bu yirmi yıl boyunca «*Bariş ve Sosyalizm Sorunları*» dergisi, komünist ve işçi partilerinin izledikleri politikanın propaganda edilmesinde, edindikleri deneyimin yaygınlaştırılmasında, halkların başlıca düşmanının, yani emperyalizmin bütün içyüzüyle açığa vurulmasında önemli bir rol oynayageldi. Partimiz derginizi, demokrasi ve sosyalizm uğrundaki savaşımın geliştirilmesine yardım eden önemli bir ideolojik forum sayıyor ve dergiyle bundan böyle de işbirliği yapmak ve derginin yayılmasına yardımcı olmak konusunda kararlı bulunuyor.

«Biz derginin, bugün bütün dünyada barış, uluslararası yumuşama ve toplumsal ilerleme uğrunda savaşım yürütmekte olan güçlerin utkularına daha başarılı biçimde ışık tutmak üzere güçlenmeye ve büyümeye devam edeceğine inanıyoruz.»

Dergimizin uluslararası yığın örgütlerinde, devrimci-demokratik partiler üyeleri arasında büyük bir saygınlığı vardır.

Dünya Barış Konseyi Başkanı Romeş Çandra, dergiyi kutlama mektubunda şunları belirtiyor: «Dünya Barış Konseyi ile «*Bariş ve Sosyalizm Sorunları*» dergisinin birçok ortak amaçları var. Bunlar arasında tüm insanlığın çıkarlarına uygun olan şimdiki yumuşama ve barış içinde yan yana yaşama atmosferini enerjik biçimde koruma ve savunma gerekliliğini ortak bir dava olarak benimsiyor ve bu uğurda çalışıyoruz. Bu savaşımında, dergi, bütün yeryüzünde Barış Konseyi'ni tutan milyonlarca insan tarafından sözün tam anlamıyla desteklenecektir.»

Dünya Sendikalar Federasyonu Sekretaryası'nın kutlama mektubunda özetle şu satırlar okunuyor: «Dergi, yirmi yıllık yaşamı ve çalışması boyunca, sendikalar birliklerinde örgütlü emekçiler arasında, bütün kıtalarda ilerici kamuoyu arasında sağlam bir otorite ve saygınlık kazandı, emekçilerin daha iyi bir yaşam sürmeleri ve toplumsal ilerleme uğrundaki savaşıma büyük bir katkıda bulundu.»

Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu, başkan Freda Braun imzasıyla gönderdiği telgrafta, dergiyi, «ortak dâvamız, yani bütün dünyada barış, halkların güvenliği, ulusal bağımsızlık ve toplumsal ilerleme uğrundaki yirmi yıllık saygın ve etkin çalışmasından ötürü» hararetle kutluyor.

Uluslararası Gazeteciler Örgütü de dergiyi, yirminci kuruluş yıldönümü münasebetiyle hararetle kutladı.

Yemen Demokratik Halk Cumhuriyetinin Ulusal Cephe Birleşik Politik Örgütü (şimdi Yemen Sosyalist Partisi) *Merkez Komitesi Genel Sekreteri Abdel Fattah Ismail*'in kutlama mesajında özetle şöyle deniliyor: «Derginin, dünya devrimci hareketi güçleri adına çıkmaya başladığı günün üzerinden yirmi yıl geçmiş bulunuyor. Bu yirmi yıllık dönem, sosyalist sistemin sonuç alıcı güç olarak başı çektiği dünya devrimci hareketinin, her

biçimde ezgiye, sömürüye ve saldırganlığa karşı savaşımında emperyalizm ve gericilik güçleri üzerinde elde ettiği başarılar ve utkularla geçti ... «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi, bütün bu utkulara ışık tuttu, bunların karakteristik çizgilerini tümüyle ve açıkça ortaya koydu. Böylece dergi sosyalist, kapitalist ve azgelişmiş ülkelerde milyonlarca devrim savaşçısına ideolojik ve politik bakımdan değerli yardımlarda bulundu.»

Dergiyi, *Yurtsever Cephe lideri ve Zimbabve Afrika Halkı Birliği başkanı C. Nkomo, Madagaskar Bağımsızlık Kongre Partisi başkanı Richar Andriamandzatu ve parti genel sekreteri Gizel Rabesahala, Güney Afrika Ulusal Afrika Kongresi genel sekreteri Alfred Nzo Gine Demokratik Partisi Sekreteri ve Cumhurbaşkanı A. S. Ture* da özel mesajlar göndererek kutladılar.

Kardeş partilerin gazete ve dergileri, ilerici yayınevleri, Marksist araştırma merkezi ve kurumları, parti eğitim okulları, sosyalist ülkeler parti yönetim görevlileri ve devlet adamları, dünyanın birçok ülkesindeki okurlarımız da dergiye kutlama telgraf ve mektupları gönderdiler.

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi redaksiyonu, Yazı Kurulu ve tüm enternasyonal kollektifi, derginin yirminci kuruluş yıldönümü münasebetiyle gönderilen kutlama mesajlarından ötürü, derginin faaliyetine ilişkin değerlendirmelerden, barış ve sosyalizm savaşımında yeni başarılarla ulaşılmış dileklerinden ötürü candan teşekkürlerini bildirir. Bizler, komünist ve işçi partileri temsilcilerinin derginin çalışmalarını konu edindikleri danışma toplantısının (1977) tavsiyelerinden yola çıkarak kardeş partilerin, ilerici ve demokratik güçlerin, tüm okurlarımızın hergünkü dikkat, öğüt ve yardımlarına dayanarak, gitgide daha iyi çalışmalara doğru atımlarımıza devam edeceğiz.

TKP, YKP ve AKEL'in Ortak Bildirisi

Bundan kısa bir süre önce Türkiye Komünist Partisi, Yunanistan Komünist Partisi ve Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi temsilcileri görüştüler.

Karşılaşmaya katılanlar: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaş başkanlığında Türkiye Komünist Partisi delegasyonu, YKP MK Genel Sekreteri Harilaos Florakis yoldaş başkanlığında Yunanistan Komünist Partisi delegasyonu ile AKEL MK Genel Sekreteri Ezekias Papayoanu yoldaş başkanlığında AKEL delegasyonu.

Üç partinin temsilcileri, uluslararası durumun güncel kimi sorunlarını, özellikle Balkanlarda ve Doğu Akdeniz bölgesindeki durumu görüştüler. Uluslararası komünist ve işçi hareketi sorunları üzerinde görüş değiş-tokuşu yaptılar. Görüşmede Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs'taki gelişmelere, bu ülkelerdeki demokratik ve ilerici güçlerin demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyal ilerleme savaşımına özel olarak yer verdiler.

TKP, YKP ve AKEL, güçler dengesinin barış, demokrasi ve sosyalizmden yana sürekli değişmesi sonucunda, yumuşama sürecinin emperyalizmin engelleme çabalarına karşın uluslararası ilişkilerde üstüngelen bir eğilim olarak kendini gösterdiğini belirttiler. Sovyetler Birliği'nin ve sosyalist ülkeler topluluğunun, dünyada demokratik, ilerici barışsever güçlerin ardıcıl ve öngül çabaları sonucunda bu olumlu eğilim Balkanlarda da ortaya çıktı. Halklarımızın çıkarlarını yanıtlayan barış ve karşılıklı yarara dayanan işbirliği politikası geniş halk yığınlarının büyük desteğini buluyor.

Her üç parti, bölgedeki ayrı sosyal sistemlere bağlı ülke halkları arasında gelişen karşılıklı anlayış ve birbirine güven sürecini selâmlar.

Bunun yanı sıra, emperyalizm ve gerici güçlerin eylemlerini arttırdığı da gözleniyor. Egemen burjuva çevrelere dayanan ABD ve NATO, Doğu Akdeniz ve Balkan bölgesinde konumlarını korumaya ya da yeniden kazanmaya yelteniyor. İran halkının kanlı diktatörlüğe, emperyalist egemenliğe karşı başkaldırısından korkuya düşen emperyalizm, bölgemizde yeni yeni plânlar ve oyunlar tezgahlıyor.

Bu gelişmelerin ışığında, üç parti, her üç ülke halklarını özellikle ilgilendiren sorunlar, Kıbrıs sorunu, Ege sorunu ve bölgede Amerika'nın askersel varlığı sorununa ilgiyle eğildiler. Yakın Doğu bunalımı ve Filistin sorunu ile sıkı sıkıya bağlı olan bu sorunlar çözülmemiş, tam tersine günden güne daha karmaşık duruma gelmişlerdir. Kendi saldırgan asker-

sel stratejik plânlarını izleyen ABD ve NATO emperyalist çevreleri, halklarımızın çıkarlarını hiçe sayarak, onları birbirine düşürüyor ve bölgedeki durumu çetinleştiriyor. Onlar, Türkiye ve Yunanistan'daki askersel üslerini genişletiyor, Kıbrıs sorununda NATO çözümünü dayatmaya çalışıyor, Türkiye'deki şöven, gerici, faşist güçleri, Yunanistan ve Kıbrıs'taki otoriter ve anti-demokratik güçleri kışkırtıyorlar. Anti-komünizmi ve anti-sovyetizmi yeniden yoğunlaştırmaya çalışıyorlar. Emperyalizmin, ileri gelişmeyi önleme amacıyla gösterdiği çabaları, Çin yönetiminin anti-sovyetik ve emperyalizm yanlısı politikasıyla da destekleniyor. Hua Go Fen ve öteki Çin yöneticilerinin bölgemizde yaptıkları gezilerin de gösterdiği gibi, Pekin, güvensizlik ve karışıklık çıkarmaya çalışıyor, bölgede, Avrupa'da ve dünyada halkların barış ve güvenliği sağlama savaşımını baltalıyor.

Her üç parti, kendi halklarının çıkarlarını, barış içinde yanyana yaşama ilkesini savunuyor, Amerikan ve NATO emperyalizmi ile iç gericiliğin plânlarına karşı eşgüdümle karşı koymak, devletler arasındaki çelişkileri barışçıl yollarla çözmek, toplumsal ilerleme ile barışı sağlamak için halklarını uluslararası dayanışmayı ve uyanıklığını güçlendirmeye çağırıyorlar.

TÜRK-YUNAN ANLAŞMAZLIĞI

Her üç partinin delegasyonları, Türk-Yunan ilişkilerinin gelişmesini, iki ülke arasındaki bunalımın bugünkü durumunu, özellikle Ege denizi bunalımını ele aldılar.

TKP, YKP ve AKEL'in görüşleri şudur: Kara sahanlığı sınırları gibi tüm diğer sorunlar da barışçıl yoldan çözümlenebilir ve çözümlenmelidir. Ege denizi bunalımı, Amerikan ve NATO emperyalizminin oyunları sonucunda derinleşiyor, zorlaşıyor. Emperyalistler, iki ülke arasında tehlikeli bir silâhlanma yarışını boyuna körüklüyorlar. Onlar, Türk-Yunan çelişkilerinin «uzlaştırıcısı» görünmek yoluyla bölgede kendi stratejik denetimlerinin artırılması, Ege denizaltı zenginliklerine kendi tekellerinin elkoyması için çaba gösteriyorlar. Bu nedenle emperyalistler, Türkiye'deki şöven ve militarist çevreleri kışkırtıyor, Yunan hükümetinin yürüttüğü «Batıya Bağlı-yız» politikasından yararlanıyor. Bununla birlikte, her iki ülkede egemen sınıflar, kendi halklarının gözlerini Türkiye'deki derin ekonomik ve sosyal bunalımın sonuçlarından, Yunanistan'ın ekonomik durumundaki güçlüklerden ve iki ülkede dirimsel ulusal bağımsızlık ve demokrasi sorunlarından başka yana çevirmek için Türk-Yunan görüş ayrılıklarından şu ya da bu biçimde yararlanıyorlar.

Her üç parti, Türk-Yunan görüş ayrılıklarının, Helsinki Sonuç Belgesi ilkeleri temelinde, herkesçe onaylanan uluslararası yasalara ve uluslararası deneyimin ilkelerine dayanmak yoluyla ulusal bağımsızlık, egemenlik ve dokunulmazlığa saygınlıkla, barışçıl görüşmelerde çözümlenmesini

kesinlikle desteklerler. İki devlet arasında yapılacak görüşmelerin emperyalist örgütlerin dışında, emperyalist denetim ve karışımından uzak olması gereklidir.

Komünist partileri, Türkiye ve Yunanistan'daki tüm ilerici ve barışsever güçler silâhlanma yarışının durdurulması yoluyla savaştan kaçınılması için eşgüdümlü savaşır, kendi ülke hükümetlerinden kuvvete başvurmadan ya da kuvvet kullanma korkutması dayatmadan barışçıl çözümlerini isterler. Türkiye ve Yunanistan komünist partileri, nereden gelirse gelsin, saldırgan ve saldırgan bir savaşa vargüçle karşı duracaklarını kesinlikle duyururlar.

Her iki ülkenin tüm barış güçlerinin amacı, Ege Denizinin bir barış denizi, özgür ulaşım ve işbirliği denizi olmasıdır. Bölgede tüm demokratik ve ilerici güçlerin kutsal görevi, bu bunalımlı bölgemizden savaş tehlikesini uzaklaştırmak, barış ve yumuşamanın güçlendirilmesine katkıda bulunmaktır.

KIBRIS SORUNU

Üç kardeş parti, BMO'nun, Kıbrıs sorunuyla ilgili hiç bir kararının uygulanmamış olmasını kaygıyla belirtirler. Tam tersine, emperyalizm ve örgütleri, güç kullanma yoluyla doğan sonuçları, oldu-bittileri pekiştirmek, Kıbrıs'ı Türkiye ile Yunanistan arasında bölüştürmek plânları doğrultusunda NATO'nun Güneydoğu kanadını güçlendirmek gibi dolaylı bir amaçla, Ada'nın ilerici ve demokratik hareketine vurmak, Ada'yı NATO'nun güçlü, askersel bir köprübaşı yapmak istiyorlar. Kıbrıs için bir tehlike de, Türk ordusunun el koyduğu bölgelerde «Bağımsız Kıbrıs Türk Devleti»nin tek yanlı olarak ilân edilmesidir. Bunu Kıbrıslı Türkler de onaylamıyor. Kıbrıs sorununun çözümünde, sorunu BMO çerçevesinde değil de NATO sınırları içinde çözmeye kalkışmak ve ABD'nin buna doğrudan doğruya karışma çabaları da ikili enosis gibi tehlikelidir. Bu karışma olursa, ABD'nin İran'daki konumlarını yitirmesinden sonra, Kıbrıs'ta ve bölgemizde onun askersel varlığı güçlenir.

Kıbrıs sorunu, hiç bir zaman Kıbrıs Türkleri ile Kıbrıs Rumları arasında bir çelişki olmamıştır ve olamaz. Bu sorun, Kıbrıs halkının bütünü ile emperyalizm, onun örgütleri arasında varolagelen bir çelişkidir.

Üç kardeş parti, Kıbrıs halkının – Türk ve Rum Kıbrıslıların – anti-emperyalist, ulusal kurtuluş savaşımını, sorunun BMO çerçevesinde barışçıl çözümlenmesini, gerçekten bağımsız, egemen, toprağı bütün, bağılantısız, demokratik ve askersizleştirilmiş bir Kıbrıs için savaşımını destekler; Kıbrıs'tan Türk askerlerinin ve tüm yabancı askerlerin çekilmesinden, askersel üslerin sökülüp atılmasından, göçmenlerin yerlerine yurtlarına gönüllü dönmelerinden, kaybolanların aranıp bulunmasından yanadırlar.

Kıbrıs sorununun uluslararası yönünün çözülmesi için üç parti, BMÖ çerçevesinde uluslararası bir konferansın toplanmasını desteklerler. Bu konferansta BMÖ'nün ilgili kararlarının uygulanması, Kıbrıs halkına dayatılan uzlaşmaların kaldırılması ve Kıbrıs'ın bağımsızlığıyla ilgili Güvenlik Konseyince yeni ve etkin güvencelerin bulunması için çaba gösterilmelidir. Her üç parti, böylesi bir uluslararası toplantının gerçekleştirilmesi için ülke halklarını savaşımını güçlendirmeye çağırırlar. Bu amaçla Kıbrıs hükümeti ve BMÖ Genel Sekreterince yapılacak daha etkin girişimlerle uluslararası dayanışmanın daha da aktifleştirilmesi gereklidir.

Her üç parti, emperyalist karışma olmaksızın Kıbrıs'lı Rumların ve Türklerin, Kıbrıs'ta barış ve uyum içinde birarada yaşayacaklarına, geleceklerini serbestçe çizebileceklerine inanırlar. İki toplum, BM çerçevesi ve kararları temelinde, görüşmeler yoluyla iç düzenlerini kendi başlarına belirlemelidirler. Her üç parti, Amerika'nın «çerçeve plânı»nı Kıbrıs'ın içişlerine onaylanamaz bir karışma olarak görür, buna karşı çıkarlar. BMÖ Genel Sekreterinin toplumlararası görüşmelerin yenilenmesi yolundaki girişimlerini desteklerler. Ada'nın hangi biçimde olursa olsun bölünmesine karşıdırlar.

Kıbrıs sorununun adaletli ve demokratik çözümüne kavuşması yalnız Kıbrıs halkının yararına değil, Türkiye ve Yunanistan halklarının da yararınadır, Doğu Akdeniz ile Yakın Doğu'nun bu duyarlı kesiminde barışın yararınadır, gerginliğin azaltılmasının yararınadır.

BÖLGEDE ASKERSEL AMERIKAN VARLIĞINA KARŞI

TKP, YKP ve AKEL, Amerikan ve NATO emperyalizminin, üç ülke halkları üzerinde baskılarını artırması ve bölgede konumlarını güçlendirmeye girişimlerine kesinlikle karşı koyarlar.

Bu üç parti, Türkiye ve Yunanistan'daki Amerikan askersel üslerinin yeniden yoğun eyleme geçmesi ve İran casusluk merkezlerinin Türkiye ve Kıbrıs'a aktarılması girişimlerinin özellikle tehlikeli olduğu görüşündedirler. Sosyalist ülke sınırları boylarında yeni kışkırtma merkezleri ağı bölgede daha tehlikeli bir gerginlik yaratıyor. Akdeniz'deki 6. Amerikan filosuna karadan destek sağlayan askersel üslerin hemen hemen yarısının Türkiye ve Yunanistan'da bulunması, bu ülkeler halkları için olduğu gibi, bölge barışı ve güvenliği için de doğrudan doğruya bir tehlikedir.

Her üç parti, kendi ülkelerinde bulunan emperyalist savaş üslerinin sökülüp atılması yolunda kesin ve ardıcıl tutum almışlardır. Silâhlanma yarışının önlenmesinden, Ege ve Doğu Akdeniz'in bir barış bölgesine dönüştürülmesinden, Türkiye ve Yunanistan'ın NATO'dan çıkmasından ve kölelik anlaşmalarının yırtılmasından yana olduklarını bir kez daha duyururlar.

Her üç parti, emperyalizme ve gericiliğe karşı verilen ortak savaşta sıkı kardeşçe işbirliğini ve çabalarının eşgüdümünü güçlendirmeye kararlıdırlar.

Her üç kardeş parti, emperyalizm ile gericiliğe ve bunların yeni yardımcıları olan Maocu Çin yönetimine, şövenizme ve burjuva milliyetçiliğine karşı, sorunların adaletli bir biçimde çözülmesi için üç ülke halkları arasında barış, dostluk ve işbirliğinin güçlendirilmesi, Doğu Akdeniz bölgesinin emperyalist savaş üslerinden arınmış bir barış, güvenlik ve işbirliği bölgesi durumuna gelmesi için yürütülen savaşta Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs işçi sınıfını, köy emekçilerini, aydınlarını, çabalarını artırmaya ve uyumlaştırmaya çağırırlar.

Her üç parti, Türkiye'de faşist terörün tırmanmasını, egemen güçlerin üsteleyen anti-demokratik baskısını protesto ederler. Tüm ilerici ve demokratik güçlerle, özellikle 58 yıldan beri illegal koşullarda savaşan Türkiye Komünist Partisiyle dayanışma içinde olduklarını duyururlar. TKP'nin legalleşmesini isterler.

Her üç parti, emperyalizm ve gericiliğe karşı, ülkelerinde ulusal bağımsızlık, demokrasi ve toplumsal ilerleme için Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi temelinde eylemlerini eşgüdümlü olarak sürdürürler.

*TKP MK Genel Sekreteri
İ. Bilen*

*YKP MK Genel Sekreteri
Harilaos Florakis*

*AKEL MK Genel Sekreteri
Ezekias Papayoanu*

(4 Şubat 1979 günlü TKP Enformasyon Bülteni «Durum»dan alınmıştır)

Irak Komünist Partisi Merkez Komitesine

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi bütün Türkiye komünistleri adına, Irak'ta Partiniz üyelerine ve sempatanlarına karşı yürütülen baskı ve terörü kesinlikle protesto eder, kardeş Irak Komünist Partisiyle dayanışmasını bir kez daha duyurur.

Bir süreden beri erk çevrelerinin komünistlere, onlara yakın ilerici güçlere karşı yoğun bir baskı kampanyası yürüttüğünü, onbinlerce yurttaş tutukladığını, insanlık dışı barbarca işkenceler yaptığını, bu arada kimi

yurtseverleri kurşuna dizmiş olduğunu büyük bir öfke ve nefretle öğrendik. Böylesi bir anti-komünist tutumun, emperyalizme, siyonizme karşı olan güçlerin savaş birliğini zayıflatacağı, dünya demokratik kamu oyununda, Arap dünyasında, Türkiye'de halk arasında Irak hükümetine karşı tepkiye yol açacağı kuşkusuzdur.

Türkiye Komünist Partisi, elindeki bütün olanaklarla Irak'ta tutuklu yoldaşların serbest bırakılması, komünistlere sempatizanlarına karşı baskı ve teröre son verilmesi için dayanışma kampanyasını sürdürecektir.

Irak Komünist Partisi anayurdunun anti-emperyalist, ilerici gelişmesini sürdürmek, derinleştirmek savaşında Irak halkının başında yürüyor, yürüyecektir.

Yaşasın yiğit Irak Komünist Partisi!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen*

12 Ocak 1979

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşa

Yemen Sosyalist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri seçilmem dolayısıyla gönderdiğiniz kutlama mesajına teşekkür eder, Partiniz Merkez Komitesine içten, dostça duygularımı iletirim.

Halkımızın savaşımı için, yazınızda belirttiğiniz büyük destek, büyük değer verdiğimiz uluslararası dayanışmaya olan inancımızı pekiştiriyor.

Yemen Sosyalist Partisi 1. Kongresinin Yemen halkının genliği ve ilerlemesi yararına, toprak bütünlüğünü kazanmak yolunda önemli ve büyük görevleri saptadığını biliyoruz. Halkımız her zaman olduğu gibi bundan böyle de, ulusal kurtuluş, sosyal ilerleme ve barış yolunda ilerleme yeteneğini kanıtlayacaktır.

Türkiye işçi sınıfının, Türkiye halkının emperyalizme karşı, bağımsızlık, demokrasi ve barış savaşımıyla dayanışmamızı duyururuz.

*Yoldaşınız
Abdül Fattah İsmail
Yemen Sosyalist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri*

23 Kasım 1978

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
xx: Üçüncü onyıla girerken	1
<i>Fidel Castro Ruz</i>	
Marksizm-Leninizm ve Küba devrimi	3
<i>Abdel Fattah İsmail</i>	
Yeni bir öncü parti	17
xx: Parti ve aydınlar	27
xx: Tarım sorunu ve gelişmekte olan ülkelerde köylülüğün rolü	48
<i>Salih Muhammed Zerai</i>	
Afganistan'da yeni bir çağın başlangıcı	59
<i>Hong Chuong</i>	
Pekin'in politikası	67
<i>Erich Mayer</i>	
Batı Almanya'nın kitap pazarında nazi dalgası	72
xx: Kardeşçe işbirliğinin meyveleri	81
xx: Küba'da devrimci iktidarın yirminci yılı	86
xx: Barış ve sosyalizm davasına daha öte hizmet dilekleri	88

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP, YKP ve AKEL'in ortak bildirisi	91
xx: TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşın Irak Komünist Partisi Merkez Komitesine mesajı	95
xx: Yemen Sosyalist Partisi MK Genel Sekreteri Abdel Fattah İsmail yoldaşın TKP MK Genel Sekreteri İ. Bilen yoldaşa mesajı	96